

**Het directe en indirecte energiebeslag van
Nederlandse huishoudens in 1995**
en een vergelijking met huishoudens in 1990

November 1997

NW&S Rapportnummer 97071

in opdracht van het RIVM

**Kees Vringer
Timo Gerlagh
Kornelis Blok**

**Vakgroep Natuurwetenschap en
Samenleving (NW&S)
Universiteit Utrecht**

ISBN: 90-73958-34-2

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD.....	4
METHODE.....	8
Het energiebeslag van huishoudens.....	8
Berekening van de energie-intensiteiten voor de consumptieonderdelen	8
Bestedingsgegevens van huishoudens	9
Definities.....	9
De berekening van het energiebeslag van huishoudens in 1990 en 1995.....	11
RESULTATEN	13
Totaal gemiddelde energiebeslag huishoudens voor 1990 en 1995	14
De relatie energiebeslag en inkomen voor 1990 en 1995	18
Energiebeslag per huishouden voor diverse huishoudtypes	19
Energiebeslag in relatie met verstedelijkingsgraad	25
Energiebeslag in relatie met leeftijd	30
Energiebeslag in relatie met opleiding	32
Energiebeslag in relatie met de dagelijkse werkzaamheden.....	34
Energiebeslag in relatie met milieuvriendelijk gedrag	36
Vakanties	36
Vegetarisch eten	37
Autobezit	39
DISCUSSIE.....	44
CONCLUSIES	46
LITERATUUR	48
BIJLAGEN	51
Bijlage A Aanpassingen voor het budgetonderzoek van 1995.....	51
Bijlage B Indexering budgetonderzoek 1995	54
Bijlage C Uitgaven en energiebeslag van een gemiddeld huishouden.	64
Bijlage D Efficiëntieverbeteringen van de toeleverende sectoren.....	86
Bijlage E Meerdimensionale tabellen.....	88

VOORWOORD

Het rapport dat voor u ligt is in opdracht uitgevoerd van het RijksInstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne (RIVM) te Bilthoven.

Hierbij willen wij iedereen bedanken die aan dit rapport heeft meegewerkt door het leveren van informatie, ideeën en commentaar op concept versies. Met name willen wij Peter van Teefelen van het CBS bedanken voor zijn hulp, support en de door hem gemaakte berekeningen betreffende het CBS-budgetonderzoek.

Timo Gerlagh
Kornelis Blok
Kees Vringer

SAMENVATTING

Huishoudens gebruiken niet alleen energie in de vorm van gas, elektriciteit en benzine (het directe energiebeslag), maar er is ook energie nodig voor de produktie van de door het huishouden aangeschafte goederen en diensten (indirect energiebeslag). Uit eerder onderzoek is gebleken dat een gemiddeld Nederlands huishouden in 1990 een energiebeslag heeft van 227 GJ (excl. medische zorg), waarvan ruim de helft indirect.

In dit onderzoek is het energiebeslag van huishoudens in 1995 berekend en vergeleken met het energiebeslag van huishoudens in 1990. Tevens is de relatie tussen het huishoudelijke energiebeslag en enkele andere variabelen onderzocht.

Indien de gemaakte efficiëntieverbeteringen van de toeleverende sectoren die tussen 1990 en 1995 hebben plaatsgevonden niet worden meegerekend, is het gemiddeld energiebeslag per huishouden niet significant veranderd. Omdat het aantal personen per huishouden tussen 1990 en 1995 met 6% is gedaald, is het jaarlijkse totale energiebeslag per persoon toegenomen van 92 naar 99 GJ.

Indien efficiëntieverbeteringen in de toeleverende sectoren wel worden meegenomen is het gemiddeld energiebeslag per huishouden tussen 1990 en 1995 met 2% gedaald, maar het energiebeslag per persoon ligt in 1995 4 % hoger dan in 1990.

Voor de nu volgende conclusies zijn steeds huishoudens met een vergelijkbaar inkomen met elkaar vergeleken.

- De huishoudtypes 'alleenstaande onder de 60 jaar' en '2 volwassenen, jonger dan 60 jaar met één inkomen' hebben een significant lager energiebeslag (-10 tot -15 GJ) dan gemiddeld terwijl het huishoudtype met '2 volwassenen, ouder dan 60 jaar' daarentegen een hoger energiebeslag heeft dan gemiddeld (+ 10 tot 15 GJ). De verschillen in het totale energiebeslag van de verschillende huishoudtypes worden bijna volledig veroorzaakt door verschillen in het directe energiebeslag.
- Huishoudens die in een gebied wonen met een lagere verstedelijkingsgraad hebben een gemiddeld hoger totaal energiebeslag (tot + 40 GJ) wat bijna geheel toe te wijzen is aan verschillen in het directe energiebeslag. Huishoudens uit een gebied met een lagere verstedelijkingsgraad zijn dan ook vaker in het bezit van een auto en wonen in ruimere woningen.
- Het blijkt dat huishoudens waarvan het hoofd een leeftijd heeft tussen de 18 en 30 jaar, een significant lager energiebeslag (-14 GJ) hebben. Zij verbruiken voornamelijk minder elektriciteit en gas dan een doorsnee huishouden.

- Het lijkt erop dat huishoudens waarvan het hoofd of de partner werkt, een lager direct energiebeslag hebben dan huishoudens waarvan het hoofd of de partner niet of erg weinig werkt. Alleen voor de twee laagste uitgavekwartielen is het gevonden verschil in het directe energiebeslag significant (ruim 7 GJ).

- Huishoudens die in het bezit zijn van één of twee auto's, hebben een hoger totaal energiebeslag (respectievelijk +20 en + 40 GJ) dan autoloze huishoudens, wat niet alleen te herleiden is tot een meerverbruik aan benzine. Het is goed mogelijk dat het aantal auto's iets zegt over het milieuedrag van een huishouden.

- Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat de volgende aspecten invloed hebben op het totale huishoudelijke energiebeslag:
 - het opleidingsniveau van het hoofd van het huishouden
 - het wel- of niet vegetarisch eten
 - de vakantiebestemming van het huishouden.

Het is goed mogelijk dat deze aanwijzingen niet gevonden zijn door het ontbreken van voldoende gegevens. Dit geldt voornamelijk voor het aspect 'vakantiebestemming van het huishouden'.

INLEIDING

Het gebruik van fossiele energiebronnen is één van de hoofdoorzaken van CO₂-emissies. Huishoudens gebruiken niet alleen (primaire) energie in de vorm van gas, elektriciteit en benzine (het directe energiebeslag), maar er is ook energie nodig voor de produktie van de door het huishouden aangeschafte goederen en diensten (indirect energiebeslag). Het indirecte- en directe energiebeslag vormen samen het totale energiebeslag van huishoudens. Uit eerder onderzoek is bekend dat Nederlandse huishoudens in 1990 een gemiddeld energiebeslag hebben van 227 GJ¹, waarvan ruim de helft indirect [Vringer en Blok, 1995].

Door te variëren in hun consumptiepatroon kunnen huishoudens zowel het directe als het indirecte energiebeslag beïnvloeden. Wijzigingen in gedrag kunnen er toe leiden dat het totale energiebeslag kleiner wordt.

Het doel van dit onderzoek is het energiebeslag van Nederlandse huishoudens als gevolg van hun consumptie te beschrijven voor 1995 en deze te vergelijken met de reeds eerder gevonden cijfers voor 1990. Daarnaast zal aandacht worden besteed aan de relatie tussen het energiebeslag van huishoudens en:

- het type huishouden
- de verstedelijkingsgraad
- de leeftijd van de kostwinner
- het opleidingsniveau van de kostwinner
- de dagelijkse werkzaamheden (uithuizigheid)
- enige kenmerken van indicatoren van milieuvriendelijk gedrag als autobezit, vegetarisch eten en vakantiegedrag.

Tot slot worden de effecten ingeschat van de door de toeleverende sectoren gemaakte energiebesparingen op het energiebeslag van huishoudens tussen 1990 en 1995.

Hieronder wordt eerst de gebruikte methode behandeld en daarna worden de resultaten beschreven.

¹ Exclusief ruim 12 GJ voor medische zorg die in [Vringer en Blok, 1995] wel is meegerekend.

METHODE

In dit deel wordt eerst de berekeningswijze van het energiebeslag van huishoudens besproken. Daarna worden de bronnen besproken die nodig zijn bij het berekenen van het energiebeslag van huishoudens, waarna enkele belangrijke definities worden beschreven. Tot slot wordt in detail besproken hoe het energiebeslag van huishoudens in 1990 en in 1995 is berekend.

Het energiebeslag van huishoudens

De verhouding tussen het beslag op primaire energie van een produkt of dienst en de prijs van het produkt of dienst noemen we de energie-intensiteit. Op basis van bestedingsgegevens van huishoudens en de energie-intensiteit van de diverse ingekochte produkten en diensten is het eenvoudig het totale beslag op primaire energie voor een huishouden of groep huishoudens te bepalen:

$$E = \sum S_i * \epsilon_i \quad (1)$$

waarin: E = Het beslag op primaire energie door een huishouden (in MJ);
 S_i = De bestedingen van het huishouden aan consumptie-onderdeel i (Dfl.)
 ϵ_i = De energie-intensiteit van consumptie-onderdeel i (MJ/Dfl.).

Berekening van de energie-intensiteiten voor de consumptieonderdelen

Om de energie-intensiteit van de ingekochte goederen en diensten te bepalen is een hybride energie-analyse methode gebruikt die de goede kanten van twee bestaande energie-analysmethoden combineert, n.l. de procesanalyse en de input-output analyse. Voor de in energetisch opzicht belangrijke onderdelen van de produktieketen (bijv. de produktie van metalen en kunststoffen) wordt de nauwkeurige, maar arbeidsintensieve procesanalyse gebruikt; voor de minder belangrijke delen wordt gebruik gemaakt van de snelle, maar minder precieze input-output analyse [Van Engelenburg et al., 1994]. Wilting et al., [1995] hebben van het hybride energie-analyse model een computerprogramma geschreven. Voor 350 consumptiecategorieën is de energie-intensiteit voor 1990 berekend door Kok et al. [1993] (voeding), De Paauw en Perrels [1993] (kleding, schoeisel, hygiëne, medische zorg, scholing, recreatie, communicatie transport en benzine), Vringer en Blok [1993] (woning) en Vringer et al. [1993] (huishoudelijke inboedel). De variatie in energie-intensiteit tussen de verschillende produkten en diensten is vrij groot. Zo hebben elektriciteit en aardgas een energie-intensiteit van 50 tot 60 MJ/Dfl.

Veel goederen hebben een energie-intensiteit tussen de 3 en 12 MJ/Dfl., terwijl sommige diensten veelal slechts 1 MJ per bestede gulden vergen. Een volledig overzicht wordt gegeven in [Vringer en Blok, 1995].

Bestedingsgegevens van huishoudens

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) doet jaarlijks onderzoek naar de bestedingsgegevens van huishoudens, het budgetonderzoek. Producten en diensten duurder dan Dfl. 25,- of Dfl. 50,- zijn door deze huishoudens het hele jaar door genoteerd. Kleinere uitgaven zijn voor slechts 1 of 2 weken bijgehouden en vervolgens geëxtrapoleerd naar het hele jaar. De totale huishoudelijke consumptie is uiteindelijk opgedeeld in 12 hoofd-consumptiecategorieën en ongeveer 350 basis-consumptiecategorieën. Voor het bestedingspakket is gebruik gemaakt van de *CBS standaard microbestanden* van de budgetonderzoeken 1990 en 1995 [CBS, 1992a][CBS, 1997a]. Het budgetonderzoek van 1990 omvat gedetailleerde jaarlijkse uitgaven van 2767 huishoudens en het budgetonderzoek van 1995 omvat de gegevens van 2069 huishoudens (zie bijlage C).

Definities

In het budgetonderzoek van het CBS en in dit onderzoek wordt onder andere gebruik gemaakt de begrippen:

- huishouden
- netto inkomen
- totale huishoudelijke uitgaven
- direct-, indirect- en totaal energiebeslag

welke hieronder worden gedefinieerd.

Een *huishouden* is gedefinieerd als een groep personen die samenleven en een gemeenschappelijke huishouding voeren, alsmede een persoon die alleen een zelfstandige huishouding voert. Personen in tehuizen (bejaardenoorden) en inrichtingen, alsmede de huishoudens van de rijdende en varende bevolking vallen buiten het budgetonderzoek [CBS, 1992b].

Het *netto inkomen* is de som van het inkomen uit arbeid, winst, vermogen (excl. eigen woning), sociale uitkeringen, kinderbijslag, inkomen uit huur, rente, werkgeversaandeel ziekenfondspremies, minus premies volksverzekeringen, werknemersaandeel premies volksverzekeringen en de betaalde loon en inkomstenbelasting. Alle netto inkomens van de huishoudleden zijn bij elkaar opgeteld om tot het netto huishoudelijke inkomen te komen [CBS, 1992b].

De *totale huishoudelijke uitgave* is gedefinieerd als alle uitgaven aan de verkregen goederen en diensten voor niet-productieve doelen, inclusief BTW. Ook de tegenwaarde van gratis verkregen produkten als opbrengsten uit de eigen tuin, gratis gebruik van de woning of cadeaus, vallen onder huishoudelijke uitgaven. Niet alle uitgaven van de huishoudens zijn meegenomen in het budgetonderzoek 1990 van het CBS. De volgende bestedingscategorieën (z.g. niet-verbruiks uitgaven) zijn niet opgenomen in de totale huishoudelijke uitgave [CBS, 1992b]:

- examengelden, schoolgelden
- overdrachten aan derden (zoals (gemeente) belastingen en landelijke heffingen (o.a. wegenbelasting), giften en contributies aan verenigingen)
- betalingen aan andere huishoudens
- beleggingen, schuldaflossingen en spaarverzekeringen (met uitzondering van het verzekeringsdeel)

Het CBS heeft voor het budgetonderzoek van 1995 een deel van deze uitgaven wel opgenomen [CBS, 1997b]. Om toch een goede vergelijking te kunnen maken tussen 1990 en 1995, is voor de gemaakte berekeningen in dit onderzoek zoveel mogelijk de ‘verbruiks’ definitie aangehouden die het CBS voor het budgetonderzoek van 1990 heeft gebruikt.

Naast de hierboven genoemde uitgaven zijn in dit onderzoek ook de uitgaven aan medische kosten buiten beschouwing gelaten. Dit is gedaan omdat de gemaakte ziektekosten door de verzekeringsstructuur in Nederland meer een functie zijn van het inkomen van een huishouden, dan van het daadwerkelijke beroep dat een huishouden doet op medische zorg. Daarbij is het voor huishoudens in de praktijk niet of nauwelijks mogelijk deze kosten te beïnvloeden. In [Vringer en Blok, 1995] wordt aan een gemiddeld huishouden 12 GJ toegerekend voor medische zorg.

Naast de uitgaven aan medische zorg zijn ook de uitgaven aan overheidsdiensten niet meegeteld in het budgetonderzoek. Consumptie via de overheid is moeilijk toe te rekenen aan individuele huishoudens. Een eerder gemaakte schatting door Vringer en Blok [1995] van het energiebeslag van huishoudens in 1990 voor deze consumptie komt uit op ongeveer 25 GJ per huishouden per jaar; ongeveer 10% van het gemiddelde huishoudelijke toegerekende energiebeslag.

In tabel 1 staat voor een gemiddeld huishouden het netto inkomen, de totale uitgaven en de uitgaven waarmee het energiebeslag van de huishoudens is berekend voor zowel 1990 en 1995 (wel en niet geïndexeerd).

Tabel 1 Totaal netto inkomen, huishoudelijke uitgaven en uitgaven meegenomen in deze analyse voor een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

	1990 (in Dfl. van 1990)	1995 (in Dfl. van 1995)	1995 (geïndexeerd) (in Dfl. van 1990)
Netto inkomen	45601	50793	44340
Totale uitgaven	40107	44050	-
Uitgaven in de analyse	36061	40219	35523
Uitgaven waar geen energie- beslag aan is toegerekend.	4046	3830	-

De totale uitgaven zijn niet gelijk aan het netto huishoudinkomen. Het verschil wordt veroorzaakt door sparen en ontsparingen, rente-uitgaven, ontvangen- en terugbetaalde leningen en andere niet-verbruiks uitgaven [CBS, 1992a]. Voor 1990 geldt dat de uitgaven waar geen energiebeslag aan is toegerekend grotendeels aan medische zorg zijn besteed.

Het *directe energiebeslag* van een huishouden is gedefinieerd als de som van de primaire energie die nodig is voor het verkrijgen van de energiedragers die een huishouden gebruikt (gas, benzine, elektriciteit). Het *indirecte energiebeslag* van een huishouden is gedefinieerd als de som van de primaire energie die nodig is voor het verkrijgen van alle andere producten en diensten die in deze studie zijn meegenomen. Het *totale energiebeslag* van een huishouden is de som van het directe energiebeslag en het indirecte energiebeslag.

De berekening van het energiebeslag van huishoudens in 1990 en 1995

Het energiebeslag van de huishoudens in 1990 is berekend volgens formule (1) met behulp van de bestedingsgegevens, opgedeeld in ca. 350 consumptiecategorieën, van de 2767 huishoudens uit het budgetonderzoek 1990 en de reeds bekende energie-intensiteiten¹. Het energiebeslag voor gas, elektriciteit en water is berekend aan de

¹ Indien 2^e hands goederen zijn aangeschaft voor een lager bedrag dan de nieuwprijs, is in deze studie het toegerekende energiebeslag evenredig met het prijsvoordeel verlaagd.

hand van meterstanden. Het energiebeslag voor de woning is berekend op basis van de oppervlakte van de woning en het woningtype. Zie voor een uitgebreide beschrijving [Vringer en Blok, 1995] en [Vringer en Blok, 1993].

In principe is het energiebeslag voor de huishoudens uit 1995 op dezelfde wijze berekend als beschreven voor de huishoudens in 1990. Het budgetonderzoek van 1995 wijkt echter op een aantal punten af van het budgetonderzoek van 1990. Voor een goede vergelijking van het huishoudelijke energiebeslag tussen 1990 en 1995 moeten deze verschillen weggenomen worden. Achtereenvolgens worden besproken:

- definitieverschillen tussen het budgetonderzoek 1990 en 1995
- indexering van uitgaven en inkomen van huishoudens uit 1995
- temperatuurscorrectie voor huishoudens uit 1995

Tussen het budgetonderzoek van 1995 en het budgetonderzoek van 1990 zitten *definitieverschillen*. Naast verschillen in de nummering van sommige consumptiecategorieën heeft het CBS de aan de huishoudens toegerekende premie voor ziektekosten gewijzigd. Ook worden in het budgetonderzoek van 1995 lokale heffingen, onderwijsbijdragen, verkeersbelastingen, contributies en giften tot de uitgaven gerekend, in tegenstelling tot het budgetonderzoek van 1990. Om de cijfers van 1995 goed te kunnen vergelijken met die van 1990 zijn deze zoveel mogelijk vergelijkbaar gemaakt met die van 1990. Een uitgebreide beschrijving van de gemaakte aanpassingen voordat het energiebeslag van de huishoudens in 1995 is berekend, is gegeven in bijlage A.

De financiële gegevens uit het budgetonderzoek van 1995 zijn gegeven in guldens van 1995. Om een goede vergelijking te maken tussen 1990 en 1995, zijn de uitgaven van de huishoudens uit 1995 *geïndexeerd* met behulp van [CBS, 1997c]. Deze indexering is in detail in bijlage B beschreven. Om het geïndexeerde inkomen van de huishoudens in 1995 te berekenen is het indexcijfer voor de totale consumptie gebruikt; 114,4 (1990=100).

Tot slot is een *temperatuurcorrectie* toegepast voor de huishoudens uit 1995, om consumptieverschillen als gevolg van een gemiddeld temperatuurverschil tussen de jaren 1990 en 1995 weg te nemen. Het aantal graaddagen in 1995 lag 9,4% hoger dan in 1990 [Spakman, 1997]. Bijna 80% van het gasverbruik [BAK, 1996] wordt gebruikt voor ruimteverwarming, zodat het energiebeslag voor gasverbruik van de huishoudens in 1995 met 7,4% ($0,8 \times 9,4\%$) is verlaagd, om een met 1990 vergelijkbaar gasverbruik te krijgen. De in 1995 gemaakte (geïndexeerde) uitgaven aan gas zijn eveneens met 7,4% verlaagd.

RESULTATEN

Hieronder wordt het energiebeslag van een gemiddeld Nederlands huishouden beschreven evenals de relatie tussen het energiebeslag en het netto huishoudelijk inkomen voor zowel 1990 als 1995. Vervolgens wordt ingegaan op de relatie tussen het energiebeslag van huishoudens in 1995 en het type huishouden, de verstedelijkingsgraad, de leeftijd van de kostwinner, het opleidingsniveau van de kostwinner, de dagelijkse werkzaamheden (uithuizigheid) en enige indicatoren van milieuvriendelijk gedrag als autobezit, vegetarisch eten en vakantiegedrag. Bij de analyse van deze relaties wordt rekening gehouden met de uitgave- en inkomens afhankelijkheid van het huishoudelijk energiebeslag. Tot slot wordt het effect ingeschat van de door de toeleverende sectoren gemaakte energiebesparingen tussen 1990 en 1995 op het energiebeslag van huishoudens.

Voor de in deze studie gepresenteerde analyses zijn de volgende zaken in acht genomen:

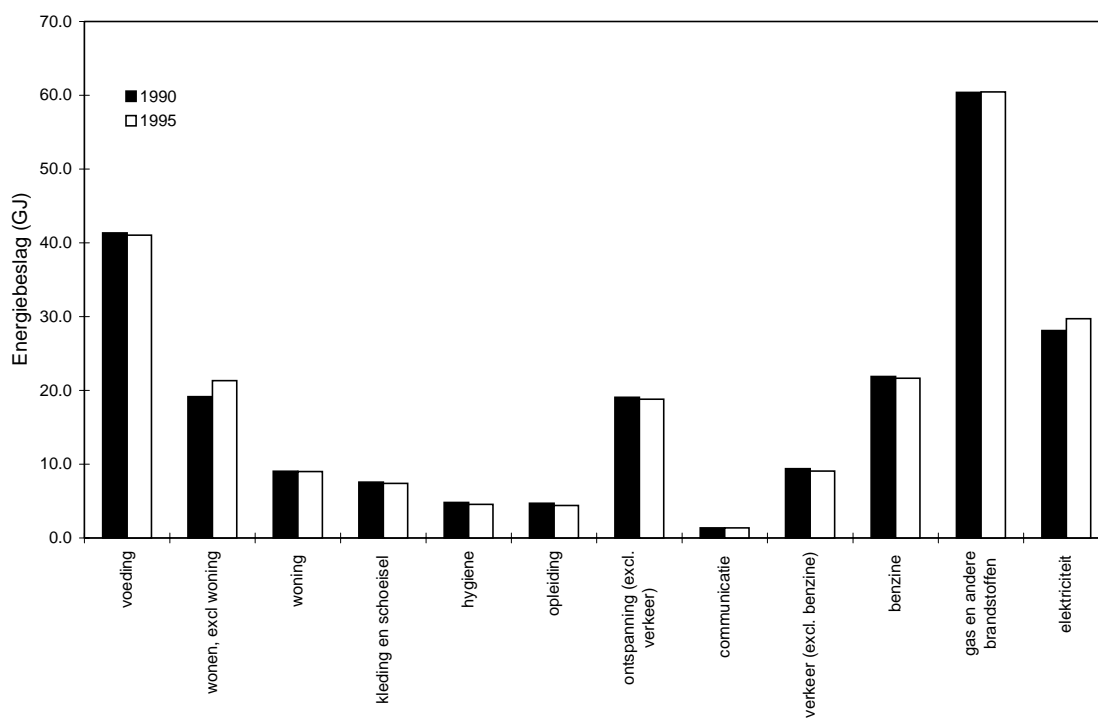
- De analyses zijn uitgevoerd met cijfers die zijn gebaseerd op het CBS budgetonderzoek van 1995, tenzij anders vermeldt.
- De vermelde huishoudelijke uitgaven voor het jaar 1995 zijn in principe altijd de geïndexeerde uitgaven in guldens van 1990. Het netto inkomen van 1995 is in principe altijd het niet-geïndexeerde inkomen van de huishoudens in 1995, tenzij dit inkomen wordt vergeleken met het inkomen van huishoudens in 1990.
- Om voldoende statistisch betrouwbare uitkomsten te verkrijgen is in de volgende analyses alleen gebruik gemaakt van gegevens als het aantal respondenten (huishoudens) per meetpunt minimaal 50 bedraagt.
- Een verschil tussen twee gemiddelden wordt significant genoemd als het verschil tussen deze twee gemiddelden meer bedraagt dan tweemaal de standaardfout van het gemiddelde van de meest onzekere waarde. De werkelijk gemiddelde waarde ligt in 95% van de gevallen binnen de marge van tweemaal de standaardfout van het gemiddelde van deze waarde.
- Eventueel gemeten veranderingen in het energiebeslag van huishoudens tussen 1990 en 1995 zijn het gevolg van consumptieveranderingen. Veranderingen in het energiebeslag van de toeleverende sectoren zijn dus niet verdisconteerd in de resultaten. Alleen in de laatste paragraaf (energiebesparingen in de toeleverende sectoren) wordt een schatting gegeven van de effecten van gemaakte energiebesparingen door de toeleverende sectoren op het huishoudelijke energiebeslag voor 1995.

Totaal gemiddelde energiebeslag huishoudens voor 1990 en 1995

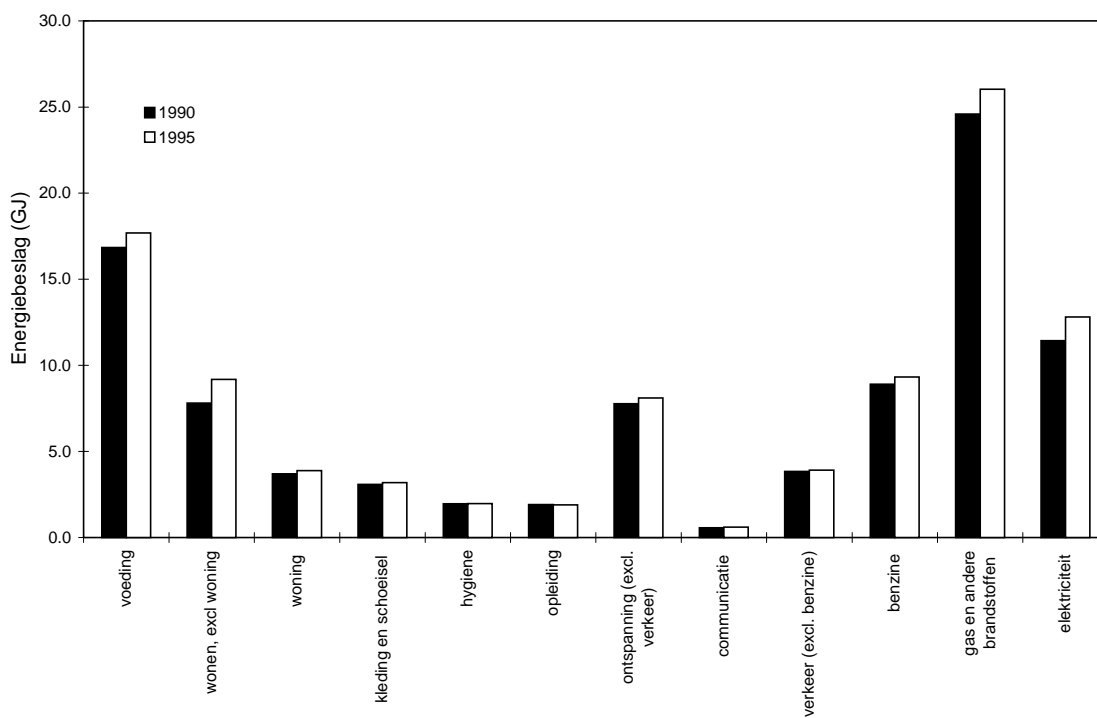
Het energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995 is gegeven in tabel 2. Ook is het energiebeslag per persoon berekend door het energiebeslag van het gemiddelde huishouden te delen door het gemiddeld aantal personen per huishouden. In de figuren 1 en 2 zijn de cijfers uit tabel 2 grafisch weergegeven.

Tabel 2 Het gemiddeld energiebeslag en de gemiddelde uitgaven per huishouden en per persoon voor 1990 en 1995.

	Per huishouden						Per Persoon			
	Energiebeslag		Uitgaven		Energie-intensiteit		Energiebeslag		Uitgaven	
	(GJ)	(x 1000 Dfl.)	(MJ/Dfl.)	(MJ/Dfl.)	(GJ)	(x 1000 Dfl.)	(GJ)	(x 1000 Dfl.)	(GJ)	(x 1000 Dfl.)
	1990	1995	1990	1995	1990	1995	1990	1995	1990	1995
<i>Totale energiebeslag</i>	227,0	228,9	35,5	35,0	6,3	6,5	92,4	98,6	14,7	15,1
<i>Indirect energiebeslag</i>	116,6	117,1	32,8	32,9	3,5	3,6	47,5	50,4	13,3	14,0
Voeding	41,4	41,1	7,4	7,4	5,6	5,6	16,8	17,7	3,0	3,2
Wonen, excl. Woning	19,2	21,3	3,7	4,2	5,5	5,1	7,8	9,2	1,5	1,8
Woning	9,1	9,0	7,5	7,1	1,4	1,4	3,7	3,9	2,7	2,8
Kleding en schoeisel	7,6	7,4	2,8	2,9	2,7	2,6	3,1	3,2	1,1	1,2
Hygiëne	4,8	4,6	1,5	1,6	3,0	2,8	2,0	2,0	0,7	0,7
Opleiding	4,7	4,4	1,3	1,3	4,2	4,0	1,9	1,9	0,5	0,6
Ontspanning	19,1	18,8	4,6	4,6	3,7	3,6	7,8	8,1	2,1	2,2
Communicatie	1,4	1,4	0,7	0,8	1,7	1,5	0,6	0,6	0,3	0,3
Verkeer (excl. Benzine)	9,4	9,1	3,2	3,1	3,6	3,3	3,8	3,9	1,3	1,3
<i>Direct energiebeslag</i>	110,4	111,8	2,6	2,6	45,0	44,8	44,9	48,2	1,0	1,1
Benzine	21,9	21,6	1,0	1,0	22,4	22,4	8,9	9,3	0,4	0,4
Gas	60,4	60,5	1,0	1,0	57,8	58,6	24,6	26,0	0,4	0,4
Elektriciteit	28,1	29,7	0,6	0,7	46,5	45,2	11,4	12,8	0,2	0,3
<i>Aantal personen per Huishouden</i>			2,46	2,32						

Figuur 1. Het energiebeslag per hoofd-consumptie categorie voor een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Figuur 2. Het energiebeslag per hoofd-consumptie categorie per persoon uit een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Uit tabel 2 blijkt dat de (geïndexeerde) totale uitgaven *per huishouden* tussen 1990 en 1995 vrijwel gelijk zijn gebleven. Ook is het totale energiebeslag per huishouden in deze periode niet significant gewijzigd. Voor twee hoofd-consumptiecategorieën is wel sprake van een significante stijging van het energiebeslag. Het betreft de categorie wonen (2,2 GJ, +11%) en de categorie elektriciteit (1,6 GJ, +6%) (zie ook hieronder). De stijging van het energiebeslag van de categorie 'wonen' wordt voornamelijk veroorzaakt door een stijging in het energiebeslag voor meubelen en tuinartikelen.

Het gemiddeld totale energiebeslag per huishouden is niet significant veranderd tussen 1990 en 1995, maar in diezelfde periode is wel het gemiddeld aantal personen per huishouden gedaald van 2,46 naar 2,32. Het totale energiebeslag *per persoon* is tussen 1990 en 1995 dan ook significant gestegen met ruim 6 GJ (+7%). Ook is een significante stijging van het energiebeslag per persoon vastgesteld voor de consumptiecategorieën 'voeding' (+0,9 GJ), 'wonen' (+1,4 GJ), 'gas en andere brandstoffen' (+1,4 GJ) en 'elektriciteit' (+1,4 GJ).

De hierboven gevonden trend voor het directe energiebeslag (elektriciteit, gas en benzine) is vergeleken met enige andere bronnen.

Volgens het budgetonderzoek is het *elektriciteitsverbruik* per huishouden in de periode van 1990 tot 1995 een kleine 6% gestegen. Echter, volgens het Basisonderzoek Elektriciteit Kleinverbruikers (BEK) van EnergieNed is het gemiddelde elektriciteitsverbruik per huishouden in dezelfde periode met ruim 12% gestegen [BEK, 1997]. De oorzaak van dit verschil kon noch door het CBS [van Teefelen, 1997] [Tinbergen, 1997] als door EnergieNed [Weegink, 1997] worden verklaard. Volgens [Tinbergen, 1997] zijn de gegevens uit het BEK en het budgetonderzoek van een vergelijkbare kwaliteit, zij het dat de steekproeftrekking van het budgetonderzoek nauwkeuriger wordt uitgevoerd. Alle berekeningen in deze studie zijn verder gemaakt op basis van de cijfers uit de budgetonderzoeken. Indien de werkelijke stijging van het energiebeslag voor elektriciteit ruim 12% is in plaats van 6%, zal het in dit rapport berekende energiebeslag per huishouden voor 1995 1,9 GJ hoger liggen.

Het (temperatuur gecorrigeerde) *gasverbruik* is volgens het budgetonderzoek tussen 1990 en 1995 ongeveer gelijk gebleven. Volgens het Basisonderzoek Aardgas Kleinverbruikers (BAK) lag het huishoudelijk gasverbruik in 1990 6% hoger dan in 1995, maar ruim boven de trend. Tussen 1991 en 1995 is het gasverbruik per gemiddeld huishouden vrijwel constant gebleven [BAK, 1997]. Het is aannemelijk dat de meting voor het jaar 1990 volgens het BAK aan de hoge kant was. Indien dat zo is, is de ontwikkeling van het huishoudelijke *gasverbruik* tussen 1990 en 1995 volgens het CBS budgetonderzoek vergelijkbaar met de cijfers volgens het BAK.

Volgens het budgetonderzoek is in 1990 per huishouden gemiddeld Dfl. 980,- uitgegeven aan *motorbrandstoffen* en in 1995 Dfl. 938,-¹. Dit verschil is niet significant. Het energiebeslag voor motorbrandstoffen blijft dus ongewijzigd. Echter, volgens [CBS, 1996] is het landelijk energieverbruik voor personenauto's tussen 1990 en 1995 met 9% gestegen². De 9% stijging van het brandstofverbruik voor particuliere personenauto's is deels te verklaren door de groei van het aantal huishoudens; in de periode 1990-1995 ruim 5% [CBS, 1997d]. Daarnaast is de verbruikte brandstofmix van benzine, LPG en diesel tussen 1990 en 1995 gewijzigd [CBS, 1996], waardoor de energie-intensiteit voor motorbrandstoffen met een dikke 5% is gestegen³. Deze stijging van de energie-intensiteit is niet meegenomen in de berekening van het energiebeslag voor de huishoudens in 1995, maar wel verwerkt in de berekening van het landelijk energieverbruik voor personenauto's volgens [CBS, 1996]. Indien de hogere energie-intensiteit als gevolg van de andere brandstofmix meegenomen wordt in de berekening van het energiebeslag voor huishoudens in 1995, ligt het energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1995 1,2 GJ hoger dan vermeld in tabel 2. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat een relatief groot aandeel van de zakelijke personenauto's op LPG of diesel rijdt. Het is mogelijk dat vooral zij verantwoordelijk zijn voor de relatieve groei van LPG en diesel tussen 1990 en 1995. De werkelijke stijging van de energie-intensiteit van motorbrandstoffen voor de huishoudens zal in dat geval lager zijn.

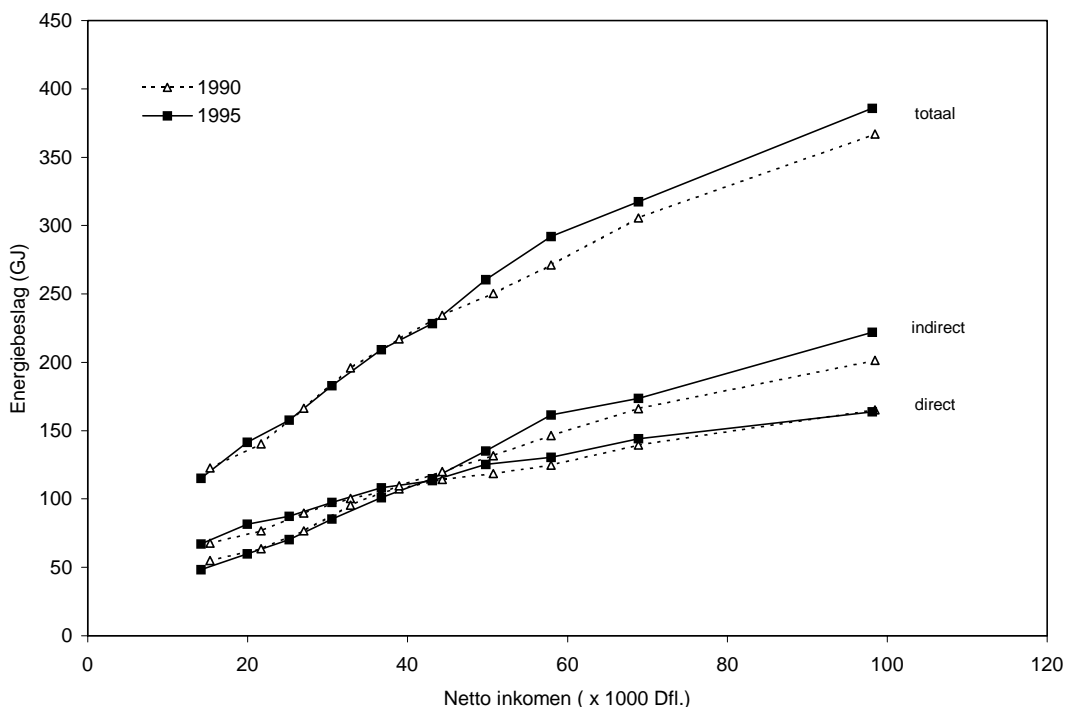
¹ In guldens van 1990. Ongeïndexeerd was het bedrag voor 1995 Dfl.1133,-.

² Het relatieve aandeel van het brandstofverbruik voor zakelijk gebruikte personenauto's is zowel voor 1991 als voor 1995 30% [CBS, 1996].

³ Tussen 1990 en 1995 steeg het aandeel benzine in de gebruikte brandstofmix voor personenauto's van 62% naar 68%, het aandeel LPG daalde van 21 naar 16% en het aandeel diesel daalde van 17 naar 16% [CBS, 1996]. Met behulp van de prijsindexcijfers voor benzine, LPG en diesel [CBS, 1997], de prijsverhouding tussen de verschillende brandstofsoorten en de energie-inhoud per liter [Wilting et al., 1995] is berekend dat de energie-intensiteit voor de brandstofmix voor 1995 vijf tot zes procent hoger ligt dan in 1990.

De relatie energiebeslag en inkomen voor 1990 en 1995

In figuur 3 zijn het totale-, indirecte- en directe energiebeslag uitgezet tegen het netto inkomen voor zowel 1990 als 1995.

Figuur 3. Het totale-, indirecte- en directe energiebeslag in relatie met het netto inkomen voor zowel 1990 als 1995.

In figuur 3 is te zien dat bij een stijgend netto huishoudelijk inkomen het directe energiebeslag voor 1990 en 1995 minder omhoog gaat dan het indirecte energiebeslag. Het indirecte energiebeslag kruist het directe energiebeslag bij een inkomen tussen de 40 en 45 duizend gulden.

Ook is in figuur 3 te zien dat het totale energiebeslag van de huishoudens met een hoger inkomen in 1995 is gestegen ten opzichte van 1990. Dat het gemiddelde energiebeslag per huishouden toch gelijk is gebleven komt doordat de stijging van het energiebeslag voor de hoogste inkomensgroepen wordt gecompenseerd door een verlaging van het energiebeslag van de lagere inkomensgroepen¹.

¹ De verlaging van het netto huishoudelijk inkomen is voor het 2^e, 4^e, 5^e, 6^e inkomensdeciël deels verklaarbaar door een bovengemiddelde daling van het gemiddeld aantal huishoudleden. De gemiddelde daling van het aantal huishoudleden per huishouden in de periode 1990 – 1995 is 6%.

Voor de hoogste 3 inkomensdecielen geldt dat het verschil tussen het totale energiebeslag voor een gemiddeld huishouden van 1990 en dat van 1995 tussen de 12 en 20 GJ ligt en significant is¹. Het gevonden hogere energiebeslag komt voornamelijk door een stijging van het energiebeslag binnen de categorie wonen (+4 tot +8 GJ). Voor het hoogste inkomensdeciël is ook nog een significante stijging van het energiebeslag voor de categorie 'ontspanning' (+7 GJ) waargenomen.

Energiebeslag per huishouden voor diverse huishoudtypes

De samenstelling van een huishouden kan invloed hebben op het energiebeslag. Om de invloed van het type huishouden op het energiebeslag te kunnen bepalen zijn acht verschillende huishoudtypes gedefinieerd. De onderverdeling is gemaakt naar het aantal volwassenen, het hebben van kinderen, leeftijd en het aantal inkomens². In tabel 3 worden de gedefinieerde huishoudtypes genoemd, inclusief de celvulling per inkomenskwartiel volgens het budgetonderzoek van 1995.

Tabel 3. De gedefinieerde huishoudtypes en de celvulling per (netto) inkomenskwartiel volgens het budgetonderzoek 1995.

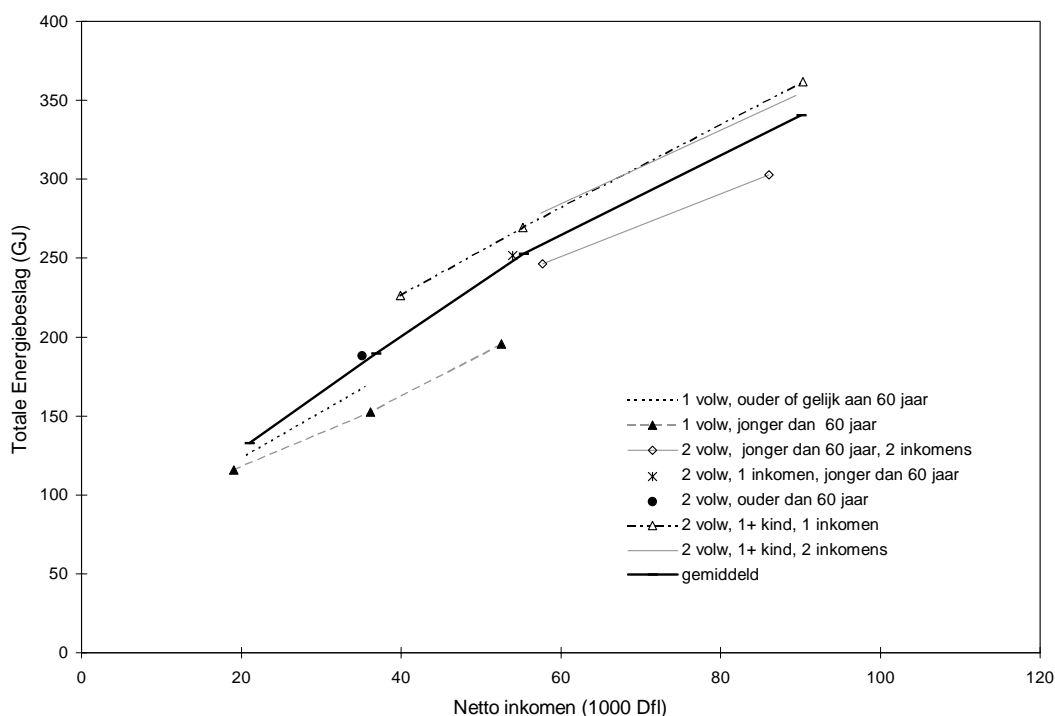
Huishoudtype	Celvulling				Totaal
	<28552	28552-5865	45865-66033	>66033	
Netto inkomen (in Dfl.)					
1 volwassene ouder dan 60 jaar	179	54	17	10	260
1 volwassene jonger dan 60 jaar	214	140	54	10	418
2 volwassenen jonger dan 60 jaar en 2 inkomens	0	7	64	113	183
2 volwassenen jonger dan 60 jaar en 1 inkomen	9	34	55	30	128
2 volwassenen ouder dan 60 jaar	36	100	47	24	208
1 volwassene en kind(eren) (gemiddeld 1,6 kinderen)	43	34	14	7	98
2 volwassenen, 1 inkomen en kind(eren) (gemiddeld 2,0 kinderen)	5	70	144	117	336
2 volwassenen, 2 inkomens en kind(eren) (gemiddeld 1,8 kinderen)	0	4	67	143	215

Gezien het minimaal vereiste aantal van 50 huishoudens per meetpunt, zijn in de figuren 4 tot en met 8 geen punten weergegeven voor het huishoudtype 'één volwassene met één of meer kinderen'.

¹ De standaardafwijking van het gemiddelde voor het totale energiebeslag ligt tussen de 3 en 7 GJ.

² Om het aantal inkomens te bepalen worden alleen inkomens uit arbeid geteld hoger dan Dfl. 11.000 per jaar. Dit bedrag staat gelijk aan ongeveer 40% van het minimum inkomen. Deze grens is gekozen om een beeld te krijgen van de uithuizigheid van het hoofd van het huishouden en haar/zijn partner.

In figuur 4 is voor de zeven overgebleven huishoudtypes het totale energiebeslag gegeven in relatie met het inkomen. Ook is het gemiddelde energiebeslag voor alle huishoudens samen weergegeven.

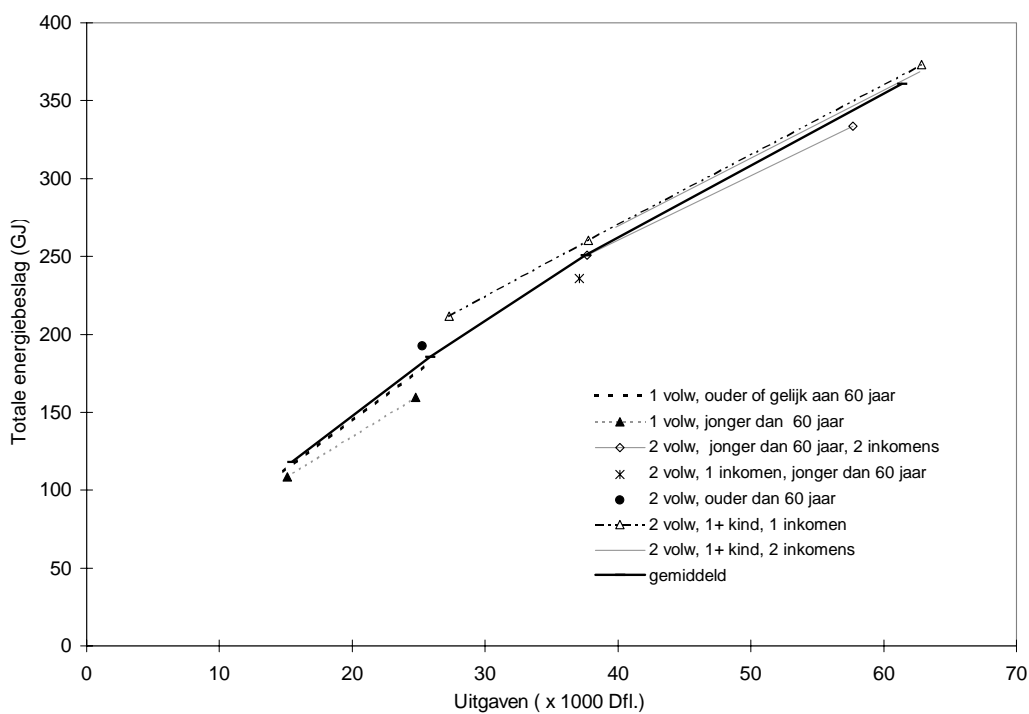
Figuur 4. Het totale energiebeslag voor verschillende huishoudtypes in relatie met het netto huishoudelijk inkomen.

Van alle huishoudtypes blijkt alleen de groep met ‘1 volwassene jonger dan 60 jaar’ een significant lager energiebeslag te hebben dan gemiddeld.

Echter, tussen de totale huishoudelijke uitgaven en het netto huishoudelijk inkomen zitten grote verschillen (zie ook ‘Methode’). In tabel 4 is te zien dat het verschil tussen het netto inkomen en de totale uitgaven niet voor alle huishoudtypes gelijk is (zie ook tabel 1). Vooral huishoudens met ‘2 volwassenen, jonger dan 60 jaar en 2 inkomens’ geven relatief weinig uit aan ‘verbruiks-uitgaven’. De in figuur 4 gevonden verschillen zijn zeer waarschijnlijk deels door de verschillen tussen inkomen en uitgaven te verklaren. Om dit mogelijke effect nader te bekijken is in figuur 5 het totale energiebeslag van de verschillende huishoudtypes uitgezet tegen de uitgaven.

Tabel 4. De verhouding ‘totale huishoudelijke uitgaven’ en ‘netto huishoudelijk inkomen’ voor de verschillende huishoudtypes.

Huishoudtype	Verhouding uitgaven / inkomen
1 volwassene ouder of gelijk aan 60 jaar	0,84
1 volwassene jonger dan 60 jaar	0,81
1 volwassene en 1 of meer kinderen	0,82
2 volwassenen ouder dan 60 jaar	0,80
2 volwassenen, 1 inkomen, jonger dan 60 jaar	0,80
2 volwassenen, kind(eren), 1 inkomen	0,80
2 volwassenen, jonger dan 60 jaar, 2 inkomens	0,70
2 volwassenen, kind(eren), 2 inkomens	0,78
<i>Gemiddeld</i>	<i>0,79</i>

Figuur 5. Het totale energiebeslag voor verschillende huishoudtypes in relatie met de totale huishoudelijke uitgaven.

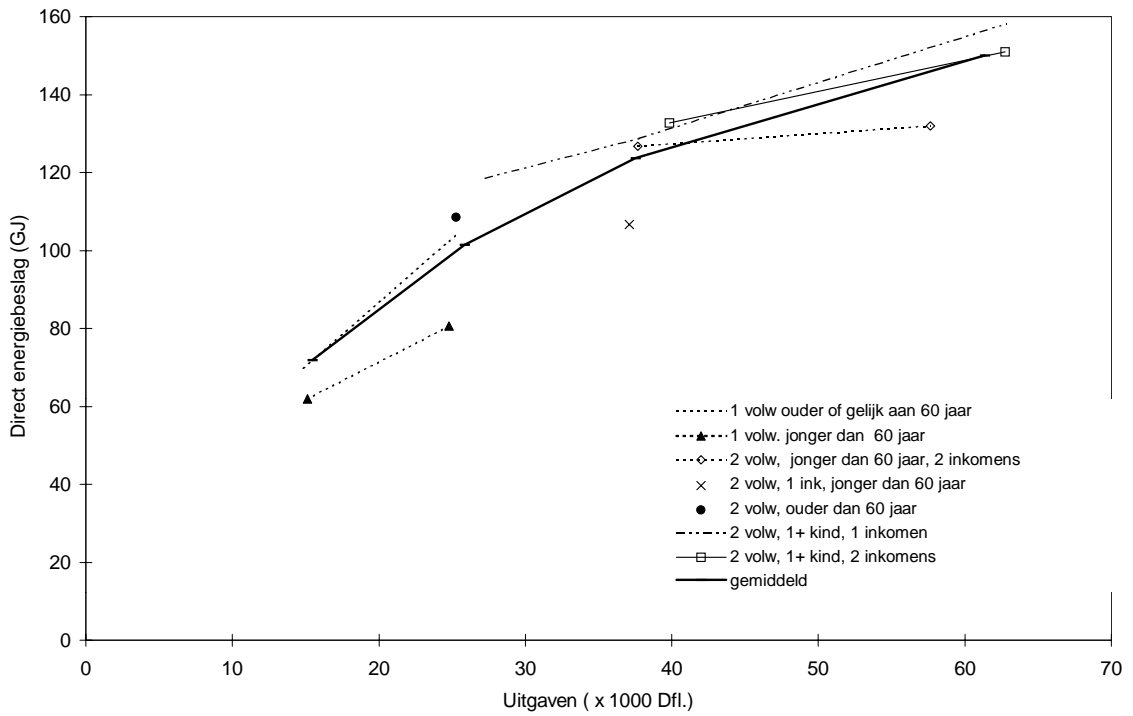
In figuur 5 is te zien dat een groot deel van de verschillen in het totale energiebeslag tussen de huishoudtypes uit figuur 4 minder groot zijn geworden. De in figuur 4 gevonden verschillen in het totale energiebeslag voor de verschillende huishoudtypes zijn dus deels te verklaren uit inkomen-uitgave verschillen.

In de volgende analyses is het energiebeslag niet tegen het netto inkomen maar tegen de totale huishoudelijke uitgaven uitgezet, om te voorkomen dat inkomen-uitgave effecten worden gemeten in plaats van consumptieverschillen.

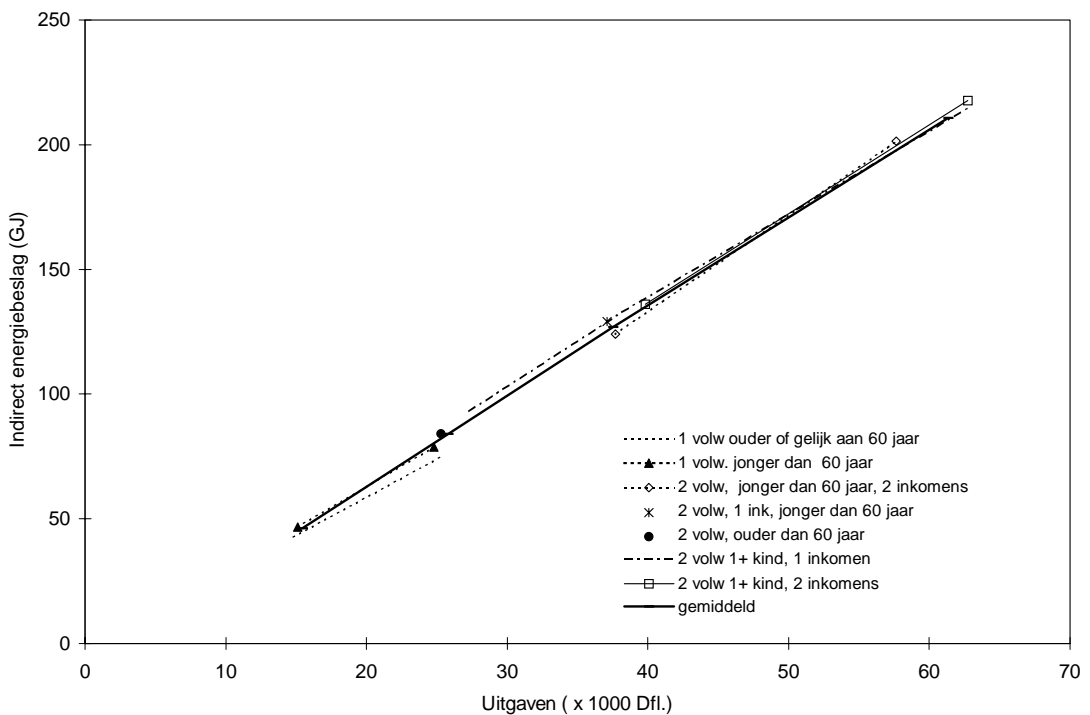
Uit figuur 5 blijkt verder dat de huishoudtypes 'alleenstaande onder de 60 jaar' en '2 volwassenen, jonger dan 60 jaar met één inkomen' een significant lager energiebeslag hebben dan gemiddeld. De huishoudens met '2 volwassenen, ouder dan 60 jaar' hebben een hoger energiebeslag dan gemiddeld. De verschillen ten opzichte van het gemiddelde energiebeslag liggen tussen de 10 en 15 GJ. De huishoudens met '2 volwassenen jonger dan 60 jaar met 2 inkomens' uit het hoogste inkomenskwartiel verbruikt relatief veel benzine en weinig gas en elektriciteit. De overige verschillen in energiebeslag van de huishoudtypes ten opzichte van het gemiddelde zijn niet significant¹.

In figuur 6 het directe energiebeslag per huishoudtype uitgezet tegen de uitgaven. In figuur 7 is het indirecte energiebeslag per huishoudtype uitgezet tegen de uitgaven.

¹ Van het huishoudtype '2 volwassenen, jonger dan 60 jaar en 2 inkomens' ligt alleen het energiebeslag in het 4^e uitgavekwartiel significant beneden het gemiddelde energiebeslag.

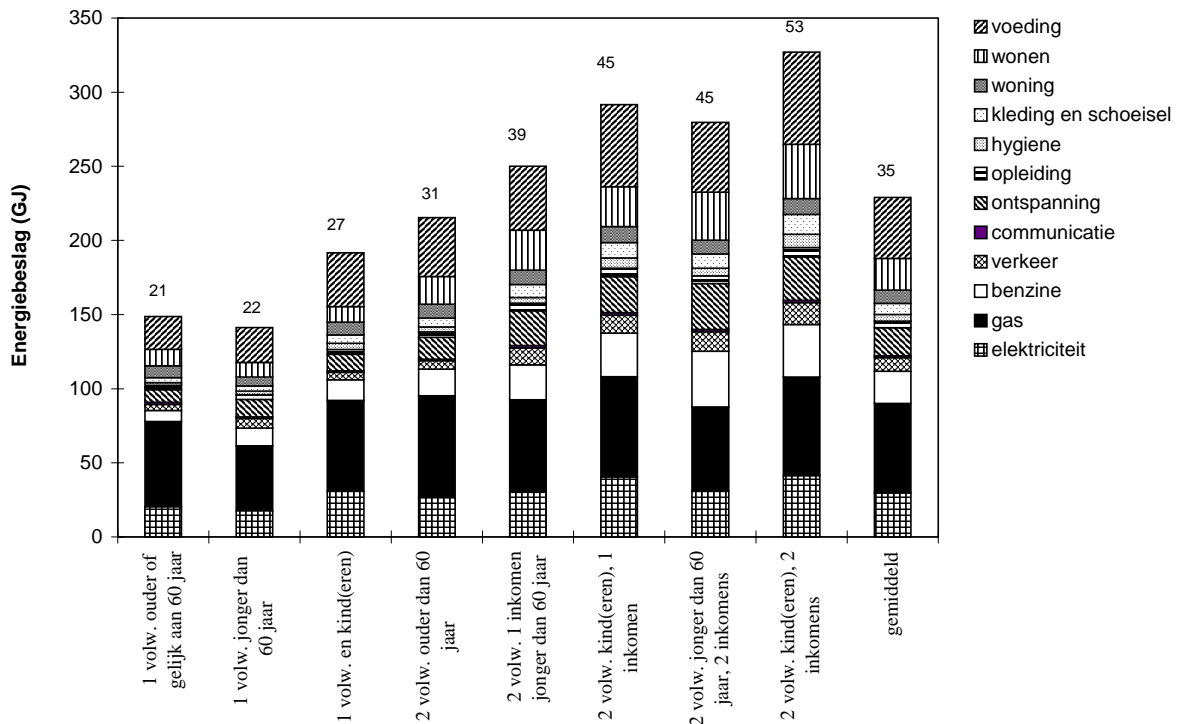
Figuur 6. Het directe energiebeslag voor verschillende huishoudtypes in relatie met de totale huishoudelijke uitgaven

Figuur 7. Het indirecte energiebeslag voor verschillende huishoudtypes in relatie met de totale huishoudelijke uitgaven.

Uit de figuren 6 en 7 is af te leiden dat de verschillen in het totale energiebeslag voor de verschillende huishoudtypes bijna geheel terug te voeren zijn op verschillen in het directe energiebeslag.

In figuur 8 is het energiebeslag van de verschillende huishoudtypes opgedeeld in hoofd consumptie categorieën. Tevens is in figuur 8 per huishoudtype het gemiddelde van de totale huishouduitgaven gegeven.

Figuur 8. Het gemiddelde energiebeslag voor de verschillende huishoudtypes, opgedeeld in hoofd consumptie categorieën. Per huishoudtype is het gemiddelde van de totale huishouduitgaven gegeven in duizenden gulden.

In figuur 8 is te zien dat het energiebeslag (en de uitgaven) per huishoudtype sterk uiteenloopt. Het energiebeslag van de huishoudens met ‘2 volwassenen, 2 inkomens en kind(eren)’ is het hoogste en het energiebeslag van de huishoudens met ‘1 volwassene jonger dan 60 jaar is het laagste.

Energiebeslag in relatie met verstedelijkingsgraad

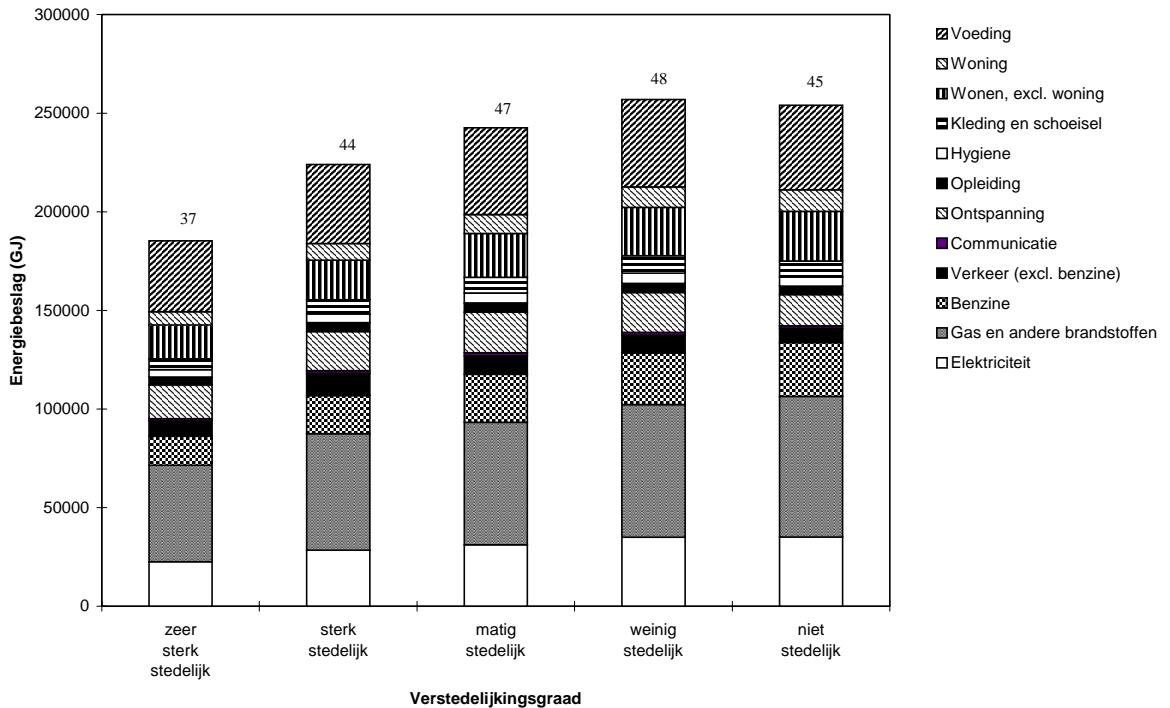
De mate van verstedelijking van het gebied waarin een huishouden woont kan invloed hebben op het energiebeslag. Om de invloed van de verstedelijkingsgraad op het huishoudelijke energiebeslag te kunnen bepalen is het energiebeslag van de huishoudens voor vijf verschillende verstedelijkingsgraden¹ onderzocht.

In tabel 5 is het energiebeslag gegeven en een aantal aanvullende gegevens voor huishoudens uit gemeenten met verschillende verstedelijkingsgraden. In figuur 9 is voor de vijf verstedelijkingsgraden het totale energiebeslag gegeven, opgedeeld voor de hoofd-consumptie categorieën.

Tabel 5 Het energiebeslag en enige aanvullende gegevens voor huishoudens in 1995 die in gemeenten wonen met een verschillende verstedelijkingsgraad.

Verstedelijkingsgraad	zeer sterk	Sterk	matig	weinig	niet
<i>Totale energiebeslag</i>	185.2	224.0	242.6	257.0	254.0
<i>Indirect energiebeslag (GJ)</i>	99.1	117.2	125.0	128.7	120.3
Voeding	35.8	40.0	44.0	44.3	42.8
Woning	6.8	8.5	9.6	10.4	10.9
Wonen, excl. woning	17.1	20.0	22.3	24.5	25.2
Kleding en schoeisel	5.6	7.3	7.9	8.9	8.1
Hygiëne	3.7	4.4	5.1	5.2	4.7
Opleiding	3.9	4.5	4.7	4.7	4.3
Ontspanning	17.1	19.8	20.5	20.2	15.9
Communicatie	1.3	1.4	1.5	1.4	1.3
Verkeer (excl. benzine)	7.8	11.3	9.4	9.2	7.2
<i>Direct energiebeslag (GJ)</i>	86.1	106.8	117.6	128.3	133.6
Benzine	14.6	19.4	24.4	26.0	27.3
Gas en andere brandstoffen	49.0	59.0	62.0	67.2	71.3
Elektriciteit	22.5	28.4	31.2	35.0	35.1
<i>Aantal personen per huishouden</i>	1.8	2.2	2.5	2.6	2.7
<i>Aantal auto's per 100 huishoudens</i>	50	73	92	95	99
<i>Verbruikte benzine per auto (GJ/auto)</i>	29	27	26	28	27
<i>Netto inkomen (x 1000 Dfl.)</i>	37.0	44.4	47.3	48.4	44.8
<i>Energie-intensiteit totaal(MJ/Dfl)</i>	6.3	6.3	6.4	6.7	7.2
<i>Verhouding energiebeslag direct / indirect</i>	0.87	0.91	0.94	1.00	1.11

¹ De verstedelijkingsgraad van de gemeente waarin een huishouden woont is gedefinieerd als de omgevingsadressendichtheid van de gemeente. Deze varieert van 500 adressen per km² (niet stedelijk) tot meer dan 2500 adressen per km² (zeer sterk stedelijk). Zie ook [CBS, 1992c] en [CBS, 1992d].

Figuur 9. Het energiebeslag, opgedeeld voor de hoofd-consumptiecategorieën, voor huishoudens in 1995 die in gemeenten wonen met een verschillende verstedelijingsgraad. Tevens is per verstedelijingsgraad het gemiddelde netto inkomen aangegeven.

In tabel 5 is te zien dat bij een lagere verstedelijingsgraad de energie-intensiteit hoger wordt. Dit is tegen de verwachting, omdat in een eerdere studie [Vringer en Blok, 1995] juist een lagere energie-intensiteit is gevonden voor de huishoudens met een hoger inkomen en huishoudens in minder stedelijke gemeenten en gemiddeld hoger inkomen hebben. De hogere energie-intensiteit voor de huishoudens uit minder stedelijke gemeenten wordt veroorzaakt door een hoger aandeel direct energiebeslag in het totaal. Zowel het energiebeslag voor elektriciteit, gas als benzine stijgt, bij een dalende verstedelijingsgraad.

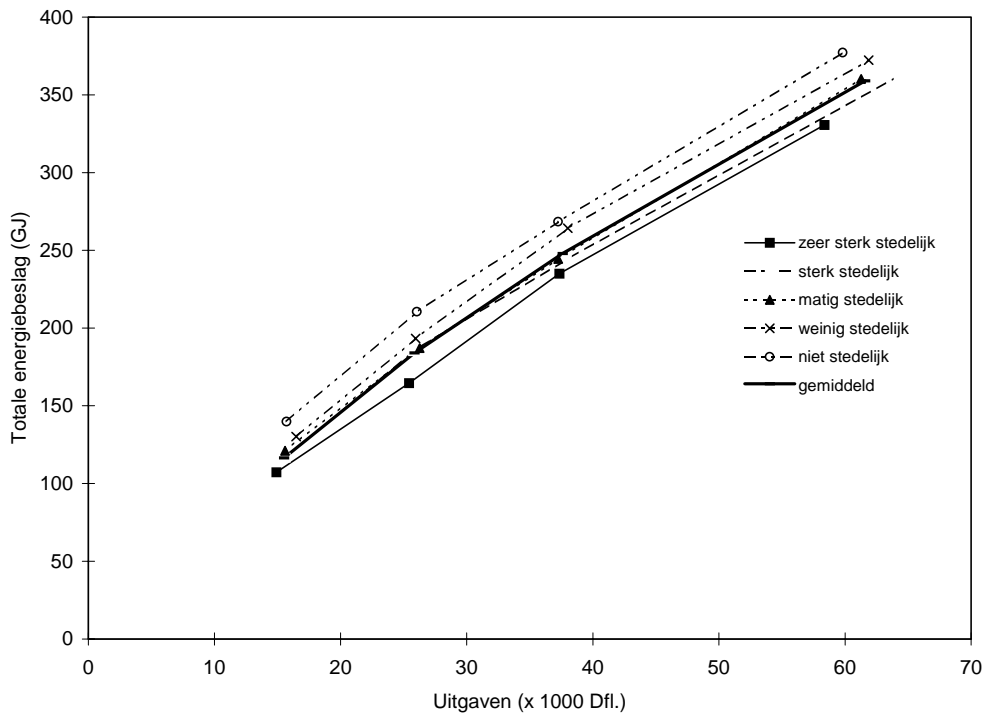
Het hogere gas- en elektriciteitsverbruik is verklaarbaar door het ander type woning (minder flats and meer (half)vrijstaande woningen) waarin de huishoudens in de minder stedelijke gemeenten wonen.

In tabel 5 is ook te zien dat huishoudens uit de meer verstedelijkte gemeenten minder vaak een auto bezitten. Per auto gerekend wordt in de meer verstedelijkte gemeenten niet significant minder benzine verbruikt dan in de minder verstedelijkte gemeenten. Het bezit van een auto lijkt dan ook belangrijker te zijn voor de hoogte van het energiebeslag van de verbruikte benzine dan de mate van verstedelijking.

De bezitsgraad voor een auto hangt overigens ook sterk samen met het inkomen.

Huishoudens zonder auto hebben een gemiddeld jaarlijks netto inkomen van een kleine 32.000 gulden, terwijl de huishoudens met één auto zo'n 56.000 gulden verdienen en huishoudens met twee auto's gemiddeld ruim 84.000 gulden netto per jaar verdienen.

In figuur 10 is het totale energiebeslag van de huishoudens die wonen in gemeenten met een verschillende verstedelijkingsgraad uitgezet tegen de totale uitgaven.

Figuur 10. Het totale energiebeslag van huishoudens die wonen in gemeenten met een verschillende verstedelijkingsgraad in relatie met de totale huishoudelijke uitgaven.

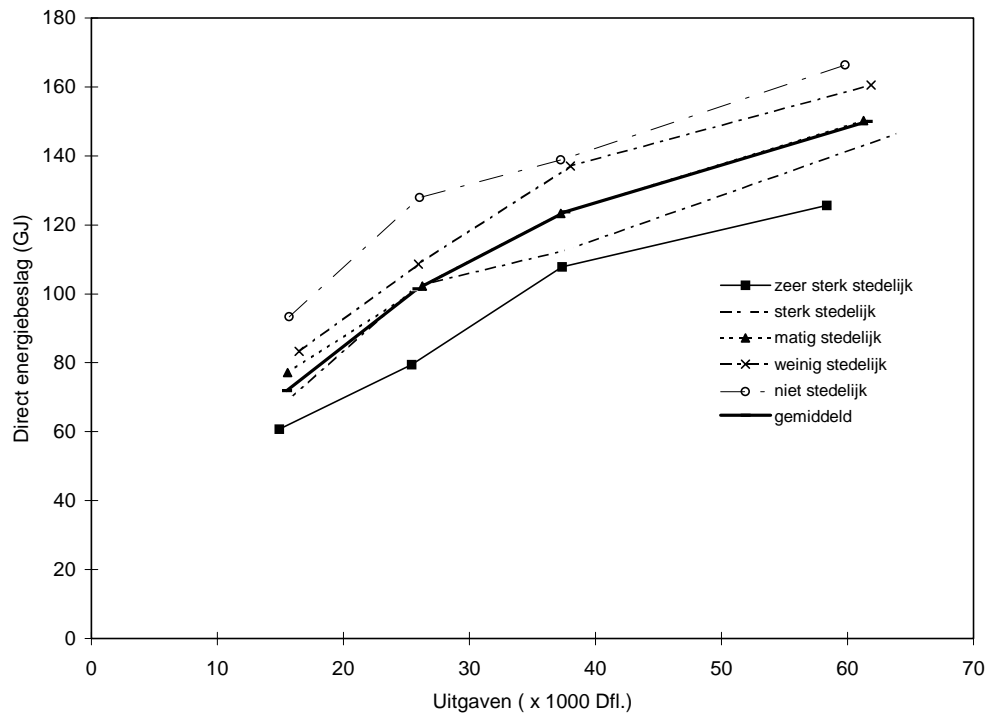
In figuur 10 is te zien dat het energiebeslag van huishoudens die in zeer sterk verstedelijkte gemeenten wonen lager ligt¹ (-6 tot -18 GJ) dan gemiddeld. Daarentegen hebben de huishoudens die in niet stedelijke gemeenten wonen een significant hoger totaal energiebeslag dan gemiddeld (+20 tot +26 GJ). De huishoudens die in sterk tot en met weinig stedelijk gebied wonen wijken met hun energiebeslag niet significant van het gemiddelde energiebeslag af. Bij een grotere steekproef is het zeer goed denkbaar dat de nu zichtbare verschillen dan wel significant zijn.

¹ Alleen het verschil voor de drie laagste inkomenskwartelen is significant.

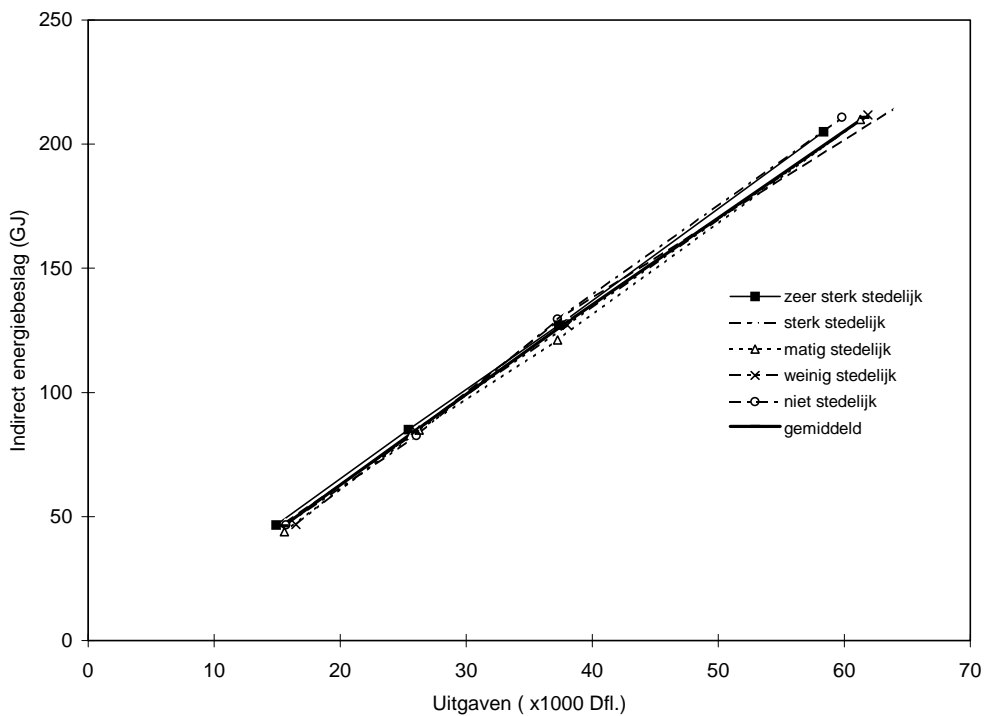
Een nadere analyse van het directe en indirecte energiebeslag (zie figuur 11 en 12) laat zien dat de (deels significante) verschillen in energiebeslag voor groepen huishoudens uit gemeenten met verschillende verstedelijkingsgraden volgens figuur 10, bijna geheel terug te voeren zijn op de verschillen in het directe energiebeslag.

Huishoudens die in een gebied wonen met een hogere verstedelijkingsgraad hebben een lager gemiddeld energiebeslag. Dit verschil is onafhankelijk van het inkomen en is het gevolg van een hoger direct energiebeslag. Zowel van benzine, gas als elektriciteit wordt meer gebruik gemaakt door huishoudens die in minder verstedelijkte gemeenten wonen.

Op verzoek van het RIVM is in bijlage E een meerdimensionale tabel opgenomen, gevuld met het totale energiebeslag, met de aspecten verstedelijkingsgraad, huishoudtype en uitgavenniveau. Een nadere analyse van deze cijfers is niet uitgevoerd.

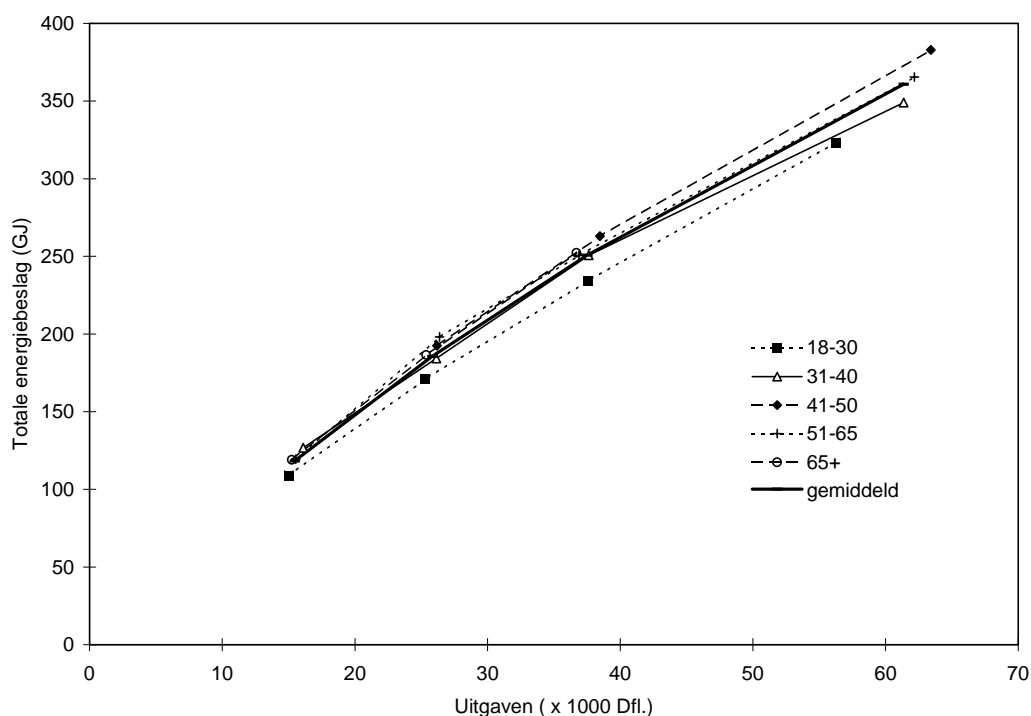
Figuur 11. Het directe energiebeslag van huishoudens die wonen in gemeenten met een verschillende verstedelijkingsgraad in relatie met de totale huishoudelijke uitgaven.

Figuur 12. Het indirecte energiebeslag van huishoudens die wonen in gemeenten met een verschillende verstedelijkingsgraad in relatie met de totale huishoudelijke uitgaven.

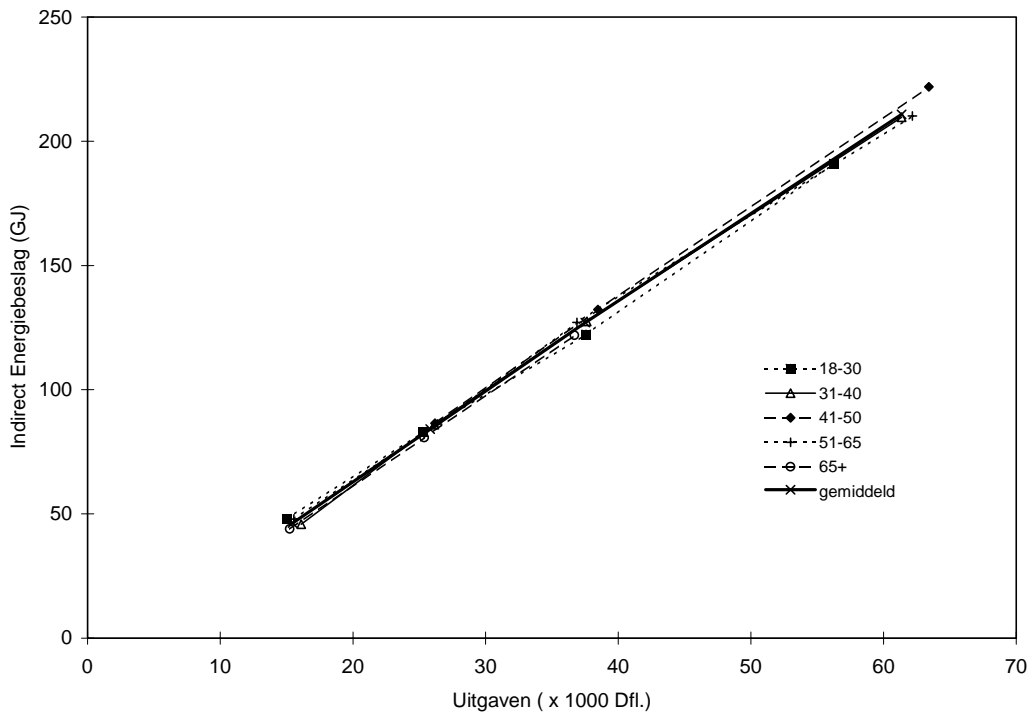
Energiebeslag in relatie met leeftijd

De leeftijd van de huishoudleden in een huishouden kan invloed hebben op het consumptiepatroon en daardoor ook op het energiebeslag. Omdat een huishouden meestal bestaat uit meerdere personen van verschillende leeftijden is de leeftijd van het hoofd van het huishouden gekozen om de huishoudens in leeftijdscategorieën in te delen. In figuur 13 is het energiebeslag van diverse leeftijdsgroepen uitgezet tegen de totale uitgaven.

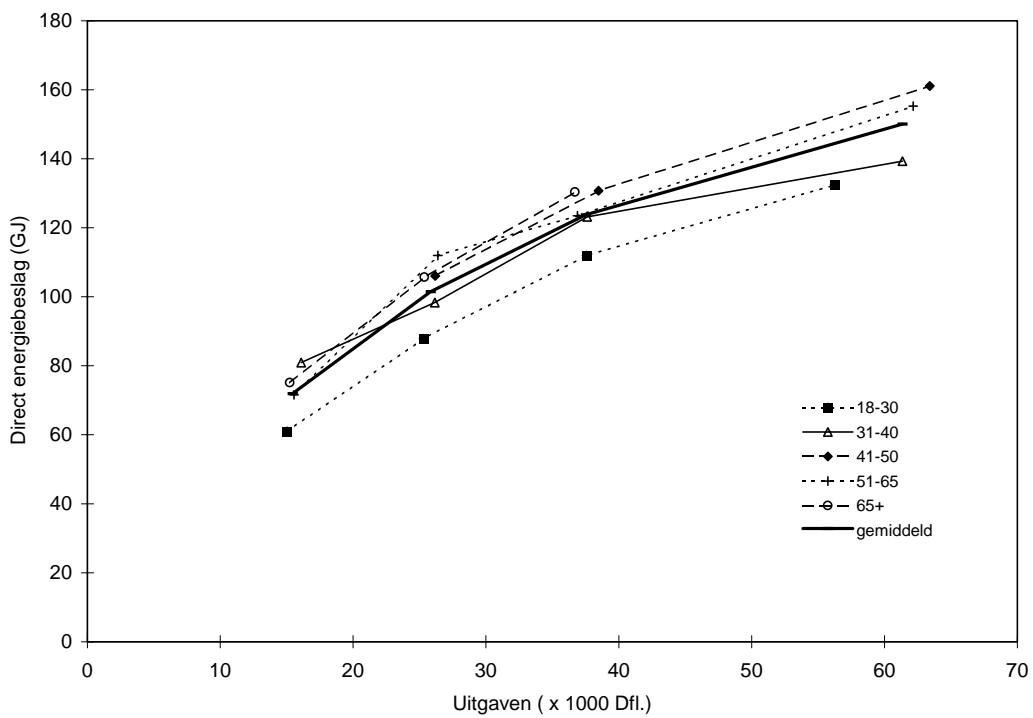

Figuur 13. Het totale energiebeslag van diverse leeftijdsgroepen in relatie met de totale huishoudelijke uitgaven.

In figuur 13 is te zien dat de leeftijdsgroep van 18 tot 30 jaar een lager totaal energiebeslag lijkt te hebben dan gemiddeld. Dit verschil van circa 15 GJ is niet significant.

Figuur 14. Het indirecte energiebeslag van diverse leeftijdsgroepen in relatie met de totale huishoudelijke uitgaven.

Figuur 15. Het directe energiebeslag van diverse leeftijdsgroepen in relatie met de totale huishoudelijke uitgaven.

Een nadere analyse van het directe en het indirecte energiebeslag (zie figuur 14 en 15) laat zien dat de (niet significante) verschillen in energiebeslag voor de verschillende leeftijdsgroepen uit figuur 13 bijna geheel terug te voeren zijn op verschillen in het directe energiebeslag. Alleen het directe energiebeslag van de jongste categorie huishoudens (18-30 jaar) ligt significant (ongeveer 14 GJ) onder het gemiddelde¹.

De groep huishoudens van 18-30 jarigen heeft een lager energiebeslag voor elektriciteit en gas. Opvallend is echter dat voor deze groep huishoudens het energiebeslag voor benzine voor de laagste twee inkomenscategorieën rond het gemiddelde ligt, maar voor de twee hoogste inkomenscategorieën 8 GJ boven het gemiddelde ligt. Dit verschil ten opzichte van het gemiddeld is net significant.

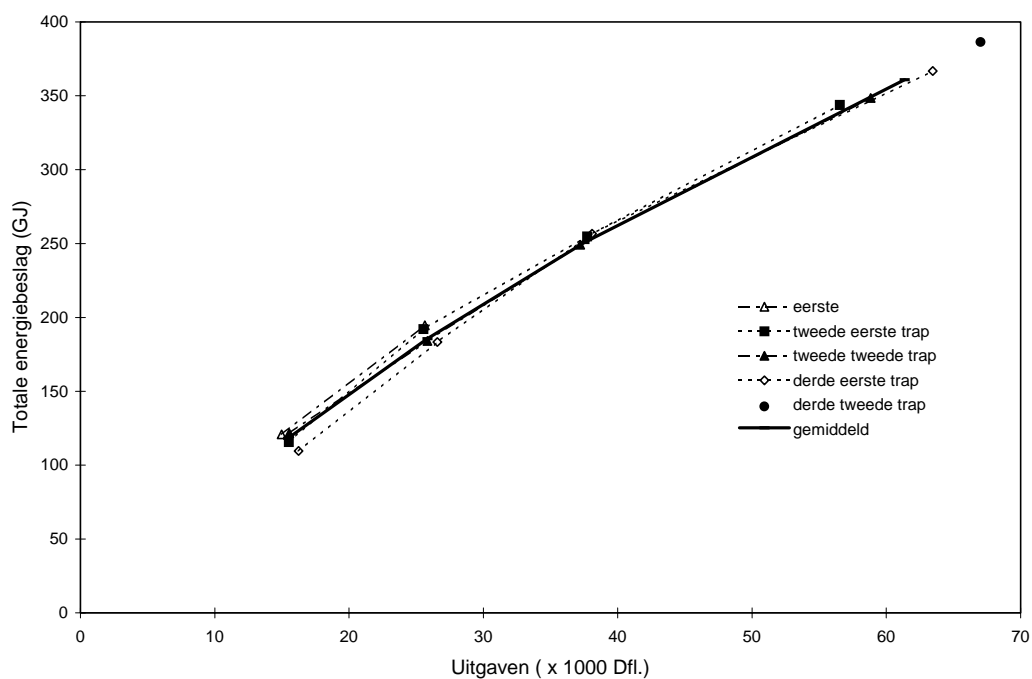
Opgemerkt moet worden dat het aandeel éénpersoons huishoudens in de groep van 18 tot 30 jaar ruim boven het gemiddelde ligt (47% éénpersoons huishoudens in plaats van 33%). Vringer en Blok [1995] hebben destijds een significant lager energiebeslag gevonden voor éénpersoons huishoudens. Het is dus mogelijk dat het hier gevonden significant lagere directe energiebeslag voor de jonge huishoudens een gevolg is van het relatief hoge aandeel éénpersoons huishoudens in deze groep. Overigens, van de groep huishoudens waarvan het hoofd 65 jaar of ouder is, bestaat 57% uit een éénpersoons huishouden. Het directe energiebeslag van de 65+-ers wijkt niet significant van het gemiddelde.

Energiebeslag in relatie met opleiding

Het is denkbaar dat de opleiding van consumenten invloed kan hebben op het consumptiepatroon en daardoor ook op hun energiebeslag. Omdat een huishouden meestal bestaat uit meerdere personen met een verschillend opleidingsniveau, is de hoogst genoten opleiding van het hoofd van het huishouden gekozen om de huishoudens in te delen. In figuur 16 is het energiebeslag van diverse hoogst genoten opleiding niveau's uitgezet tegen de totale uitgaven².

¹ De standaardfout van het gemiddelde voor het directe en indirecte energiebeslag van de leeftijdsgroepen ligt tussen de 2 en 6 GJ.

² Het budgetonderzoek houdt een indeling aan van drie opleidingsniveaus, waarbij het derde opleidingsniveau het hoogst is. Het tweede en derde niveau zijn onderverdeeld in een eerste en tweede trap.

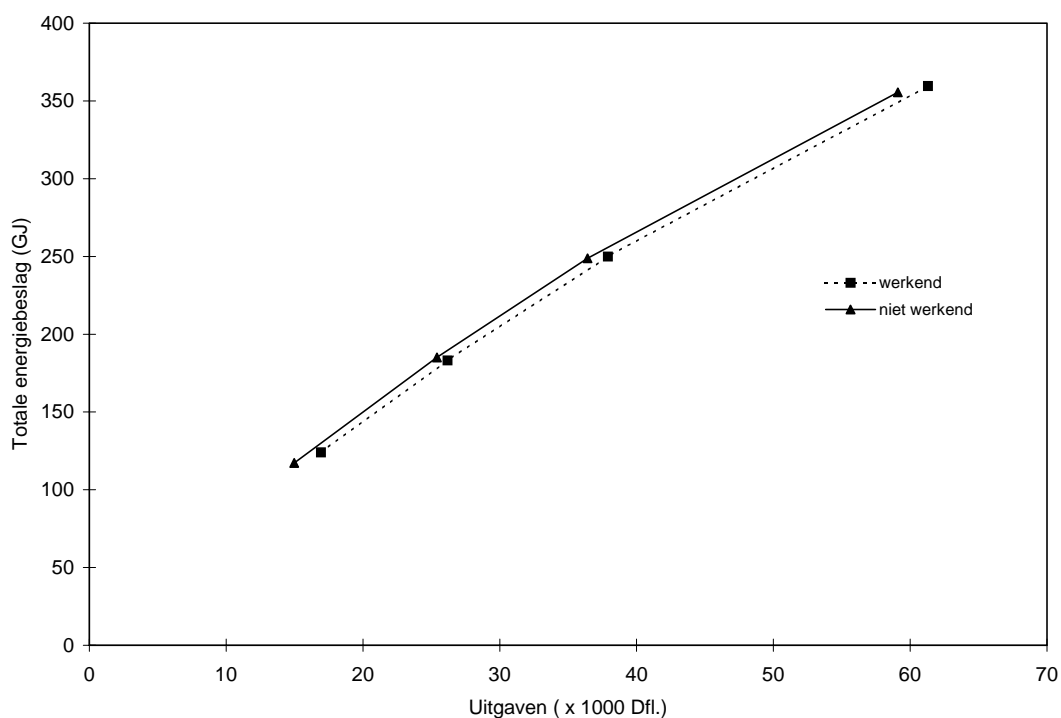

Figuur 16. Het totale energiebeslag voor diverse opleiding niveau's in relatie met de totale huishoudelijke uitgaven.

In figuur 16 is te zien dat het energiebeslag van de huishoudens met verschillende hoogst genoten opleidingsniveau nauwelijks van elkaar afwijken. De verschillen zijn niet significant.

Energiebeslag in relatie met de dagelijkse werkzaamheden.

Het is mogelijk dat huishoudens die buitenshuis arbeid verrichten een ander consumptiepatroon hebben dan huishoudens die geen verplichtingen buitenshuis hebben om aan hun inkomen te komen. In figuur 17 is het energiebeslag van werkende en niet-werkende huishoudens uitgezet tegen de totale uitgaven¹.

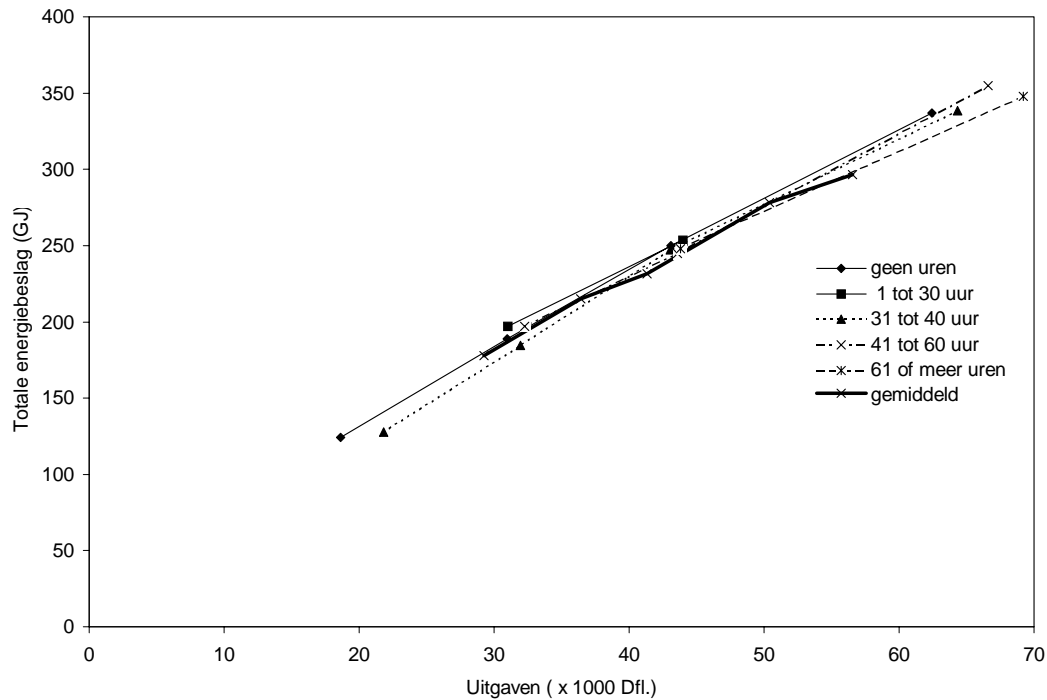
Figuur 17. Het totale energiebeslag voor werkende en niet-werkende huishoudens in 1995 in relatie met de totale huishoudelijke uitgaven.

In figuur 17 is te zien dat huishoudens met inkomen uit arbeid een iets lager totaal energiebeslag lijken te hebben. Dit verschil is echter niet significant. Het resultaat wordt niet beïnvloed indien de norm van Dfl. 11.000 bruto inkomen uit arbeid om de werkende en niet-werkende huishoudens te onderscheiden, aanzienlijk wordt verhoogd of verlaagd.

Een nadere analyse van het directe en indirecte energiebeslag laat zien dat het gevonden verschil in het totale energiebeslag tussen de werkende en niet-werkende huishoudens hoofdzakelijk terug is te voeren is op het directe energiebeslag. Werkende huishoudens uit de laagste twee uitgavekwartielen hebben een significant lager direct energiebeslag (ruim 7 GJ). Het verschil in het directe energiebeslag tussen werkende en niet-werkende huishoudens uit de twee hoogste uitgavekwartielen is niet significant.

¹ Een huishouden is als werkend gedefinieerd als het inkomen uit tegenwoordige arbeid minimaal Dfl. 11.000,- bruto bedraagt. Dit bedrag staat ongeveer gelijk met 40% van het minimum loon.

In tegenstelling tot het microbestand van het CBS budgetonderzoek van 1995, wordt in het microbestand van 1990 wel het aantal uren gegeven dat de hoofdkostwinner en zijn of haar partner werkt. Daarom is voor het jaar 1990 in figuur 18 het totale energiebeslag uitgezet tegen de totale huishoudelijke uitgaven voor groepen huishoudens die een verschillend aantal uren werken. Het aantal uren dat het hoofd van het huishouden werkt is opgeteld bij het aantal uren dat de partner werkt.

Figuur 18. Het totale energiebeslag in relatie met de totale huishoudelijke uitgaven, voor groepen huishoudens die een verschillend aantal uren werken. Het aantal uren dat het hoofd van het huishouden werkt is opgeteld bij het aantal uren dat de partner werkt. (basis gegevens: budgetonderzoek 1990)

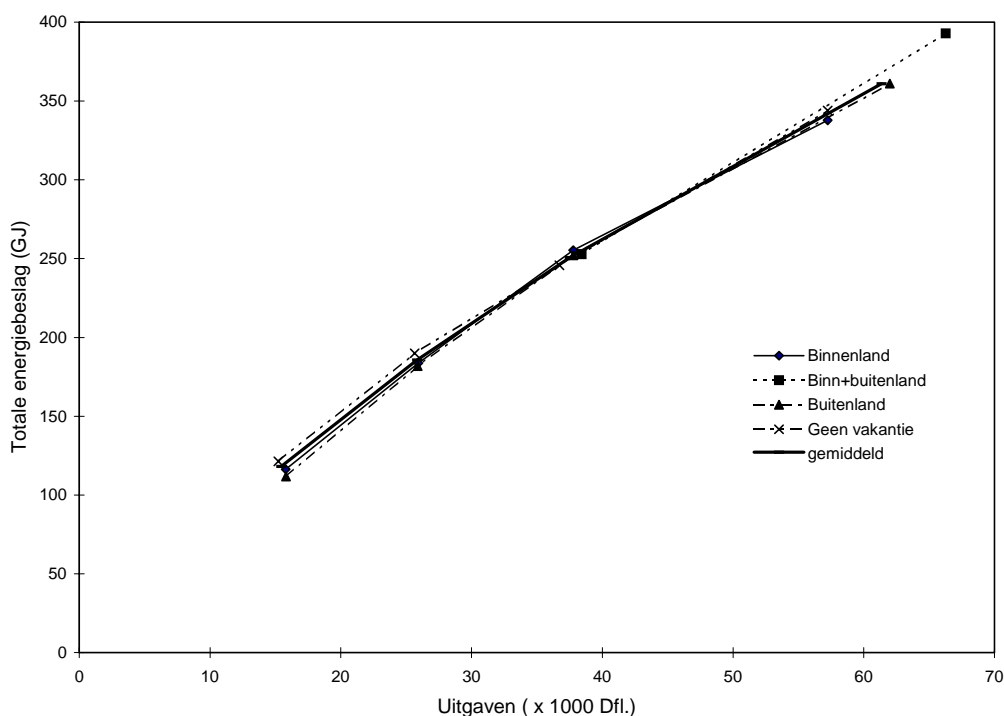
In figuur 18 is te zien dat het meer of minder werken geen duidelijke relatie heeft met het totale energiebeslag van de huishoudens.

Energiebeslag in relatie met milieuvriendelijk gedrag

Het is mogelijk dat bepaalde vormen van milieuvriendelijk gedrag gerelateerd zijn aan het totale energiebeslag van huishoudens. Hieronder is het totale energiebeslag van huishoudens bekeken in relatie met de totale huishoudelijke uitgaven voor verschillende indicatoren van milieuvriendelijk gedrag. De gekozen indicatoren zijn: vakantiegedrag, wel of geen autobezit en wel of niet vegetarisch eten.

Vakanties

Van het totale energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1995 van 228 GJ wordt 12,6 GJ (ruim 5% van het totale energiebeslag) gebruikt voor vakanties. Het is denkbaar dat huishoudens die (vaker) naar het buitenland op vakantie gaan minder milieubewust zijn en daardoor een hoger energiebeslag hebben dan huishoudens die in Nederland op vakantie gaan of thuis blijven. In figuur 19 is daarom het totale huishoudelijke energiebeslag uitgezet tegen de totale huishoudelijke uitgaven voor huishoudens met verschillende vakantiebestemmingen¹, inclusief het gemiddelde energiebeslag voor alle huishoudens.

Figuur 19 Het totale energiebeslag in relatie met de totale huishoudelijke uitgaven, voor huishoudens in 1995 een verschillende vakantiebestemmingen.

¹ Hier wordt alleen het verschil tussen een vakantie in het buitenland en een vakantie in het binnenland is als een verschillende 'vakantiebestemming' gezien. Verder onderscheid tussen bijvoorbeeld een vakantie naar België en Thailand is niet gemaakt.

In figuur 19 is te zien dat de groepen huishoudens met verschillende vakantiebestemmingen onderling geen significant verschil in hun totale energiebeslag hebben. Dit ondanks dat de energie die aan vakanties wordt besteed ver uiteenloopt; rond de 28 GJ voor de huishoudens die zowel naar binnenland als buitenland zijn geweest en ongeveer 8 GJ voor de huishoudens die in Nederland zijn gebleven.

Hier moet worden opgemerkt dat de koppeling van de energie-intensiteit aan de vakantie-uitgaven van de huishoudens slechts op een zeer geaggregeerd niveau kon worden gemaakt. Het microbestand van het budgetonderzoek 1995 [CBS, 1997a] geeft slechts een onderverdeling van de uitgaven in 'verzorgde vakantie-reizen' en 'overige vakantie-kosten', zowel voor het binnenland als voor het buitenland. De energie-intensiteit voor vakanties naar het buitenland ligt ongeveer 15% hoger dan voor vakanties in het binnenland. Het is echter niet bekend welk deel van de vakantie-uitgaven voor rekening komt van het energie-intensieve reizen zelf en welk deel wordt besteed aan meer energie-extensieve vakantie-uitgaven.

Het gebruik van andere in het microbestand aanwezige variabelen, waarin het bezochte vakantie-land en de wijze van reizen vermeld wordt, kan leiden tot een betere toekenning van het energiebeslag voor vakanties van huishoudens. Nader onderzoek op dit punt is gewenst.

Vegetarisch eten

Als iemand vegetarisch eet heeft dat veelal te maken met een bewuste levensstijl. Het is daarom interessant om te weten of huishoudens die vegetarisch eten ook een lager energiebeslag hebben dan huishoudens die wel vlees eten. Of huishoudens uit het CBS budgetonderzoek vegetarisch eten is alleen af te leiden van het uitgavenpatroon. Een kleine 6% van de huishoudens uit het budgetonderzoek van 1995 heeft in hun intensieve schrijfperiode van een kwart maand (waarin men ook uitgaven van minder dan Dfl.40,- noteert [CBS, 1997b]):

- geen vlees of vis voor minder dan Dfl.40,- per aankoop gekocht
- en in de rest van het jaar geen vlees- of vis-aankopen van meer dan Dfl.40,- gedaan.

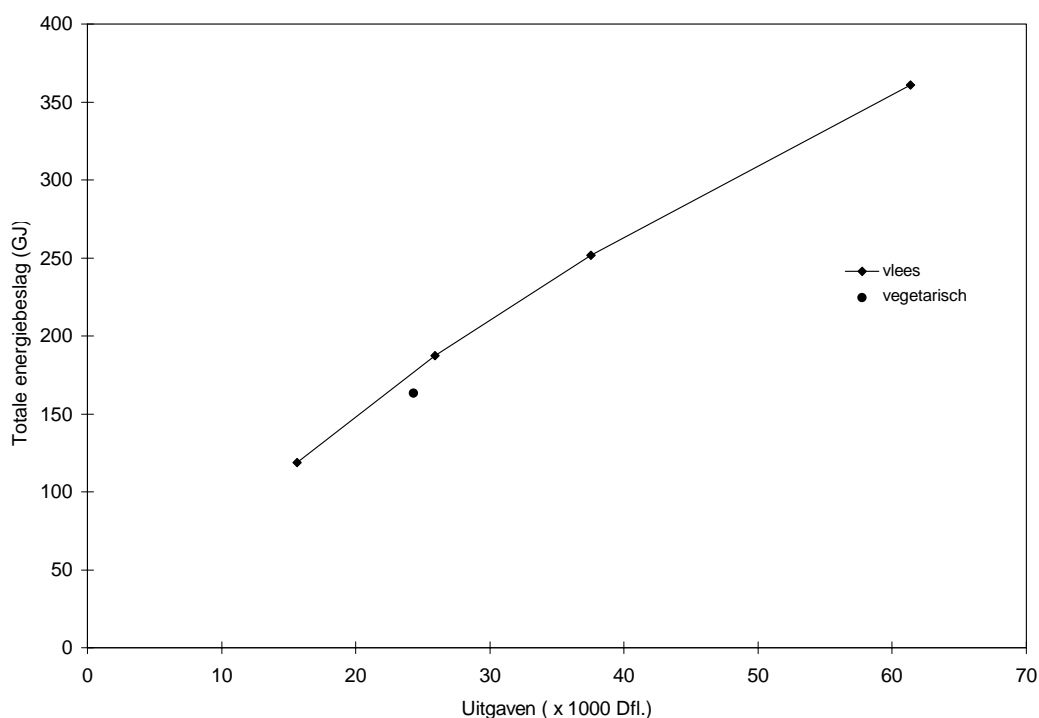
Het is goed mogelijk dat een deel van deze huishoudens tijdens hun intensieve schrijfperiode toevallig geen vlees of vis hebben gekocht, en in het algemeen wel vlees en/of vis eten. Deze hypothese wordt bevestigd door een analyse van de gegevens uit het budgetonderzoek van 1990.

Slechts een kleine 2% van de huishoudens uit het budgetonderzoek van 1990 heeft geen vlees of vis gekocht. De oorzaak van dit aanzienlijk lagere percentage is waarschijnlijk de langere intensieve schrijfperiode in 1990 van twee weken in plaats van één week.

Daarbij schat Engels [1997] het aantal 'fulltime' vegetariërs in Nederland op 3 tot 3,5% van de bevolking, aanzienlijk minder dan de 6% uit het budgetonderzoek van 1995. Engels [1997] merkt tevens op dat het beeld van de fulltime vegetariër achterhaald begint te raken. Steeds meer vleeseters eten enige dagen per week geen vlees en steeds meer vegetariërs eten enkele keren per week of maand wel vlees. De extremen lijken naar elkaar toe te groeien.

Ondanks de wetenschap dat onder de kleine 6% huishoudens die volgens het budgetonderzoek van 1995 geen vlees of vis hebben gekocht ook een groot deel vlees eet, zijn al deze huishoudens verder beschouwd als 'vegetarische' huishoudens. Het is overigens niet ondenkbaar dat deze huishoudens wel minder vlees eten dan gemiddeld.

In figuur 20 is het totale huishoudelijke energiebeslag uitgezet tegen de totale huishoudelijke uitgaven voor vleesetende en 'vegetarische' huishoudens. Omdat het aantal 'vegetarische' huishoudens in het budgetonderzoek van 1995 te klein is om meerdere punten in de grafiek weer te geven is slechts één punt (voor het gemiddelde energiebeslag en de gemiddelde uitgave) in figuur 20 ingetekend.

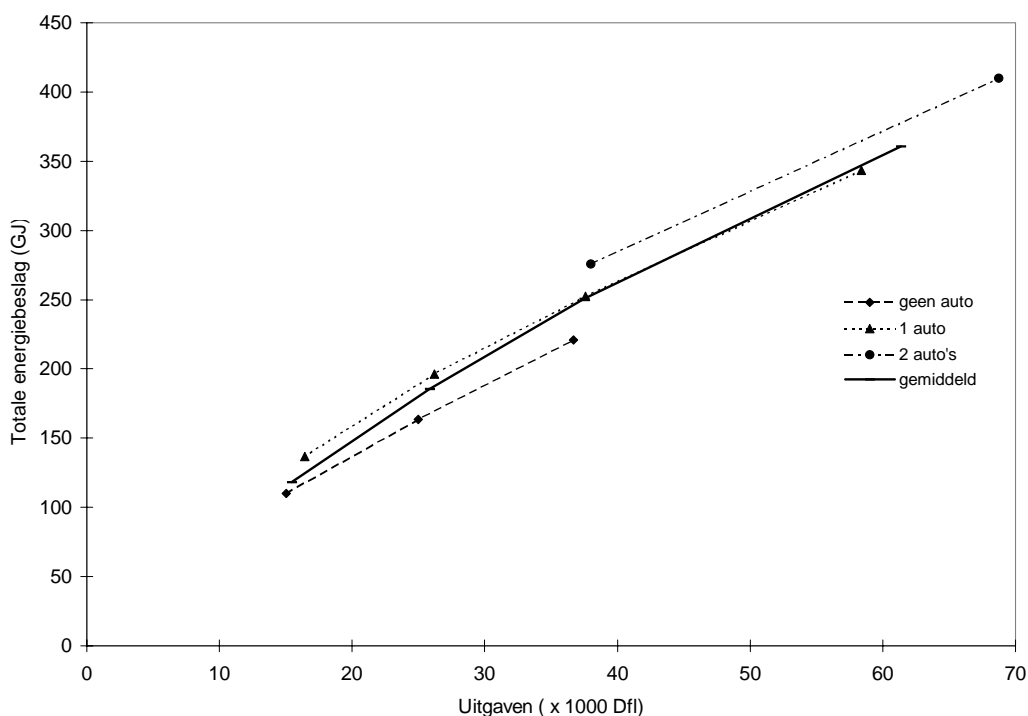

Figuur 20 Het totale energiebeslag voor 'vegetarische'- en niet vegetarische huishoudens in relatie met de totale huishoudelijke uitgaven.

In figuur 20 is te zien dat huishoudens die vegetarisch eten een iets lager energiebeslag hebben dan de vleesetende huishoudens met een vergelijkbaar uitgave niveau. Het verschil in energiebeslag is echter niet significant.

Autobezit

Het is denkbaar dat de huishoudens die een auto bezitten minder milieubewust zijn en meer energie verbruiken dan huishoudens die geen auto hebben. In figuur 21 is daarom het totale huishoudelijke energieverbruik uitgezet tegen de totale huishoudelijke uitgaven voor huishoudens die geen, slechts één en twee auto's bezitten. Ruim 30% van de huishoudens heeft geen auto en maar liefst 10% van de huishoudens is in bezit van een 2e auto [CBS, 1997a].

Figuur 21. Het totale energiebeslag voor huishoudens die geen, één of twee auto's bezitten in relatie met de totale huishoudelijke uitgaven

De huishoudens zonder auto hebben een significant lager totaal energiebeslag dan huishoudens met één auto. De huishoudens met een 2e auto hebben weer een significant hoger totaal energiebeslag dan de huishoudens met één auto. Het blijkt dat de gevonden verschillen in het totale energiebeslag niet alleen toe te wijzen zijn aan verschillen in benzineverbruik. In tabel 6 is een overzicht gegeven van de (significante) verschillen in het totale energiebeslag van huishoudens zonder

en met twee auto's, ten opzichte van huishoudens met één auto. De in tabel 6 gegeven hoeveelheden zijn globaal en niet afhankelijk van het uitgaven niveau.

Tabel 6. De verschillen in het totale energiebeslag voor huishoudens zonder auto en huishoudens met twee auto's ten opzichte van huishoudens met één auto. De gegeven energie hoeveelheden zijn globaal en onafhankelijk van het uitgaven niveau.

	Geen auto (GJ)	Twee auto's (GJ)
Totaal energiebeslag	-20 tot -28	+20
Indirect energiebeslag	+5 tot +7	0
Direct energiebeslag	-25 tot -35	+22
Energiebeslag benzine	-14 tot -24	+9
Energiebeslag elektriciteit	-4 tot -6	+7
Energiebeslag gas	-6 tot -10	+7

In tabel 6 is te zien dat huishoudens zonder auto een hoger indirect energiebeslag hebben (5 tot 7 GJ) dan huishoudens met één auto. Dit verschil is slechts deels te verklaren uit een meerverbruik voor de consumptie categorie 'verkeer', waaronder ook het openbaar vervoer valt. Daarnaast valt op dat het bezit van een auto niet alleen samenhangt met een hoger energiebeslag voor benzine, maar ook met een hoger energiebeslag voor elektriciteit en gas. Het meerverbruik van de huishoudens met twee auto's ten opzichte van huishoudens zonder auto is voor minder dan de helft te verklaren uit een meerverbruik aan benzine.

Op verzoek van het RIVM is in bijlage E een meerdimensionale tabel opgenomen, gevuld met het totale energiebeslag, met de aspecten autobezit, huishoudtype en uitgavenniveau. Een nadere analyse van deze cijfers is niet uitgevoerd.

Energie-besparingen in de toeleverende sectoren tussen 1990 en 1995

Het energiebeslag van huishoudens in 1995 is bepaald met energie-intensiteiten die voor 1990 zijn berekend. Voor deze berekening zijn de energie-intensiteiten van de toeleverende sectoren uit 1990 gebruikt. De hierboven gepresenteerde resultaten voor 1995 zijn dan ook exclusief eventuele energie-efficiëntieverbeteringen die tussen 1990 en 1995 in de toeleverende sectoren zijn gemaakt. Hieronder wordt beschreven hoe de invloed is van de gemaakte efficiëntieverbeteringen door de toeleverende sectoren op het huishoudelijke energiebeslag is berekend.

Om de invloed van efficiëntieverbeteringen in de toeleverende sectoren tussen 1990 en 1995 op het huishoudelijke energiebeslag te berekenen is eerst bekeken welke stappen in de levenscyclus van de geconsumeerde producten de meeste energie vergen. Volgens [Biesiot et al., 1995] vertegenwoordigen de levenscyclus-stappen 'basismaterialen', 'productie' en 'handel' tezamen het overgrote deel van het energiebeslag. Tevens geven Biesiot et al. [1995] per hoofd-consumptiecategorie aan wat de energetische verhouding is tussen deze drie stappen.

Door Farla en Blok [1997] worden per toeleverende sector de gemiddelde jaarlijkse energie efficiëntieverbetering tussen 1990 en 1994 gegeven. Deze efficiëntieverbeteringen zijn gebruikt om de efficiëntieverbetering tussen 1990 en 1995 te berekenen per hoofd-consumptiecategorie, rekening houdend met de verhouding tussen de drie belangrijkste stappen in de levenscyclus volgens Biesiot et al. [1995]¹.

Voor gas en benzine is uitgegaan van een gelijkblijvend specifiek energieverbruik omdat gegevens voor de toeleverende sectoren ontbreken en zeer waarschijnlijk niet veel zijn gewijzigd in de periode tussen 1990 en 1995.

¹ Voor de sectoren 'zware industrie' en 'constructiebedrijven' is een afwijkende efficiëntieverbetering gebruikt.

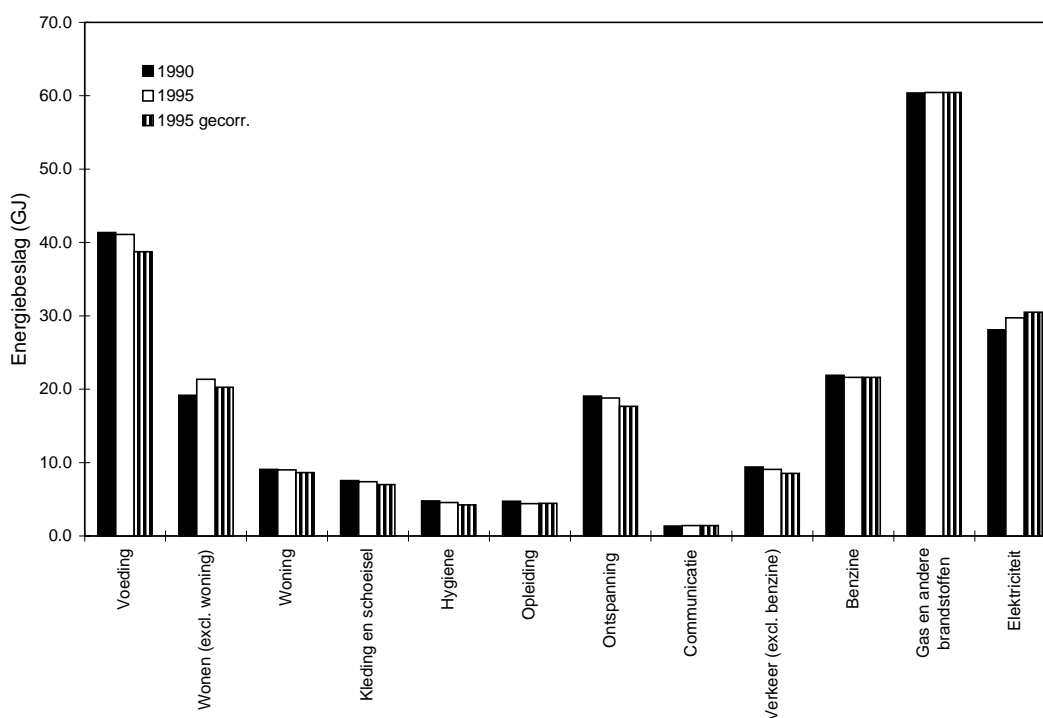
Voor de zware industrie wordt door Farla en Blok [1997] geen significante efficiëntieverbetering berekend. Andere bronnen, bijvoorbeeld de MJA-rapportages, geven een efficiëntieverbetering van bijna 2% per jaar. Waarschijnlijk zit er een fout in de CBS-gegevens waarop Farla en Blok [1997] zich baseren [Das et al., 1997]. Gegeven de beschikbare kennis lijkt een energie-efficiencyverbetering van 2% per jaar het beste uitgangspunt. Dit betreft echter alleen het energieverbruik als brandstof. Betrekken we de besparing op de totale energie-inzet dan komen we op ca. 1% per jaar. Het cijfer voor de sector 'bouw- en installatiebedrijven' dat Farla en Blok [1997] geven (3,8% toename van het specifieke energieverbruik per jaar) is waarschijnlijk vrij onbetrouwbaar vanwege de moeilijkheden die optreden bij het monitoren van deze sector. In onze berekeningen gaan we daarom uit van een gelijkblijvend specifiek energieverbruik.

In tabel 7 is het energiebeslag per hoofdcategorie gegeven voor een gemiddeld huishouden in 1990 en in 1995 (de laatste gecorrigeerd- en niet gecorrigeerd voor efficiëntieverbeteringen in de toeleverende sectoren). In figuur 22 zijn de cijfers uit tabel 7 grafisch weergegeven.

In bijlage D zijn de jaarlijkse efficiëntieverbeteringen gegeven volgens Farla en Blok [1997]. Eveneens is in bijlage D gegeven welke toeleverende sectoren zijn gekoppeld aan de belangrijkste levenscyclus stappen.

In tabel 7 en figuur 22 is te zien dat het in rekening brengen van de efficiëntieverschillen van de toeleverende sectoren die tussen 1990 en 1995 zijn ontstaan, leidt tot een 2% lager totaal energiebeslag voor een gemiddeld huishouden in 1995. De verschillen in energiebeslag van de verschillende hoofd-consumptie categorieën variëren van een 2% hoger tot een 6% lager energiebeslag.

Het totale energiebeslag voor een gemiddeld huishouden in 1990 is het gecorrigeerde energiebeslag voor een gemiddeld huishouden in 1995 significant gedaald met 4 GJ (2%). Per persoon gerekend ligt het gecorrigeerde energiebeslag in 1995 echter significant 4 GJ (4 %) hoger dan in 1990, omdat het aantal personen per huishouden is gedaald.

Figuur 22. Het energiebeslag per hoofd-consumptie categorie voor een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995. Voor 1995 is naast het energiebeslag zonder correctie voor efficiëntieverbeteringen in de toeleverende sectoren, ook het energiebeslag gegeven inclusief de correctie voor efficiëntieverbeteringen in de toeleverende sectoren.

Tabel 7 Het energiebeslag voor een gemiddeld huishouden voor 1990 en 1995, wel en niet gecorrigeerd voor efficiëntieverbeteringen in de toeleverende sectoren.

Hoofdcategorie	Energiebeslag			Verskil 1995 ongecorr. t.o.v. 1995 gecorr.
	1990 (GJ)	1995 ongecorrigeerd (GJ)	1995 Gecorrigeerd (GJ)	
<i>Totaal</i>	227.0	228.9	223.6	2%
<i>Indirect</i>	116.6	117.1	111.0	5%
Voeding	41.4	41.1	38.7	6%
Wonen (excl. woning)	19.2	21.3	20.3	5%
Woning	9.1	9.0	8.6	4%
Kleding en schoeisel	7.6	7.4	7.0	5%
Hygiëne	4.8	4.6	4.3	7%
Opleiding	4.7	4.4	4.5	-1%
Ontspanning	19.1	18.8	17.7	6%
Communicatie	1.4	1.4	1.4	-2%
Verkeer (excl. benzine)	9.4	9.1	8.5	6%
<i>Direct</i>	110.4	111.8	112.6	-1%
benzine	21.9	21.6	21.6	0%
gas en andere brandstoffen	60.4	60.5	60.5	0%
Elektriciteit	28.1	29.7	30.5	-2%

DISCUSSIE

Bij de interpretatie van de resultaten moet met de volgende punten rekening worden gehouden:

- Het CBS budgetonderzoek heeft een aantal beperkingen. De uitgaven aan een aantal consumptiecategorieën wordt door de respondenten van het budgetonderzoek structureel onder-gerapporteerd. Het betreft voornamelijk uitgaven in de horeca, tabakswaaren, alcoholische dranken en motorbrandstoffen [CBS, 1992b]. De energetische bijdrage is voor deze categorieën zo klein (exclusief motorbrandstoffen) dat onderrapportage nauwelijks effect heeft op het totale gemiddelde energiebeslag. Een correctie voor de onderrapportage van de consumptie van motorbrandstoffen zal het gemiddelde energiebeslag voor een huishouden in 1990 met 4 GJ verhogen [Vringer en Blok, 1995].
- Het is mogelijk dat huishoudens met een hoger inkomen gemiddeld duurdere producten kopen die daardoor energie extensiever zijn. In deze studie wordt aan alle uitgaven binnen een consumptiecategorie echter dezelfde energie-intensiteit gekoppeld, ongeacht het inkomen van het huishouden. Het is daarom mogelijk dat de relatie tussen het energiebeslag en het netto inkomen of uitgaven in werkelijkheid veel minder sterk is dan gepresenteerd in [Vringer en Blok, 1995] en in deze studie. In [Vringer en Blok, 1997] is dit mogelijke prijs-inkomen effect nader onderzocht en het is gebleken dat het effect op de in dit rapport berekende energiebeslagen verwaarloosbaar is.
- In dit onderzoek is getracht een zo compleet mogelijk beeld te geven van het huishoudelijke energiebeslag als gevolg van de huishoudelijke consumptie. Echter, niet al het energiebeslag van huishoudens als gevolg van consumptie is in dit onderzoek meegenomen. Een klein deel van de uitgaven is buiten beschouwing gelaten (zie tabel 1), evenals het energiebeslag van publieke diensten (zie ook: [Vringer en Blok, 1995]). In tegenstelling tot [Vringer en Blok, 1995] is daarbij het energiebeslag voor medische zorg in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten omdat de consumptie van medische zorg op individueel niveau niet of nauwelijks te beïnvloeden is. Een toerekening van het energiebeslag voor medische zorg op basis van de uitgaven is overigens dubieus omdat de uitgaven aan medische zorg meer inkomens-gebonden zijn dan consumptie-gebonden.
- In dit rapport is gebruik gemaakt van energie-intensiteiten voor 1990 die in 1993 zijn berekend en die ook zijn gebruikt in [Vringer en Blok, 1995]. Sinds 1993 is

voor een aantal consumptiecategorieën de energie-intensiteit herberekend. In [Biesiot et al., 1995] is met behulp van toen beschikbare herberekende energie-intensiteiten het totale energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 herberekend. Het herberekende totale energiebeslag kwam 2% lager uit dan eerder door [Vringer en Blok, 1995] was berekend met behulp van de oorspronkelijke energie-intensiteiten. Er zijn geen redenen om aan te nemen dat de afwijking van 2% voor het totale energiebeslag voor 1990 voor 1995 groter zal zijn.

- De energie-intensiteiten die gebruikt zijn om het energiebeslag van de huishoudens in 1995 te berekenen zijn gebaseerd op cijfers van 1990. Het is goed mogelijk dat de energie-intensiteit voor sommige consumptie categorieën in 1995 veranderd is door een verandering van de verhoudingen van verschillende consumptieonderdelen binnen een bepaalde consumptie categorie. Dit is mogelijk het geval met de categorie 'motorbrandstoffen', waarvan in de periode 1990-1995 het aandeel diesel en LPG in de verkopen is gestegen [CBS, 1996]. LPG en diesel zijn energie-intensiever dan benzine wegens de lagere accijnzen op deze brandstofsoorten. Het in deze studie berekende energiebeslag voor een gemiddeld huishouden in 1995 moet dan met 1,2 GJ worden verhoogd. Het is echter mogelijk dat zakelijk gebruikte personenauto's in de periode tussen 1990 en 1995 relatief meer op diesel en LPG zijn gaan rijden dan particulier gebruikte auto's. Het extra energiebeslag van 1,2 GJ zal in dat geval lager zijn. Ook is het goed mogelijk dat de energie-intensiteiten van de categorieën verzorgde vakantiereizen naar het buitenland ' en 'overige vakantiekosten in het buitenland' zijn gewijzigd. Meer en goedkoper vliegen heeft tot gevolg dat deze energie-intensiteiten en zo ook het gemiddelde energiebeslag voor vakanties in het buitenland voor 1995 onderschat worden.
- De stijging in het elektriciteitsverbruik tussen 1990 en 1995 volgens de budgetonderzoeken (+6%) wijkt onverklaarbaar af van de stijging in het elektriciteitsverbruik in dezelfde periode volgens het BEK [1997] (+12%). In deze studie zijn de cijfers van de budgetonderzoeken aangehouden. Indien het BEK de werkelijkheid het meest benaderd, moet het energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1995 met 1,9 GJ worden verhoogd.

CONCLUSIES

Het hier berekende gemiddelde totale energiebeslag als gevolg van huishoudelijke consumptie is voor 1990 227 GJ en voor 1995 229 GJ per huishouden (NB: exclusief medische zorg). Dit verschil in het totale energiebeslag, alleen als gevolg van consumptieveranderingen, is niet significant. Omdat de huishoudens tussen 1990 en 1995 6% kleiner zijn geworden is het jaarlijkse totale energiebeslag per persoon toegenomen van 92 naar 99 GJ (+7%, en wel significant). De toename van het energiebeslag per persoon heeft voornamelijk plaatsgevonden binnen de hoofdconsumptiecategorieën: 'wonen', 'elektriciteit', 'gas' en 'voeding'.

Indien het berekende energiebeslag van huishouden voor 1995 wordt gecorrigeerd voor efficiëntieverbeteringen in de toeleverende sectoren is het gemiddeld energiebeslag per huishouden tussen 1990 en 1995 met een kleine 2% gedaald. Per persoon gerekend ligt het gecorrigeerde energiebeslag in 1995 echter 4 % hoger dan in 1990.

De huishoudens met een inkomen uit de drie hoogste decielen hebben in 1995 een hoger energiebeslag (12 tot 20 GJ) dan in 1990, bij een vergelijkbaar inkomen niveau en exclusief efficiëntieverbeteringen in de toeleverende sectoren. Het hogere energiebeslag is voornamelijk te vinden binnen de hoofdcategorieën 'wonen' en 'ontspanning'. Het hogere energiebeslag voor de huishoudens die in deze drie inkomensdecielen vallen, wordt gecompenseerd door de huishoudens uit 1995 met een lager inkomen. Deze huishoudens zijn in inkomen (en energiebeslag) achteruit gegaan ten opzichte van 1990. De verlaging van het aantal huishoudleden per huishouden speelt mogelijk hierbij een rol.

Bij een vergelijkbaar *inkomen* niveau is een groot deel van de gevonden verschillen in het totale energiebeslag tussen huishoudtypes toe te rekenen aan inkomen-uitgave verschillen. Bij een vergelijkbaar *uitgave* niveau hebben de huishoudtypes 'alleenstaande onder de 60 jaar' en '2 volwassenen, jonger dan 60 jaar met één inkomen' een significant lager energiebeslag dan gemiddeld. De huishoudens met '2 volwassenen, ouder dan 60 jaar' hebben daarentegen een hoger energiebeslag dan gemiddeld. De verschillen in het totale energiebeslag van deze huishoudtypes ten opzichte van het gemiddelde, liggen tussen de 10 en 15 GJ en worden bijna volledig veroorzaakt door verschillen in het directe energiebeslag.

Huishoudens die in een gebied wonen met een lagere verstedelijkingsgraad hebben een gemiddeld hoger totaal energiebeslag. De verschillen in energiebeslag (wat kan oplopen tot ruim 40 GJ per huishouden per jaar) zijn onafhankelijk van het uitgave niveau en worden bijna volledig veroorzaakt door verschillen in het directe energie-

beslag. De verschillen zijn te verklaren doordat huishoudens uit een gebied met een lagere verstedelijkingsgraad vaker in het bezit zijn van een auto en in ruimere woningen wonen.

Indien huishoudens worden opgedeeld naar de leeftijd van het hoofd van het huishouden, blijkt dat alleen de huishoudens in de categorie van 18 tot 30 jaar een significant lager direct energiebeslag te hebben van 14 GJ. Dit komt voornamelijk doordat minder gas en elektriciteit wordt gebruikt. Voor de twee hoogste inkomensdecielen geldt dat het lagere verbruik aan gas en elektriciteit deels wordt gecompenseerd door het hogere benzineverbruik.

Het lijkt erop dat huishoudens waarvan het hoofd of de partner werkt, een lager direct energiebeslag hebben dan huishoudens waarvan het hoofd of de partner niet of erg weinig werkt. Voor de twee laagste uitgavekwartielen is het verschil in het directe energiebeslag significant (ruim 7 GJ).

Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat de volgende aspecten invloed hebben op het totale huishoudelijke energiebeslag:

- Het opleidingsniveau van het hoofd van het huishouden.
- Het wel of niet vegetarisch eten.
- De vakantiebestemming van het huishouden.

Huishoudens die in het bezit zijn van één of twee auto's, hebben een hoger totaal energiebeslag (respectievelijk 20 en 40 GJ) dan huishoudens zonder auto. Het gevonden verschil in het totale energiebeslag is onafhankelijk van het uitgaven niveau en is niet alleen te herleiden tot verschillen in benzineverbruik. De huishoudens met één of twee auto's gebruiken ook meer gas en elektriciteit. Het is goed mogelijk dat het bezit van één of twee auto's iets zegt over het milieugedrag van een huishouden.

LITERATUUR

- BAK, 1997 Weegink, R. J. (1997). 'Basisonderzoek Aargasverbruik Kleinverbruikers 1996' (BAK '96). EnergieNed, Arnhem, The Netherlands.
- BEK, 1997 Weegink, R. J. (1997). 'Basisonderzoek Elektriciteitsverbruik Kleinverbruikers 1996' (BEK '96). EnergieNed, Arnhem, The Netherlands.
- Biesiot et al., 1995 Biesiot (ed), W., H. C. M. (ed), K. Vringer, H.C. Wilting, K. Blok, R. Kok, K.J. Noorman and J. Potting. (1995). 'Reduction of CO2 emissions by lifestyle changes'. Final Report to the NRP Global Air Pollution and Climate Change. Groningen - Utrecht, IVEM - RUG.
- CBS, 1992a CBS (Centraal Bureau voor de statistiek), (1992), 'Budgetonderzoek 1990, micro bestand', Voorburg/-Heerlen.
- CBS, 1992b CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek), (1992), 'Gebruikershandboek budgetonderzoek 1988-1989', Voorburg/Heerlen.
- CBS, 1992c CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek), (1992), 'Maandstatistiek van de bevolking', juli 1992. Voorburg/Heerlen.
- CBS, 1992d CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek), (1992), 'Statistisch Magazine'. nr.3, 1992. Voorburg/Heerlen.
- CBS, 1996 CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek), (1996), 'Auto's in Nederland, cijfers over gebruik, kosten en effecten', Voorburg/Heerlen.
- CBS, 1997a CBS (Centraal Bureau voor de statistiek), (1997), 'Budgetonderzoek 1995, micro bestand', Voorburg/-Heerlen.

- CBS, 1997b CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek), (1997), 'Gebruikershandboek budgetonderzoek 1995', Voorburg/Heerlen.
- CBS, 1997c CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek), (1997), 'Maandstatistiek van de prijzen', jaargang 22 - Januari 1997, Den Haag
- CBS, 1997d CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek), (1997), 'Statistisch jaarboek 1997'. Januari 1997, Den Haag
- Das et al., 1997 Das, M.C., P.P.J. Driessen, P. Glasbergen, N. Habermehl, W.J.V. Vermeulen, K. Blok, J.C.M. Farla, E.M. Korevaar, (1997), 'Evaluatie Meerjarenafspraken over Energie-efficiency, Eindrapportage'. Universiteit Utrecht, Utrecht.
- Engelenburg, 1994 Engelenburg, B.C.W. Van, Rossum, T.F.M Van, Blok, K., Vringer, K. (1994), 'Calculating the energy requirements of household purchases. A practical step-by-step method.' *Energy policy*, 21(8), pp.648-656
- Engels, 1997 Engels, W. (1997) Aurelia Advies, Amersfoort. Persoonlijke mededeling dd.23-10-97.
- Farla, 1997 Farla, J., K. Blok. Monitoring of Sectoral Energy Efficiency Improvements in the Netherlands, 1980-1994. Vakgroep Natuurwetenschap en Samenleving, Universiteit Utrecht (NW&S-UU), rapport nr.97024, Utrecht.
- Kok et al., 1993 Kok, R., H.C. Wilting, W. Biesiot, (1993), 'Energie-intensiteiten van voedingsmiddelen', Interfacultaire Vakgroep Energie en Milieukunde, Rijksuniversiteit Groningen (IVEM-RUG), rapport no. 59., Groningen (inclusief update).
- NOVEM, 1996 NOVEM (1996), 'Voortgangsrapportage Ontwikkeling Energie-efficiency bij de textielindustrie (KRL) 1994', Rapport 96/I007/JFI/sas, Utrecht.
- De Paauw en Perrels, 1993 Paauw, K.F.B. de, A.H. Perrels, (1993), 'De energie-intensiteit van consumptiepakketten', Energie-

- onderzoek Centrum Nederland, rapport nr. ECN-C-93-043, Petten.
- Spakman, 1997 Spakman, J. (1997). RIVM-LAE. Persoonlijke mededeling per fax. 22 Januari 1997.
- Spakman et al., 1997 Spakman, J., Loon, M.M.J. van, Auweraert, R.J.K. van der, Gielen, D.J., Olivier, J.G.J., Zonneveld, E.A. (1997) Methode voor de berekening van broeikasgasemissies. (VROM) Publicatiereeks Emissieregistratie Nr.37, Den Haag.
- van Teeffelen, 1997 Teeffelen, P.J.J. van, (1997) CBS-Budgetonderzoek. Persoonlijke mededeling dd.23-10-97.
- Tinbergen, 1997 Tinbergen, W., (1997) CBS-Energiestatistieken. Persoonlijke mededeling dd.29-10-97.
- Vringer en Blok, 1993 Vringer, K., K. Blok, (1993), 'Energie-intensiteiten van de nederlandse woning', Vakgroep Natuurwetenschap en Samenleving, Universiteit Utrecht (NW&S-UU), rapport nr.93037, Utrecht.
- Vringer et al., 1993 Vringer, K., J. Potting, K. Blok, (1993), 'Energie-intensiteiten van de nederlandse huishoudelijke inboedel', Vakgroep Natuurwetenschap en Samenleving, Universiteit Utrecht (NW&S-UU), rapport nr. 93077, Utrecht.
- Vringer en Blok, 1995 Vringer, K., K. Blok (1995), 'The direct and indirect energy requirement of households in the Netherlands.' *Energy policy*, 23(10), pp.893-910
- Weegink, 1997 Weegink, R.J. (1997) EnergieNed. Persoonlijke mededeling dd.23-10-97 en dd.27-10-97.
- Wilting et al., 1995 Wilting, H.C., W. Biesiot en H.C. Moll (1995), 'Energie Analyse Programma versie 2.0 (EAP)', Interfacultaire Vakgroep voor Energie- en Milieustudies, RijksUniversiteit Groningen (IVEM-RUG), rapport nr. 76., Groningen

BIJLAGEN

Bijlage A Aanpassingen voor het budgetonderzoek van 1995

Niet alle consumptiecategorieën die in het CBS-microbestand van het budgetonderzoek 1995 voorkomen, komen ook in het CBS-microbestand van het budgetonderzoek van 1990 voor. In veel gevallen is slechts alleen het nummer van de consumptiecategorie gewijzigd, maar soms zijn categorieën echter verwijderd, toegevoegd, of is de indeling van een aantal categorieën veranderd. Zo zijn sportkleding en sportschoeisel van hoofdcategorie 'onspanning' naar de hoofdcategorie 'kleding' overgebracht. In tabel A1 zijn de wijzigingen van de categorienummers aangegeven tussen 1990 en 1995. Indien van toepassing is aangegeven welke energie-intensiteit is gebruikt.

Naast bovengenoemde veranderingen heeft het CBS de huishoudelijke uitgaven van een huishouden in 1990 anders gedefinieerd dan in 1995. Om toch een goede vergelijking te kunnen maken tussen 1990 en 1995, is voor de gemaakte berekeningen in dit onderzoek zoveel mogelijk de verbruiks-definitie aangehouden die het CBS voor het budgetonderzoek van 1990 heeft gebruikt (zie ook 'methode'). Dat betekent dat uitgaven die de huishoudens volgens het budgetonderzoek van 1995 hebben gedaan en die niet mee zijn genomen in dit onderzoek, uit de totalen zijn gehaald. Welke uitgaven het betreft is aangegeven in tabel A1.

Tabel A1. Wijzigingen van de categorienummers tussen 1990 en 1995

Categorienummer		Omschrijving en opmerkingen
1990	1995	
-	114050	Alcohol vrij bier en wijn, nieuwe categorie ¹
113110	-	Stroop, categorie mist in 1995.
118350	-	Zuivel met vruchtensap, categorie mist in 1995
118400	118500	Overige melkproducten
1185	1186	Boter, kaas en eieren
118500	118600	Roomboter
118600	118700	Kaas
118700	118800	Eieren
1188	1189	Zuivel, zonder nadere aanduiding
119310	119310	Koffie / Thee buitenshuis. Voor 1995 inclusief thee.
119420 & 119440	119420 & 119430 & 119440	De onderverdeling voor deze categorieën voor in buitenshuis eten is gewijzigd. De energie-intensiteit voor deze categorieën is 4,1 en 4.2 MJ/Dfl.
-	119500	Snoep buitenshuis, nieuwe categorie in 1995, in 1990 nr. v113200
-	119600	IJs buitenshuis, nieuwe categorie in 1995, in 1990 nr. v119500
119500	119600	Consumptie-ijs, buitenshuis
119550	119700	Horeca, niet gespecificeerd
1196	1198	Overige voeding en dranken
-	2201	Belastingen i.v.m. woning. Deze categorie is uit de totalen van 1995 gehaald.
330300	330250	Overhemden heren
330400	330300	Overige bovenkleding heren
330500	330400	Huis- nacht en onderkleding heren
330510	330410	Ochtendjassen heren
330520	330420	Nacht-, en onderkleding heren
551210	330500	Sport en campingkleding heren
330700	330650	Japon, blouse dames
330750	300700	Dameskousen
300800	300750	Vest en trui dames
300850	330800	Overige bovenkleding dames
330900	330850	Huis-, nacht-, en onderkleding dames
330910	330855	Ochtendjassen dames
330920	330865	Nacht-, en onderkleding
551280	330900	Sportkleding dames
331100	331050	Kostuum, colbert jongens
331200	331100	Vesten, truien jongens
331300	331050	Overhemden, truien jongens
331400	331200	Overige bovenkleding jongens

¹ Vanwege het grote aandeel 'bier' in deze categorie is de energie-intensiteit van bier aangehouden: 3.1 MJ/Gld [de Pauw en Perrels, 1993].

Tabel A1. Wijzigingen van de categorienummers tussen 1990 en 1995 (vervolg).

Categorienummer		Omschrijving en opmerkingen
1990	1995	
331500	331300	Huis nachthemden jongens
331510	331310	Ochtendjassen jongens
331520	331320	Nacht-, en onderkleding jongens
551240	331400	Sport en kampeerkleding jongens
551320	332150	Sport en kampeerkleding meisjes
551410	335200	Sportschoenen heren
551440	336200	Sportschoenen dames
337200	337210	Overige jongensschoenen
337300	337230	Overige meisjesschoenen
337400	337250	Kleuter-, en babyschoeisel
551420	337220	Sportschoenen jongens
551450	337240	Sportschoenen meisjes
446	446	Geneeskundige verzorging. Deze categorie is uit de totalen van 1990 en 1995 gehaald.
-	550150	College en examengelden. Deze categorie is uit de totalen van 1995 gehaald.
550420	550430	Overige schrijf- en bureau artikelen
-	550420	Computeraccessoires. Nieuwe categorie ¹
551500	551200	Sportartikelen en spelen
551510	551210	Zeil- en motorboten
551530	551250	Sportartikelen
551570	551300	Spellen
-	554130	AbonneeTV/Filmnet. Nieuwe categorie ²
-	551400	Contributie sportvereniging. Deze categorie is uit de totalen van 1995 gehaald.
-	554700	Contributie ontspanningsvereniging. Deze categorie is uit de totalen van 1995 gehaald.
-	554750	Vergunningen en belastingen ivm ontspanning. Deze categorie is uit de totalen van 1995 gehaald.
-	558050	Overdrachten ivm de auto. Deze categorie is uit de totalen van 1995 gehaald.
557510& 557530	- -	Reparatie aan bromfiets, motoren en dergelijke. De onderverdeling die nog in het budgetonderzoek van 1990 gegeven was, is voor 1995 niet meer beschikbaar. De energie-intensiteit van de bovenliggende categorie (557500) is gelijk aan die van de som van de twee aparte categorieën.

¹ De energie-intensiteit van bureauaccessoires is door [de Paauw en Perrels, 1993] voornamelijk gebaseerd op computers. Voor zowel bureau- als voor computeraccessoires is nu dezelfde energie-intensiteit gebruikt.

² Voor deze categorie is de energie-intensiteit van kijk en luistergeld volgens [de Paauw en Perrels, 1993] aangehouden.

Bijlage B Indexering budgetonderzoek 1995

De financiële gegevens uit het budgetonderzoek van 1995 zijn in [CBS, 1997a] gegeven in guldens van 1995. Om een goede vergelijking te maken tussen 1990 en 1995, zijn de uitgaven van de huishoudens uit 1995 geïndexeerd met behulp van [CBS, 1997c]. Deze indexering is in detail in tabel B1 beschreven.

Tabel B1 Koppeling van de prijsindexcijfers aan de consumptie categorieën van het budgetonderzoek 1995.

Verbruikcategorïe budgetonderzoek CBS 1995	Indexcategorïe CBS prijsstatistiek	Gebruikte prijsindex (1990=100)
v110000 bruin brood	1025 groot brood	113
v110100 wit brood	1025+1035 groot brood +klein brood (50:50)	112
v110200 beschuit en veredeld brood	1055 beschuit e.d.	110
v110300 krentenbrood	1035 klein en speciaal brood	111
v1105 koek en gebak	1070 gebak, cake	112
v110710 tarwemeel	1011 meel	113
v110720 rijst	1000 rijst	102
v110730 deegwaren	1080 pastas	115
v110740 aardappelmeel	1550 aardappelproducten	112
v110750 ov. meel en grutterswaren	1090 pap	113
v1108 overig brood e.d.	1020 brood	112
v1110 aardappelen	1540 aardappelen	147
v111110 andijvie en sla	1455 bladgroenten en koolgewassen	104
v111120 spinazie	1455 bladgroenten en koolgewassen	104
v111130 overige bladgroenten	1455 bladgroenten en koolgewassen	104
v111210 bloemkool	1455 bladgroenten en koolgewassen	104
v111220 spruitkool	1455 bladgroenten en koolgewassen	104
v111230 overige koolsoorten	1455 bladgroenten en koolgewassen	104
v111310 sperzie- en snijbonen	1480 peul- en vruchtgroenten.	95
v111320 overige verse peulvruchten	1480 peul- en vruchtgroeten	95
v111410 wortelen	1490 knollen, bollen paddestoelen	110
v111420 uien	1490 knollen, bollen paddestoelen	110
v111430 ov. wortel en knolgewassen	490 knollen, bollen paddestoelen	110
v111510 tomaten	1480 peul- en vruchtgroeten	95
v111520 ov. verse groenten	1505 verse gemengde groenten	103
v111600 geconserveerde groenten	1520 soep- en groentenconserven	108
v111710 groenten in blik en glas	1520 soep- en groentenconserven	108
v111740 zuurkool	1520 soep- en groentenconserven	108
v111750 diepvriesgroenten	1510 diepvriesgroenten	95
v112010 appels	1370 appels peren aardbeien etc.	93
v112020 peren	1370 appels peren aardbeien etc.	93
v112110 aardbeien	1370 appels peren aardbeien etc.	93

Tabel B1 Koppeling van de prijsindexcijfers aan de consumptie categorieën van het budgetonderzoek 1995 (vervolg).

Verbruikcategorïe budgetonderzoek CBS 1995	Indexcategorïe CBS prijsstatistieken	Gebruikte prijsindex (1990=100)
v112120 kersen	1370 appels peren aardbeien etc.	93
v112130 bessen en frambozen	1370 appels peren aardbeien etc.	93
v112140 pruimen	1370 appels peren aardbeien etc.	93
v112150 perziken	1370 appels peren aardbeien etc.	93
v112160 meloenen	1370 appels peren aardbeien etc.	93
v112170 druiven	1370 appels peren aardbeien etc.	93
v112210 sinaasappelen	1350 citrusfruit,bananen,kiwi's	108
v112220 mandarijnen	1350 citrusfruit,bananen,kiwi's	108
v112230 overige citrusvruchten	1350 citrusfruit,bananen,kiwi's	108
v112300 bananen	1350 citrusfruit,bananen,kiwi's	108
v112400 overig vers fruit	1350 citrusfruit,bananen,kiwi's	108
v112500 jams	1590 jam	106
v112600 vrucht. gedroogd en gecons.	1430 vruchtensappen en conserven	100
v112700 vruchten op sap	1430 vruchtensappen en conserven	100
v112720 vruchtenmoes	1430 vruchtensappen en conserven	100
v112810 noten en pinda's	1420 noten en rozijnen	99
v112820 pindakaas	1420 noten en rozijnen	99
v1129 aardapp., groente en fruit n.e.g.	134 groente en fruit	116
v113000 suiker	156 suiker	93,6
v113120 honing	1600 honing	104
v113130 overig zoet beleg	1630 snoepgoed	113
v113200 suikerwaren	1630 snoepgoed	113
v113300 chocolade strooisel en pasta	1610 chocolade	99
v113400 overig chocoladewerk	1610 chocolade	99
v113500 koffie	1570 koffie	149
v113600 thee	1580 thee	107
v113700 cacao	1610 chocolade	99
v114010 mineraalwater	710 mineraalwater	102
v114020 vrucht- en groentesappen	1430 vruchtensappen en conserven	100
v114030 overige alcoholvrije dranken	1720 frisdranken	105
v114050 alcoholvrij bier & wijn	1720 frisdranken	105
v114110 bier	1880 bieren	112
v114120 wijn	1860 wijnen	107
v114200 gedestilleerd	1810 gedestilleerde dranken	112
v11430 dranken ongesp	17 dranken	109,5
v115000 margarine	1300 margarine, halvarine e.d.	135
v115110 bak- en braadvet	1320 eetbare oliën	103
v115120 tafelolie	1320 eetbare oliën	103
v116010 vers rundvlees	1100 rundvlees	102
v116020 vers kalfsvlees	1110 kalfsvlees	108

Tabel B1 Koppeling van de prijsindexcijfers aan de consumptie-categorieën van het budgetonderzoek 1995 (vervolg).

Verbruikcategorïe budgetonderzoek CBS 1995	Indexcategorïe CBS prijsstatistieken	Gebruikte prijsindex (1990=100)	
v116110	spek	1120 varkensvlees	101
v116120	overig vers varkensvlees	1120 varkensvlees	101
v116200	vers gehakt	1160 vleesproducten	107
v116300	slachtproducten	1160 vleesproducten	107
v116400	vlees en vleesproducten diepvr.	1160 vleesproducten	107
v116510	paardenvlees	1140 vleeswaren	108
v116520	andere vleessoorten	1140 vleeswaren	108
v116550	vers vlees neg	1180 overig vlees	103
v116600	rookvlees	1160 vleesproducten	107
v116710	ham	1160 vleesproducten	107
v116720	ontbijtspek	1160 vleesproducten	107
v116800	ov worstsoorten en vleeswaren	1160 vleesproducten	107
v116910	gebraden gehakt	1161 bereidingen met vlees	107
v116920	ov klaargemaakte vleesgerechten	1160 vleesproducten	107
v116930	vlees in blik of glas	1160 vleesproducten	107
v116940	overig vlees	1180 overig vlees	103
v117010	wild	1180 overig vlees	103
v117020	gevogelte	1130 pluimveevlees	94
v117100	verse vis	1190 verse en diepvriesvis	111
v117130	diepvriesvis	1190 verse en diepvriesvis	111
v117210	zoute haring	1195 gebakken en gezouten vis	115
v117220	zure haring	1195 gebakken en gezouten vis	115
v117310	gebakken vis	1195 gebakken en gezouten vis	115
v117320	gerookte en gestoomde vis	1195 gebakken en gezouten vis	115
v117340	visconserven	1205 visconserven	78
v117500	overige vis	119 vis	107
v118000	melk	1210 melk	102
v118100	yoghurt	1230 overige melkproducten	106
v118200	vla en pap	1230 overige melkproducten	106
v118310	koffiemelk	1230 overige melkproducten	106
v118320	room	1230 overige melkproducten	106
v118400	consumptie-ijs	1660 ijs	102
v118500	overige melkproducten	1230 overige melkproducten	106
v118600	roomboter	1290 roomboter	95
v118700	kaas	1250 kaas	102
v118800	eieren	1280 eieren	96
v1189	ov zuivelproducten. z.n.a.	1230 overige melkproducten	106
v119010	zout, kruiden, specerijen	1670 kruiden sauzen	104
v119040	sauzen, mayonaise e.d.	1670 kruiden sauzen	104
v119100	soepen en bouillons	1670 kruiden sauzen	104
v119250	hoofdgerechten diepvries	1670 kruiden sauzen	104

Tabel B1 Koppeling van de prijsindexcijfers aan de consumptie-categorieen van het budgetonderzoek 1995 (vervolg).

Verbruikcategorïe budgetonderzoek CBS 1995	Indexcategorïe CBS prijsstatistieken	Gebruikte prijsindex (1990=100)	
v119310	koffie en thee buitenshuis	83 horeca	117
v119320	ov. dranken buitenshuis	83 horeca	117
v119410	frites, broodjes snacks	83 horeca	117
v119420	maaltijden buitenshuis	83 horeca	117
v119430	maaltijden e.d. bezorgd/afhaal	8350 fastfood en afhaal	116
v119440	maaltijden. E.d. (pl. onbek)	8300 restaurants incl fastfood	113
v119500	snoep buitenshuis	1630 snoepgoed	113
v119600	ijs buitenshuis	83 horeca	117
v119700	horeca. niet gespecificeerd	83 horeca	117
v1198	ov voedingsmidd. en dranken	17 voedingsmiddelen en dranken	109
v 220010	huur	3010 woninghuur	128
v220020	huurwaarde	3020 huurwaarde	128
v220040	bijkomende kosten	300 huisvesting	127
v220200	behangen en schild.	3030 reparatie en onderhoud woning	112
v220300	overige onderhoud	3030 reparatie en onderhoud woning	112
v221010	aanleg cv	3030 reparatie en onderhoud woning	112
v221020	boilers en geisers	3030 reparatie en onderhoud woning	112
v221030	aanleg ov. nagelvaste install.	3030 reparatie en onderhoud woning	112
v221110	materialen onderhoud cv	3060 materialen	108
v221120	mat. onderh. ov. nagelv. install	3060 materialen	108
v221140	diensten onderhoud cv	3040 onderhoud door derden	119
v221150	diensten ov nagelv. install	3040 onderhoud door derden	119
v221400	huur nagelv installaties	3030 reparatie en onderhoud woning	112
v222000	huur en onderhoud tuin	3030 reparatie en onderhoud woning	112
v222100	ov. kosten tuin	7290 tuinplanten zaden grond	104
v222200	kamerplanten en bloemen	7250+7270 bloemen en planten (50:50)	105
v24010	ameublement gr. bergmeubel	4080 overige meubels en acc.	107
v24020	ov. eet en zitkamermeubel	4040 eet- en huiskamer inrichting	105
v24110	slaapkamerameublement	4020 slaapkamerinrichting	107
v24120	ov. slaap en kinderkamer meubels	4020 slaapkamerinrichting	107
v224140	kinderwagens	8250 kindertuigen e.d.	111
v224210	tuin-keuken-studeerk ameub.	4000 meubelen en toebehoren	106
v224220	ov. tuin/keukn/stud/meubel	4000 meubelen en toebehoren	106
v224240	overige meubelen	4000 meubelen en toebehoren	106
v224310	vitrage	4250 gordijnen en toebehoren	109
v224320	gordijnstof en overgordijnen	4250 gordijnen en toebehoren	109
v224330	zonwering en horren	4220 zonwering	102
v224410	vloerzeil	4130 vloerbedekking	110
v224420	parket	4130 vloerbedekking	110
v224500	kleden, matten, tapijten	4140 losse vloerbedekking	101
v224600	overige meubeltextiel	4150 maakloon	103

Tabel B1 Koppeling van de prijsindexcijfers aan de consumptie-categorieën van het budgetonderzoek 1995 (vervolg).

Verbruikcategorïe budgetonderzoek CBS 1995	Indexcategorïe CBS prijsstatistieken	Gebruikte prijsindex (1990=100)
v224700 wandversiering	4000 meubelen en toebehoren	106
v224800 beelden, vazen, snuisterijen	4 meubelen hh. apparaten etc	107
v224900 matrassen	4210 matrassen	110
v225000 dekens	4230 dekens linnen handdoek e.d.	102
v225210 lakens en slopen	4230 dekens linnen handdoek e.d.	102
v225220 dekbedden en kussens	4230 dekens linnen handdoek e.d.	102
v225230 overig beddengoed	4230 dekens linnen handdoek e.d.	102
v225300 huishoudelijk linnengoed	4230 dekens linnen handdoek e.d.	102
v2255 woninginrichting ongespec.	4 meubelen h.h. apparaten etc.	107
v226010 el. keukenmach. en app.	430 huish. apparaten excl. reparatie	97
v226050 ov. keukenmach. en app.	430 huish. apparaten excl. reparatie	97
v226100 koel- en vrieskasten	4300 koelkasten en diepvriezers	101
v226300 aardewerk en glasservies	4500 glas- en vaatwerk	111
v226330 ov. eet- en keukengerei	4560 keukengerei en huishoudelijke art.	109
v226500 fornuizen	4360 fornuizen magnetrons	92
v226600 ov. kooktoestellen	4360 fornuizen magnetrons	92
v226720 gaskachels	4380 verwarmingsapparatuur excl. CV	112
v226730 ov. kachels en haarden	4380 verwarmingsapparatuur excl. CV	112
v226800 lampen en armaturen	4620 elektrische artikelen	107
v226910 gloeilampen en TL-buizen	4620 elektrische artikelen	107
v226920 snoeren, stekkers en schakelaars	4620 elektrische artikelen	107
V227010 stofzuigers	4390 stofzuigers	97
v227100 was- en droogapparaten. el	4330 (af)wasmachines en drogers	97
v227210 elektrische strijkijzers	430 huish. apparatuur excl. reparatie	97
v227220 was- en strijkben.	4 meubelen hh. apparatuur. etc.	107
v227310 borstels, bezems, sponzen e.d.	4780 bezems kwasten zemen etc.	106
v227340 onderdelen reinigingsapparatuur	430 huishoudelijke apparatuur excl. rep.	97
v227510 wekkers	4580 ov. hh. artikelen en gereedschappen	110
v227520 klokken	4580 ov. hh. artikelen en gereedschappen	110
v227610 el. naaimachine	430 huishoudelijke apparaten excl. reparatie	97
v227620 handwerkgerci	42 huishoudelijk textiel en ov. stoffering	105
v227630 ov. textiele app. en onderdelen	430 huishoudelijke apparaten excl. reparatie	97
v227710 ov. elektrische apparaten	430 huishoudelijke apparaten excl. reparatie	97
v227730 ov. gereedschap en artikelen	4580 ov. hh. artikelen en gereedschappen	110
v227800 rep. en onderh. huish. app.	444 reparatie elektrtische huishoudelijke art.	121
v227900 huur huishoudelijke app.	430 huishoudelijke. apparaten excl. rep.	97
v228000 brand en inbraak verzekering	0000 algemeen	114,4
v229010 stads- en aardgas	340 gas	102
v229020 butaan- en propaangas	340 gas	102
v229110 elektra	330 elektriciteit	104
v229120 batterijen aggregaten. e.d.	33 verwarming en verlichting	103

Tabel B1 Koppeling van de prijsindexcijfers aan de consumptie-categorieën van het budgetonderzoek 1995 (vervolg).

Verbruikcategorïe budgetonderzoek CBS 1995		Indexcategorïe CBS prijsstatistieken		Gebruikte prijsindex (1990=100)
v2292	vaste brandstoffen	33	verwarming en verlichting	103
v2295	vloeibare brandstoffen	33	verwarming en verlichting	103
v229620	energiekosten collectieve. CV	33	verwarming en verlichting	103
v229640	energiekosten in huur neg.	33	verwarming en verlichting	103
v229700	lucifers en kaarsen	33	verwarming en verlichting	103
v330000	herenjassen	2010	herenjassen	98
v330100	kostuums, colberts, pantalons	2020	bovenkleding heren	98
v330200	vesten en truien	2020	bovenkleding heren	98
v330250	overhemden	2020	bovenkleding heren	98
v330300	overige bovenkleding	2020	bovenkleding heren	98
v330400	huis-, nacht- en onderkleding	2080	onderkleding	108
v330500	sport en kampeerkleding	2070	sportkleding	100
v330550	herenkleding z.n.a.	2000	herenkleding	98
v330600	damesmantels en -jassen	2110	overjassen dames	98
v330650	japon, blouse, broek en rok	2120	bovenkleding dames	87
v330700	dameskousen	2120	bovenkleding dames	87
v330750	vesten en truien	2120	bovenkleding dames	87
v330800	overige bovenkleding	2120	bovenkleding dames	87
v330850	huis-, nacht en onderkleding	2190	onderkleding dames	105
v330900	sport en kampeerkleding	2180	sportkleding dames	93
v330950	dameskleding z.n.a.	2100	dameskleding	90
v331000	jongensjassen	2210	kinderkleding, jassen jurken broek.	84
v331050	kostuums, colberts, pantalons	2210	kinderkleding, jassen jurken broek.	84
v331100	vesten, truien	2240	overige kinderkleding	99
v331150	overhemden	2240	overige kinderkleding	99
v331200	overige bovenkleding	2240	overige kinderkleding	99
v331300	huis-, nacht en onderkleding	2240	overige kinderkleding	99
v331400	sport en kampeerkleding	2240	overige kinderkleding	99
v331550	jongenskleding z.n.a.	2200	kinderkleding	92
v331800	meisjesmantels en jassen	2210	kinderkleding, jassen jurken broek.	84
v331900	japon, blouse, broek en rok	2210	kinderkleding, jassen jurken broek.	84
v332000	vesten en truien	2210	kinderkleding, jassen jurken broek.	84
v332050	overige bovenkleding	2240	overige kinderkleding	99
v332100	huis-, nacht- en onderkleding	2240	overige kinderkleding	99
v332150	sport- en kampeerkleding	2240	overige kinderkleding	99
v332200	meisjeskleding z.n.a.	2200	kinderkleding	92
v33250	babykleding	2300	babykleding	99
v3327	kleding z.n.a.	200	kleding excl. reparatie	95
v3328	kleding acces. heren/jongens	2450	kledingaccessoires	120
v3329	kleding acces. dames/meisjes	2450	kledingaccessoires	120

Tabel B1 Koppeling van de prijsindexcijfers aan de consumptie-categorieën van het budgetonderzoek 1995 (vervolg).

Verbruikcategorïe budgetonderzoek CBS 1995	Indexcategorïe CBS prijsstatistieken	Gebruikte prijsindex (1990=100)
v3330 kleding toebehoren e.d. z.n.a.	2450 kledingaccessoires	120
v333100 stoffen	2410 stoffen	103
v333150 breiwool	2430 brei en naaigarens	110
v333160 fournituren, garen en band	2400 kledingtoebehoren	112
v333200 kledinghuur- maakloon	0000 totaal	114,4
v3340 overige kleding en fournituren	20 kleding	95
v335000 herenschoenen	2500 herenschoenen	100
v335100 overig herenschoeisel	2500 herenschoenen	100
v335200 sportschoeisel heren	2500 herenschoenen	100
v336000 damesschoenen	2550 damesschoenen	100
v336100 overig damesschoeisel	2550 damesschoenen	100
v336200 sportschoeisel dames	550 damesschoenen	100
v33700 jongensschoenen	2580 kinderschoenen	90
v33710 meisjesschoenen	2580 kinderschoenen	90
v337210 overig jongensschoeisel	2580 kinderschoenen	90
v337220 sportschoeisel jongens	2580 kinderschoenen	90
v337230 overig meisjesschoeisel	2580 kinderschoenen	90
v337240 sportschoeisel meisjes	2580 kinderschoenen	90
v337250 kleuter en babyschoeisel	2580 kinderschoenen	90
v3375 schoeisel z.n.a.	250 schoeisel excl. reparatie	99
v3376 huur schoeisel	000 categorie onbekend	114,4
v338000 schoenreparaties	260 schoenreparaties	120
338100 reparatiemateriaal schoenen	260 schoenreparaties	120
v338200 lederwaren e.d.	8220 lederwaren, tassen koffers	105
v338300 bijouerieën en horloges	820 sieraden en horloges	99
v338400 overige opschik	8260+820 paraplu, aansteker, zonnebril + horloges en sieraden (50:50)	99
v338500 reparaties aan opschik	260 schoenreparaties	120
v339 kleding, schoeisel, opsmuk n.e.g.	2 kleding en schoeisel	95,8
v440000 loon huishoudelijk personeel	49 diensten huishoudelijk personeel	114,2
v440010 wasserij, stomerij, ververij	4810 ververijen, wasserijen	125
v440230 glazenwasser e.d.	480 huishoudelijke diensten	118
v440240 kinderopvang e.d.	49 diensten huishoudelijk personeel	114,2
v441000 water	320 kosten waterverbruik	158
v441110 huishoudzeep	8060 artikelen voor persoonlijke hygiëne	115
v441200 wasmiddelen	4705 wasmiddelen en -verzachters	104
v441210 afwasmiddelen	4710 (machine)afwasmiddelen	102
v441300 ov.reinigings en verd. midd.	4745 overige schoonmaakmiddelen	109
v442000 toiletartikelen	8060 artikelen voor persoonlijke hygiëne	115
v442100 toiletpapier	4765 wc-papier, koffiefilters e.d.	101
v442200 damesverband	8060 artikelen voor persoonlijke hygiëne	115

Tabel B1 Koppeling van de prijsindexcijfers aan de consumptie-categorieën van het budgetonderzoek 1995 (vervolg).

Verbruikcategorïe budgetonderzoek CBS 1995	Indexcategorïe CBS prijsstatistieken	Gebruikte prijsindex (1990=100)
v442300 openbaar badhuis, toilet	8030 schoonheidssalon, sauna ed.	118
v443000 kapper	800 kapper, schoonheidssalon ed.	119
v443110 el. haarverzorgingsapparatuur	8040 duurz. art. voor lichaamsverzorging	103
v443120 ov. haarverzorgingsapparatuur	8060 artikelen voor persoonlijke hygiene	115
v444000 pedi- manic. schoonh.salon	8030 schoonheidssalon, sauna e.d.	118
v444100 cosmetica en parfumerieën	8110 parfum, deodorant, crème etc.	110
v4460 zelfmedicatie/art niet op recept	51 geneesmiddelen en far.prod	119
v4470 med. diensten/art op recept	51 geneesmiddelen en far.prod	119
v44900 particuliere zkv rest premie	5 medische verzorging	117,7
v44950 aanvullende verzekeringen	5 medische verzorging	117,7
v550000 school, cursus, vakopleiding	78 onderwijs	119,2
v550100 muziek-, dans-, sportlessen	74 sportbeoefening en recreatie	111
v550200 studieboeken en leermiddelen	7600 boeken naslagwerken ed.	114
v550300 overige studiekosten	78 onderwijs	119,2
v550410 schrijf-, tel-, rekenmachine	8290 overige kantoorartikelen	105
v550420 computers en accessoires	8290 overige kantoorartikelen	105
v550430 ov. schrijf- en bureauartikelen	8290 overige kantoorartikelen	105
v550500 kranten en weekbladen	76 kranten, magazines, drukwerk	118
v550610 boeken	7600 boeken, naslagwerken e.d.	114
v550620 tijdschriften	7630 kranten, magazines, drukwerk	118
v551100 huur sport accommodatie	7420 sport en spel	111
v551210 zeil- en motorboten	60 aankoop voertuigen	110,8
v551250 sportartikelen	7420 sport en spel	111
v551300 spellen	7420 sport en spel	111
v551610 caravans e.d.	6190 caravans	117
v551620 overige kampeeruitrusting	7160 sport en kampeerartikelen	101
v551640 huur en onderhoud. kampeeruitr.	7160 sport en kampeerartikelen	101
v55170 verzekeringen voor vakantie	85 volledig verzorgde vakantie	110,8
v55180 ov. kosten weekendbesteding	8440 hotel, camping, binnenland	127
v551900 verzorgde vakantie-reizen	85 volledig verzorgde vakanties	110,8
v551950 overige vakantie-kosten	122+844+85 benzine buitenland, hotels, camping en verzorgde vakantie (10:30:50)	118
v552100 verzorgde vakantie-reizen	85 volledig verzorgde vakantie	110,8
v552200 overige vakantie-kosten	122+844+85 benzine buitenland, hotels, camping en verzorgde vakantie (10:30:50)	118
v55250 vakantie z.n.a.	85 volledig verzorgde vakantie	110,8
v553100 entree concert schouwburg	740 theater bios museum pretpark	132
v553200 muziekinstrumenten	7 ontwikkeling en ontspanning	106,2
v553300 huur en reparatie muziekinstr.	7 ontwikkeling en ontspanning	106,2
v553510 radio's	700 beeld en geluidapparatuur	78
v553520 geluidsversterkers	7040 overige geluidsapparatuur	81

Tabel B1 Koppeling van de prijsindexcijfers aan de consumptie-categorieën van het budgetonderzoek 1995 (vervolg).

Verbruikcategorïe budgetonderzoek CBS 1995	Indexcategorïe CBS prijsstatistieken	Gebruikte prijsindex (1990=100)
v553530 autoradio's incl. accessoires	7000 draagbare sets, incl. autoradio	85
v553600 TV-toestellen	7010 TV, video- en camrecorder	74
v553710 grammofoons	7040 overige geluidsapparatuur	81
v553720 cassette-, bandrec., CD-speler	7040 overige geluidsapparatuur	81
v553730 video-apparatuur	7010 TV, video- en camrecorder	74
v553800 geluidsapparatuur gecombineerd	700 beeld en geluidsapparatuur	78
v553900 huur/reparatie geluid-en beeldapp.	735 onderhoud en reparatie	111
v554000 grammofoonplaten, CD's	7120 CD's cassettes, diskettes etc.	101
v554110 kijk- en luistergeld	9110 kijk- en luistergeld	112
v554120 omroepblad	7630 kranten, magazines, drukwerk	118
v554130 abonnee-TV / Filmnet	9110 kijk- en luistergeld	112
v554200 entrees bioscoop	740 theater, bioscoop, museum, pretparken	132
v554300 film- en projectieapparatuur	7070 foto- en filmapparatuur	104
v554410 foto-camera's	7070 foto- en filmapparatuur	104
v554420 film- en foto-accessoires	7230 foto- en filmmaterialen	95
v554500 ov. kosten fotografie en film	7480 fotograaf en dierenarts	105
v554610 aankoop huisdieren	7310 huisdieren en benodigdheden	105
v554620 verzorging huisdieren	7310 huisdieren en benodigdheden	105
v554650 dienstverlening vereniging	7 ontwikkeling en ontspanning	106,2
v554800 overige entrees	740 theater, bioscoop, museum, pretparken	132
v554900 overige liefhebberijen	7 ontwikkeling en ontspanning	106
v555000 feestartikelen	7 ontwikkeling en ontspanning	106
v5551 speelgoed	7180 spellen, speelgoed	107
v556000 sigaren	196 andere tabaksartikelen	144
v556100 sigaretten	190 sigaretten	132
v556200 overige tabaksartikelen	196 andere tabaksartikelen	144
v556300 rokers benodigdheden	196 andere tabaksartikelen	144
v557000 trein	6860 trein	126
v557110 overige uitgaven vervoer	6830 taxi (>90%)	123
v557120 overig openbaar vervoer	6800 bus, tram, metro	133
v557200 aankoop rijwielen	6240 fietsen	118
v557300 rijwielenonderdelen en reparatie	6470 reparatie en onderhoud	115
v557400 bromfietsen, motoren, scooters	6210 motoren en bromfietsen	115
v557500 reparatie bromf., motor, scooter	6470 reparatie en onderhoud	115
v5576 auto's	600 auto's en caravans	110
v557910 auto- en motorstalling	6630 autohuur, rijles, parkeergeld	122
v557920 rijwiel- en bromfietsstalling	64 gebruik voertuig	119,9
v558010 autoverzekeringen	6650 verzekering voertuig	131
v558020 motor- en scooterverzekering	6650 verzekering voertuig	131
v558030 brommer- en fietsverzekering	6650 verzekering voertuig	131
v558040 ov. voer- en vaarverzekering	6650 verzekering voertuig	131

Tabel B1 Koppeling van de prijsindexcijfers aan de consumptie-categorieen van het budgetonderzoek 1995 (vervolg).

Verbruikcategorïe budgetonderzoek CBS 1995	Indexcategorïe CBS prijsstatistieken	Gebruikte prijsindex (1990=100)
v558110 benzine, olie voor auto en motor	6570 brandstoffen e.d. binnenland	117
v558120 andere benzine en olie	6570 brandstoffen e.d. binnenland	117
v558200 telefoon	695 telefoon, telegramdiensten	116
v558300 porti	690 posttarieven	117
v558420 rijles	6630 autohuur, rijles, parkeergeld	122
v558430 vrachtdiensten	6 Vervoer en communicatie	116,7

Bijlage C Uitgaven en energiebeslag van een gemiddeld huishouden.

In tabel C1 zijn voor alle beschikbare uitgave variabelen die in de microbestanden van het CBS budgetonderzoek 1990 en 1995 voorkomen, de energie-intensiteit (in MJ/Dfl.), het berekende jaarlijkse energiebeslag (in GJ), de uitgaven (in Dfl.) op basis van de CBS budgetonderzoeken 1990 en 1995 en de afwijking van het gemiddelde (in %) weergegeven voor een gemiddeld huishouden. De energie-intensiteiten zijn afkomstig uit: Kok et al. [1993] (voeding), De Paauw en Perrels [1993] (kleding, schoeisel, hygiëne, medische zorg, scholing, recreatie, communicatie transport en benzine), Vringer en Blok [1993] (woning) en Vringer et al. [1993] (huishoudelijke inboedel).

Hieronder zijn nog enige opmerkingen met betrekking tot tabel C1 gegeven:

- In tabel C1 is de categorie-nummering van 1995 aangehouden. De categorieën die gemerkt zijn met een '*' hebben in het budgetonderzoek van 1990 een afwijkende nummering.
- Indien de afwijking van het gemiddelde groter is dan 20% zijn het energiebeslag en de uitgaven niet weergegeven.
- De hier gegeven uitgaven voor 1995 zijn geïndexeerd op niveau van 1990. Daarbij zijn de uitgaven aan het huishoudelijke gasverbruik zijn voor 1995 nog bijgesteld in verband met de uitgevoerde graaddagen correctie (zie methode).
- In het budgetonderzoek van 1990 vallen uitgaven aan sportkleding en sportschoeisel onder de categorie 'sport en spel' (v5510). In het budgetonderzoek van 1995 vallen deze categorieën onder de hoofdcategorie 'kleding en schoenen'. De cumulatieve categorieën binnen de hoofdcategorie 'kleding en schoenen' zijn voor 1990 gegeven, exclusief en voor 1995 inclusief sportkleding en sportschoeisel. De gemiddelde besteding aan sportkleding en sportschoeisel is goed voor een energiebeslag van 0,4 GJ en een bedrag van ruim Dfl.100,-.
- De som van alle uitgaven van de in tabel C1 genoemde categorieën voor 1990 volgens [CBS, 1992a] ligt Dfl.658,- lager dan de in tabel C1 gepresenteerde totale uitgaven. Dit bedrag komt overeen met de uitgaven in de categorie 'overige bestedingen' (v66) waaraan geen energiebeslag is gekoppeld. In tegenstelling tot 1990 is in de hier gegeven totale geïndexeerde uitgave van 1995 de categorie 'overige bestedingen' niet meegenomen.

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v1	1	Totale bestedingen	6.5	228.9	35,523	1	6.3	227.0	36,061	1
v11	2	Voeding	5.6	41.1	7,350	1	5.6	41.4	7,408	1
v110	3	Brood, gebak en grutterswaren	4.1	3.9	940	2	4.1	4.0	984	1
v1100	4	Brood en beschuit	4.0	1.6	400	2	4.0	1.7	431	1
v110000	6	Bruinbrood	4.0	0.8	194	2	4.0	0.8	209	2
v110100	6	Witbrood	4.0	0.5	125	3	4.0	0.5	133	2
v110200	6	Beschuit en veredeld brood	3.9	0.1	34	4	3.9	0.1	38	2
v110300	6	Krentenbrood	4.2	0.2	47	5	4.2	0.2	51	3
v1105	4	Koek en gebak	3.8	1.7	440	2	3.8	1.6	427	2
v1107	4	Meel en grutterswaren	6.0	0.6	98	3	5.9	0.6	97	2
v110710	7	Tarwemeel	5.7	0.1	12	8	5.7	0.1	18	5
v110720	7	Rijst	5.7	0.1	24	5	5.7	0.1	23	4
v110730	7	Deegwaren	4.7	0.1	19	6	4.7	0.1	19	4
v110740	7	Aardappelmeel	5.8	0.0	3	13	5.8	0.0	3	7
v110750	7	Overige meel- en grutterswaren	6.9	0.3	39	5	6.9	0.2	35	4
v1108	4	Brood en aanverwante artikelen n.e.g.	4.1	*	*	32	4.1	0.1	29	6
v111	3	Aardappelen, groenten en fruit	6.8	6.6	975	2	6.6	6.9	1,035	1
v1110	4	Aardappelen	4.4	0.4	84	3	4.4	0.4	100	2
v1111	4	Groenten	9.0	3.8	429	2	8.8	3.7	422	1
v11110	5	Verse groenten	8.6	2.8	326	2	8.5	2.7	319	1
v111100	6	Bladgroenten	7.0	0.5	67	3	7.0	0.5	71	2
v111110	7	Andijvie en sla	9.4	0.3	32	4	9.4	0.3	35	3
v111120	7	Spinazie	7.9	0.0	4	12	7.9	0.0	4	8
v111130	7	Overige bladgroenten	4.4	0.1	31	4	4.4	0.1	33	3

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v111200	6	Kool	5.3	0.3	50	4	5.2	0.3	49	2
v111210	7	Bloemkool	4.6	0.1	31	4	4.6	0.1	29	3
v111220	7	Spruitkool	4.6	0.0	5	10	4.6	0.0	7	5
v111230	7	Overige koolsoorten	7.0	0.1	14	7	7.0	0.1	13	5
v111300	6	Verse peulvruchten	5.1	0.2	31	6	5.2	0.2	30	4
v111310	7	Spercie- en snijbonen	5.3	0.1	26	7	5.3	0.1	27	4
v111320	7	Overige verse peulvruchten	4.1	0.0	5	19	4.1	0.0	4	10
v111400	6	Wortel- en knolgewassen	7.9	0.3	36	4	8.0	0.3	39	2
v111410	7	Wortelen	7.1	0.1	14	6	7.1	0.1	16	4
v111420	7	Uien	6.7	0.1	14	5	6.7	0.1	13	4
v111430	7	Overige wortel- en knolgewassen	11.1	0.1	9	8	11.1	0.1	10	4
v111500	6	Overige verse groenten	11.4	1.6	141	3	11.5	1.5	130	2
v111510	7	Tomaten	15.3	0.4	24	5	15.3	0.4	25	3
v111520	7	Overige verse groenten	10.6	1.2	117	3	10.6	1.1	105	2
v11160	5	Geconserveerde groenten	10.2	1.1	103	4	9.9	1.0	103	2
v111600	6	Gedroogde groenten	15.3	0.2	10	12	15.3	0.1	8	9
v111700	6	Overige groenteconserven	9.7	0.9	93	3	9.4	0.9	95	2
v111710	7	Groenten in blik of glas	8.4	0.6	68	4	8.4	0.6	73	3
v111740	7	Zuurkool	5.1	0.0	5	9	5.1	0.0	5	5
v111750	7	Diepvriesgroenten	14.9	0.3	20	7	14.9	0.3	17	5
v1120	4	Fruit	5.2	2.4	456	2	5.2	2.7	509	1
v11200	5	Verse vruchten	5.0	1.6	318	2	5.0	1.8	370	2
v112000	6	Appelen en peren	5.0	0.4	86	3	5.0	0.6	120	2
v112010	7	Appelen	5.1	0.4	71	4	5.1	0.5	102	2
v112020	7	Peren	4.4	0.1	14	7	4.4	0.1	18	5
v112100	6	Overige inheemse vruchten	4.9	0.4	72	5	4.8	0.3	71	4

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v112110	7	Aardbeien	4.2	0.1	22	7	4.2	0.1	22	5
v112120	7	Kersen	4.8	0.0	6	19	4.8	0.0	7	13
v112130	7	Bessen en frambozen	4.0	*	*	22	4.0	0.0	3	17
v112140	7	Pruimen	4.5	0.0	5	13	4.5	0.0	5	10
v112150	7	Perziken	5.0	0.0	8	11	5.0	0.1	12	7
v112160	7	Meloenen	6.4	0.1	14	9	6.4	0.1	10	8
v112170	7	Druiven	4.8	0.1	14	8	4.8	0.1	14	6
v112200	6	Citrusvruchten	5.3	0.6	108	4	5.3	0.6	119	2
v112210	7	Sinaasappelen	5.6	0.4	66	4	5.6	0.4	79	3
v112220	7	Mandarijnen	4.7	0.1	28	6	4.7	0.1	27	5
v112230	7	Overige citrusvruchten	5.0	0.1	13	10	5.0	0.1	14	6
v112300	6	Bananen	4.3	0.2	39	4	4.3	0.2	40	3
v112400	6	Overig vers fruit	5.0	0.1	14	7	5.0	0.1	19	6
v11250	5	Geconserveerde vruchten	6.5	0.4	63	4	6.4	0.5	73	2
v112500	6	Jams	6.5	0.1	20	6	6.5	0.2	25	4
v112600	6	Vruchten gedroogd en gekonfijt	6.9	0.1	9	11	6.9	0.1	12	6
v112700	6	Vruchten op sap	5.1	0.1	16	7	5.1	0.1	18	5
v112720	6	Vruchtenmoes	7.4	0.1	18	7	7.4	0.1	18	4
v11280	5	Noten e.d.	5.2	0.4	75	4	5.2	0.3	65	3
v112810	7	Noten en pindas	5.1	0.3	62	5	5.1	0.3	54	3
v112820	7	Pindakaas	5.5	0.1	13	7	5.5	0.1	11	5
v1129	4	Aardappelen, groenten en fruit n.e.g.	6.6	*	*	29	6.6	0.0	4	16
v113	3	Suikerhoudende artikelen en dranken	4.6	6.5	1,400	2	4.6	6.1	1,339	2
v1130	4	Suiker en suikerwerken	6.8	1.1	164	3	7.0	1.1	162	2
v113000	6	Suiker	11.2	0.5	43	6	11.2	0.5	45	3
v113100	6	Zoete broodbeleggingsartikelen	4.0	0.0	10	10	4.6	0.1	12	6

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v113110	7	Stroop					11.4	0.0	1	12
v113120	7	Honing	2.6	0.0	7	12	2.6	0.0	8	8
v113130	7	Overige zoete broodbelegging	6.6	0.0	3	14	6.6	0.0	3	8
v113200	6	Suikerwaren	5.4	0.6	110	4	5.4	0.6	104	3
v1133	4	Chocoladewerk	4.3	0.6	142	3	4.3	0.6	142	2
v113300	6	Chocoladestrooisel en -pasta	4.8	0.2	32	5	4.8	0.2	31	3
v113400	6	Overig chocoladewerk	4.1	0.5	110	4	4.1	0.5	110	3
v1135	4	Koffie, thee en cacao	3.5	0.6	170	3	3.5	0.6	174	2
v113500	6	Koffie	3.4	0.5	137	3	3.4	0.5	141	2
v113600	6	Thee	4.3	0.1	30	5	4.3	0.1	30	3
v113700	6	Cacao	2.6	0.0	3	19	2.6	0.0	3	10
v1140	4	Dranken	4.5	4.2	924	2	4.4	3.8	861	2
v11400	5	Alcoholvrije dranken	7.2	2.4	328	3	7.3	2.0	270	2
v114010	7	Mineraalwater	6.1	0.1	22	7	6.1	0.1	19	5
v114020	7	Vruchte- en groentesappen	7.0	0.7	99	4	7.0	0.7	96	3
v114030	7	Overige alcoholvrije dranken	7.7	1.5	195	3	7.7	1.2	154	3
v114050 *	7	Alcohol vrij bier en wijn	3.1	0.0	12	13				
v11410	5	Alcoholhoudende dranken	3.0	1.8	591	3	3.0	1.7	573	3
v114100	6	Bier en wijn	3.6	1.6	438	4	3.6	1.5	424	3
v114110	7	Bier	3.1	0.6	194	4	3.1	0.6	208	4
v114120	7	Wijn	4.0	1.0	244	5	4.0	0.9	217	4
v114200	6	Gedestilleerde dranken	1.3	0.2	153	7	1.3	0.2	149	5
v11430	5	Dranken ongespecificeerd	4.1	0.0	5	13	4.1	0.1	18	8
v115	3	Oliën en vetten	13.8	1.3	93	3	13.2	1.3	96	2
v115000	6	Margarine	11.0	0.6	54	3	11.0	0.7	65	2
v115100	6	Overige oliën en vetten	17.7	0.7	40	6	18.0	0.6	31	3

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v115110	7	Bak- en braadvet	15.3	0.5	31	6	15.3	0.4	23	4
v115120	7	Tafelolie	26.0	0.2	9	12	26.0	0.2	8	8
v116	3	Vlees, vleeswaren en vis	7.0	9.4	1,327	2	7.1	10.1	1,415	1
v1160	4	Vlees	7.6	5.1	660	2	7.7	5.9	760	2
v116000	6	Vers rund- en kalfsvlees	5.7	1.0	169	4	5.7	0.9	157	3
v116010	7	Vers rundvlees	5.6	0.9	160	5	5.6	0.8	144	3
v116020	7	Vers kalfsvlees	6.6	0.1	9	18	6.6	0.1	13	9
v116100	6	Vers varkensvlees	7.1	1.3	188	4	7.0	1.4	202	2
v116110	7	Spek	10.0	0.3	32	6	10.0	0.3	30	5
v116120	7	Overig vers varkensvlees	6.5	1.0	155	4	6.5	1.1	172	3
v116200	6	Vers gehakt	9.3	1.6	168	3	9.3	1.8	191	2
v116300	6	Slachtprodukten	9.0	0.4	48	7	9.0	0.4	43	5
v116400	6	Vlees en vleesprodukten diepvries	9.3	0.5	57	7	9.3	0.5	51	5
v116500	6	Overige vleessoorten	7.7	0.2	26	10	8.2	0.2	21	8
v116510	7	Paardevlees	9.8	*	*	27	9.8	0.1	7	14
v116520	7	Andere vleessoorten	7.3	0.2	21	11	7.3	0.1	13	9
v116550	6	Vlees vers n.e.g.	7.7	*	*	26	7.7	0.7	95	4
v1166	4	Vleeswaren en vleesgerechten	6.0	2.3	383	2	6.0	2.4	407	2
v116600	6	Rookvlees	4.2	0.1	18	7	4.2	0.1	24	5
v116700	6	Ham en ontbijtspek	5.4	0.6	116	3	5.4	0.6	111	2
v116710	7	Ham	5.1	0.5	90	3	5.1	0.4	84	3
v116720	7	Ontbijtspek	6.5	0.2	25	6	6.5	0.2	27	4
v116800	6	Overige worstsoorten en vleeswaren	6.4	1.3	207	3	6.4	1.5	231	2
v116900	6	Klaargemaakte vleesgerechten	6.1	0.2	41	7	6.1	0.2	38	4
v116910	7	Gebraden gehakt	7.0	0.1	8	8	7.0	0.1	9	5
v116920	7	Overige klaargemaakte vleesgerechten	4.9	*	*	28	4.9	0.0	8	13

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v116930	7	Vlees in blik of glas	6.2	0.2	26	8	6.2	0.1	22	4
v116940	6	Overig vlees	7.1	*	*	35	7.1	*	*	21
v1170	4	Wild en gevogelte	5.9	0.9	156	4	5.9	0.8	139	3
v117010	7	Wild	1.7	*	*	30	1.7	*	*	24
v117020	7	Gevogelte	6.0	0.9	153	4	6.0	0.8	136	3
v1171	4	Vis	8.5	1.1	128	5	8.7	0.9	108	4
v117100	6	Verse vis	5.8	0.2	40	9	5.8	0.2	33	6
v117130	6	Diepvriesvis	14.2	0.2	17	10	14.2	0.2	17	6
v117200	6	Haring	6.2	0.2	25	9	6.4	0.1	17	7
v117210	7	Zoute haring	5.8	0.1	23	10	5.8	0.1	14	8
v117220	7	Zure haring	9.9	0.0	2	18	9.9	0.0	3	11
v117300	6	Overige bewerkte en geconserveerde vis	10.2	0.4	43	8	10.1	0.3	33	5
v117310	7	Gebakken vis	9.3	0.1	11	12	9.3	0.1	12	9
v117320	7	Gerookte en gestoomde vis	7.6	0.1	11	15	7.6	0.1	7	13
v117340	7	Visconserven	12.0	0.3	22	12	12.0	0.2	14	6
v117500	6	Overige vis	8.7	*	*	25	8.7	0.1	8	11
v118	3	Zuivelprodukten	6.1	5.8	954	2	6.2	5.8	940	1
v1180	4	Melk en melkprodukten	5.8	3.0	517	2	5.9	2.9	499	1
v118000	6	Melk	6.3	1.2	197	2	6.3	1.4	225	2
v118100	6	Yoghurt	5.3	0.3	51	4	5.3	0.3	59	3
v118200	6	Vla en pap	6.0	0.9	149	3	6.0	0.6	96	2
v118300	6	Koffiemelk en room	5.4	0.3	57	4	5.4	0.4	68	2
v118310	7	Koffiemelk	5.3	0.2	40	4	5.3	0.3	49	3
v118320	7	Room	5.5	0.1	17	6	5.5	0.1	20	4
v118350	6	Melkprodukten met vruchten					5.3	0.2	32	5
v118400 *	6	Consumptie ijs	4.1	0.2	47	7				

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v118500 *	6	Overige melkprodukten	5.8	0.1	16	8	5.8	0.1	18	6
v1186 *	4	Boter, kaas en eieren	6.5	2.8	435	2	6.5	2.9	440	1
v118600 *	6	Roomboter	6.7	0.2	34	5	6.7	0.2	32	4
v118700 *	6	Kaas	5.8	2.0	350	2	5.8	2.0	353	2
v118800 *	6	Eieren	11.1	0.6	52	4	11.1	0.6	54	2
v1189 *	4	Overige melkprodukten/zuivel z.n.a.	6.2	*	*	49	6.2	*	*	29
v119	3	Overige voedingsmiddelen	4.6	7.6	1,662	2	4.5	7.2	1,600	2
v1190	4	Specerijen, soep en oosterse eetwaren	7.1	1.8	256	3	7.1	1.6	219	2
v119000	6	Specerijen, kruiden en sauzen	7.1	1.0	136	3	7.0	0.8	113	2
v119010	7	Zout, kruiden en specerijen	6.4	0.4	59	4	6.4	0.4	55	3
v119040	7	Sauzen, mayonaise e.a.	7.6	0.6	77	4	7.6	0.4	58	3
v119100	6	Soepen en bouillons	7.6	0.4	48	5	7.6	0.4	48	3
v119250	6	Hoofdgerechten diepvries/blik	6.9	0.5	73	6	6.9	0.4	59	5
v1193	4	Verteringen buitenshuis	4.1	5.7	1,402	3	4.1	5.6	1,369	2
v119300	6	Dranken buitenshuis	3.8	0.9	232	5	3.8	1.0	252	4
v119310 *	7	Koffie en thee buitenshuis	3.8	0.3	67	5	3.8	0.3	74	5
v119320	7	Overige dranken buitenshuis	3.8	0.6	166	6	3.8	0.7	178	4
v119400	6	Maaltijden e.d. buitenshuis	4.2	2.5	596	3	4.2	2.9	705	2
v119410	7	Frites, broodjes en snacks	4.3	0.7	164	4	4.3	0.6	130	4
v119420	7	Overige maaltijden buitenshuis	4.1	1.0	242	5	4.1	1.8	436	3
v119440	7	Overige klaargemaakte maaltijden					4.2	0.6	140	3
v119430 *	7	Maaltijden bezorgd en afgehaald	4.2	0.6	135	5				
v119440 *	7	Maaltijden, plaats consumptie onbekend	4.2	0.2	55	10				
v119500 *	7	Snoep buitenshuis	5.4	0.1	10	9				
v119600 *	7	Consumptie ijs buitenshuis	4.1	0.2	38	7	4.1	0.3	76	4
v119700 *	7	Horecarekening niet gespecificeerd	4.1	2.2	525	5	4.1	1.4	336	5

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v1198 *	6	Overige voedingsmiddelen en dranken	5.4	*	*	34	5.4	0.1	12	12
v22	2	Woning	9.4	120.5	12,890	1	9.1	116.7	12,835	1
v220	3	Huur en onderhoud woning en tuin	2.3	19.3	8,353	2	2.1	18.5	8,666	1
v2200	4	Huur en huurwaarde	1.3	9.0	7,065	1	1.2	9.1	7,532	1
v220010	6	Huur	1.3	3.6	2,751	2	1.4	4.0	2,891	2
v220020	6	Huurwaarde	1.2	5.1	4,146	2	1.1	4.8	4,453	2
v220040	6	Bijkomende kosten	1.2	0.2	160	3	1.2	0.2	203	3
v2202	4	Onderhoud woning	6.7	2.4	358	5	6.9	2.3	335	4
v220200	6	Kosten behangen en -schilderen	4.5	0.7	160	6	4.5	0.6	136	5
v220300	6	Overige kosten voor onderhoud	8.5	1.7	199	7	8.5	1.7	199	6
v2210	4	Nagelvaste installaties	3.5	1.1	321	5	3.1	0.8	273	5
v221000	6	Aanleg nagelvaste installaties	2.9	0.1	38	14	2.7	*	*	25
v221010	7	Aanleg centrale verwarming	2.2	*	*	66	2.2	*	*	110
v221020	7	Boilers en geisers	2.4	*	*	25	2.4	*	*	25
v221030	7	Aanleg overige nagelvaste installaties	3.2	0.1	23	17	3.2	*	*	27
v221100	6	Onderhoud nagelvaste installaties	3.7	1.0	259	6	3.2	0.7	228	5
v221110	7	Materialen onderhoud CV installaties	2.2	0.0	7	15	2.2	0.0	6	20
v221120	7	Materialen onderhoud overige nagelv.inst.	8.0	0.8	100	7	8.0	0.6	72	7
v221140	7	Diensten onderhoud CV installaties	1.0	0.1	68	5	1.0	0.1	52	5
v221150	7	Diensten overige nagelvaste installaties	1.0	0.1	84	15	1.0	0.1	98	10
v221400	6	Huur nagelvaste installaties	1.7	0.0	24	6	1.7	0.0	29	4
v2220	4	Tuin en bloemen	11.0	6.7	610	4	12.2	6.3	520	3
v222000	6	Huur en onderhoud tuin	1.1	0.2	194	9	1.1	0.1	122	10
v222100	6	Overige kosten tuin	15.7	2.7	169	7	15.7	1.9	119	6

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v222200	6	Kamerplanten en bloemen	15.6	3.9	247	4	15.6	4.3	279	2
v224	3	Meubelen, stoffering en linnengoed	4.1	7.2	1,740	4	4.1	5.9	1,451	3
v2240	4	Meubelen	3.3	2.8	833	5	3.4	2.3	666	4
v224000	6	Eet- en zitkamermeubelen	3.2	1.7	533	7	3.2	1.2	388	6
v224010	7	Ameublement, groot bergmeubel	3.2	0.3	108	15	3.2	0.3	88	13
v224020	7	Overige eet- en zitkamermeubelen	3.2	1.4	425	7	3.2	1.0	300	6
v224100	6	Slaap- en kinderkamermeubelen	3.2	0.6	205	9	3.1	0.6	179	8
v224110	7	Slaapkamerameublement	3.2	*	*	21	3.2	*	*	21
v224120	7	Overige slaap- en kinderkamermeubelement	3.2	0.5	142	9	3.2	0.4	119	8
v224140	7	Kinderwagens	2.3	0.0	9	17	2.3	0.0	14	14
v224200	6	Overige meubelen	4.5	0.4	95	13	4.6	0.5	99	11
v224210	7	Tuin-,keuken-,studeerkamer ameubelement	4.6	*	*	32	4.6	*	*	30
v224220	7	Overige tuin-, keuken-, kampeermeubelen	6.1	0.2	26	10	6.1	0.2	32	8
v224240	7	Overige meubelen	3.2	0.1	36	9	3.2	0.1	33	7
v2243	4	Stoffering	5.3	3.2	599	7	5.1	2.1	416	4
v224300	6	Gordijnen en zonwering	5.7	1.2	206	7	5.8	0.9	153	6
v224310	7	Vitrage	4.8	0.1	15	17	4.8	0.1	14	12
v224320	7	Gordijnstof en overgordijnen	4.5	0.4	98	11	4.5	0.3	65	7
v224330	7	Zonwering en horren	7.1	0.7	93	9	7.1	0.5	74	8
v224400	6	Vloerzeil en parket	5.9	0.9	152	14	5.6	0.3	57	11
v224410	7	Vloerzeil	4.2	0.2	49	17	4.2	0.1	26	10
v224420	7	Parket	6.7	0.7	103	17	6.7	0.2	31	19
v224500	6	Kleden, matten en tapijten	5.3	1.1	199	9	5.3	0.9	170	6
v224600	6	Overig meubeltextiel	1.0	0.0	42	13	1.0	0.0	36	13
v2247	4	Versiering	3.0	0.3	112	8	3.0	0.3	107	6
v224700	6	Wandversiering	3.0	0.2	52	12	3.0	0.1	45	8

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v224800	6	Beelden, vazen en snuisterijen	3.0	0.2	59	8	3.0	0.2	62	8
v2249	4	Beddegoed en huishoudelijk linnengoed	4.7	0.8	173	6	4.6	0.9	196	4
v224900	6	Matrassen	6.5	0.3	47	12	6.5	0.3	45	10
v225000	6	Dekens	2.4	*	*	30	2.4	*	*	29
v225200	6	Overig beddegoed	3.8	0.3	89	7	3.7	0.4	108	5
v225210	7	Lakens en slopen	4.8	0.2	49	9	4.8	0.3	55	6
v225220	7	Dekbedden en kussens	2.4	0.1	37	8	2.4	0.1	48	6
v225230	7	Overig beddegoed	4.8	*	*	21	4.8	0.0	5	18
v225300	6	Huishoudelijk linnengoed	4.8	0.2	34	9	4.8	0.2	40	6
v2255	4	Woninginrichting ongespecif.	4.1	*	*	41	4.1	0.3	67	16
v226	3	Huish. apparaten en gereedsch.	3.4	3.8	1,107	3	3.5	3.7	1,081	2
v2260	4	Eet-, keukengerei en -apparaten	4.9	1.6	315	4	5.2	1.7	317	4
v226000	6	Keukenmachines en keukenapparaten	3.0	0.2	58	9	3.0	0.1	50	7
v226010	7	Elektrische keukenmachines en apparaten	2.9	0.2	53	9	2.9	0.1	48	8
v226050	7	Overige keukenmachmachines en app.	4.3	*	*	26	4.3	0.0	2	20
v226100	6	Koel- en vrieskasten	4.1	0.3	67	8	4.1	0.2	56	8
v226300	6	Aardewerk en glasserviesgoed	3.0	0.1	50	10	3.0	0.1	42	8
v226330	6	Overig eet- en keukengerei	6.8	1.0	141	6	6.8	1.2	169	5
v2265	4	Kooktoestellen	2.7	0.2	75	16	2.7	0.2	67	7
v226500	6	Fornuizen	2.4	*	*	22	2.4	*	*	21
v226600	6	Overige kooktoestellen	2.8	0.2	59	20	2.8	0.2	55	7
v2267	4	Verwarmingstoestellen (excl. CV)	2.4	*	*	22	2.4	0.0	19	18
v226720	7	Gaskachels	2.4	*	*	33	2.4	*	*	25
v226730	7	Overige kachels en haarden	2.4	*	*	28	2.4	*	*	26
v2268	4	Verlichtingsapparaten	3.7	0.5	124	6	3.7	0.4	113	5
v226800	6	Lampen en armaturen	4.3	0.3	81	7	4.3	0.3	71	6

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v226900	6	Overige verlichtingsartikelen	2.5	0.1	43	10	2.6	0.1	42	7
v226910	7	Gloeilampen en tl buizen	2.3	0.1	32	11	2.3	0.1	28	8
v226920	7	Snoeren, stekkers en schakelaars	3.1	*	*	21	3.1	0.0	14	12
v2270	4	Reinigingsapparaten en -gereedschap	3.1	0.5	173	6	3.1	0.5	160	5
v227000	6	Reinigingsapparaten & -gerei (elektrisch)	3.1	0.4	140	7	3.1	0.4	128	6
v227010	7	Stofzuiger	3.1	0.1	26	8	3.1	0.1	25	7
v227100	7	Was- en droogapparaten (elektrisch)	3.1	0.3	107	9	3.1	0.3	97	7
v227210	7	Elektrische strijkijzers	2.3	0.0	6	16	2.3	0.0	6	13
v227215	6	Reinigingsapparaten en -gerei (niet el.)	3.0	0.1	33	8	3.1	0.1	32	6
v227220	7	Was- en strijkbenodigdheden	4.3	0.0	5	16	4.3	0.0	8	11
v227310	7	Borstels, bezems, sponzen e.d.	2.6	0.1	24	10	2.6	0.1	21	7
v227340	7	Onderdelen reinigingsapparaten	3.5	*	*	26	3.5	0.0	3	16
v2275	4	Overige hh. apparaten en gereedschap	3.9	0.6	150	6	4.0	0.5	129	5
v227500	6	Wekkers en klokken	2.9	*	*	22	2.9	*	*	24
v227510	7	Wekkers	2.9	*	*	45	2.9	*	*	28
v227520	7	Klokken	2.9	*	*	26	2.9	*	*	28
v227600	6	Naai- en breigereedschap	2.6	0.1	22	16	2.6	0.1	31	12
v227610	7	Elektrische naaimachine	2.2	*	*	20	2.2	0.1	23	16
v227620	7	Handwerkgerei	4.7	*	*	28	4.7	0.0	5	16
v227630	7	Overige textiele apparaten en onderdelen	2.2	*	*	40	2.2	*	*	27
v227700	6	Overige hh. apparatuur & gereedschap	4.3	0.5	116	7	4.7	0.4	87	5
v227710	7	Overige elektrische apparaten	2.2	0.1	53	8	2.2	0.1	31	10
v227730	7	Overige gereedschappen en artikelen	6.0	0.4	63	8	6.0	0.3	56	6
v2278	4	Reparatie & huur huishoudelijke apparatuur	1.1	0.0	28	9	1.1	0.0	29	7
v227800	6	Reparatie en onderhoud huishoudelijke app.	1.1	0.0	21	9	1.1	0.0	27	7
v227900	6	Huur huish. apparaten	1.0	*	*	23	1.0	*	*	24

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v2280	4	Brand- en inbraakverzekering	1.6	0.4	226	2	1.6	0.4	247	2
v228000	6	Brand- en inbraakverzekering	1.6	0.4	226	2	1.6	0.4	247	2
v229	3	Verwarming en verlichting	53.5	90.3	1,689	1	54.4	88.6	1,628	1
v2290	4	Gas	60.1	53.4	888	1	58.9	51.7	878	1
v229010	7	Stads- en aardgas	60.2	53.3	885	1	59.1	51.5	872	1
v229020	7	Butaan- en propaangas	35.1	*	*	37	35.1	*	*	28
v2291	4	Elektriciteit	45.7	29.7	651	1	48.0	28.1	585	1
v229110	7	Elektra	47.6	29.6	623	1	49.4	28.0	567	1
v229120	7	Batterijen, aggregaten e.d.	3.2	0.1	28	10	3.2	0.1	18	7
v2292	4	Vaste brandstoffen	38.5	*	*	21	38.5	0.2	5	16
v2295	4	Vloeibare brandstoffen	61.0	*	*	34	61.0	*	*	23
v2296	4	Overige kosten verwarming en verlichting	48.3	6.9	143	7	53.0	7.8	148	5
v229600	6	Collectieve energiekosten	58.1	6.8	116	7	58.2	7.8	133	5
v229620	7	Energiekosten collectieve CV	59.1	6.2	104	8	59.1	7.1	120	5
v229640	7	Energiekosten in huur n.e.g.	49.7	0.6	12	8	49.7	0.7	13	6
v229700	6	Lucifers en kaarsen	5.4	0.1	27	11	5.4	0.1	15	7
v33	2	Kleding en schoeisel	2.6	7.8	3,004	2	2.7	7.6	2,816	2
v330	3	Kleding	2.9	6.4	2,243	2	3.0	6.3	2,095	2
v3300	4	Herenkleding	3.1	1.9	619	3	3.0	1.4	475	3
v330000	6	Herenjassen	3.9	0.3	82	5	3.9	0.2	40	5
v330100	6	Kostuums, kolberts, pantalons	3.0	0.7	238	4	3.0	0.6	216	3
v330200	6	Vesten en truien	3.0	0.2	72	5	3.0	0.2	60	5
v330250 *	6	Overhemden	2.5	0.3	137	5	2.5	0.2	87	5

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v330300 *	6	Overige bovenkleding	3.9	0.1	27	11	3.9	0.1	16	9
v330400 *	6	Huis-, nacht- en onderkleding	2.8	0.1	27	12	2.8	0.1	28	9
v330500 *	6	Sport- en kampeerkleding	4.2	0.1	29	11	4.2	0.1	18	9
v330550	6	Herenkleding z.n.a.	3.0	*	*	30	3.0	0.1	29	7
v3306	4	Dameskleding	2.5	2.7	1,100	3	2.4	1.7	698	2
v330600 *	6	Damesmantels en -jassen	3.0	0.4	122	4	3.0	0.2	66	5
v330650 *	6	Japon, blouse, broek en rok	2.1	1.3	623	3	2.1	0.8	402	3
v330700 *	6	Dameskousen	2.1	0.1	51	8	2.1	0.0	12	10
v330750 *	6	Vesten en -truien	2.7	0.5	190	4	2.7	0.3	108	4
v330800 *	6	Overige bovenkleding	4.7	0.1	30	10	4.7	*	*	32
v330850 *	6	Huis-, nacht- en onderkleding	2.8	0.3	92	7	2.8	0.2	57	6
v330900 *	6	Sport- en kampeerkleding	2.8	0.1	32	8	2.9	0.1	28	7
v330950 *	6	Dameskleding z.n.a.	3.0	0.0	11	17	3.0	0.2	52	5
v3310	4	Kinderkleding	3.3	1.1	341	6	3.5	0.7	212	6
v33100	5	Jongenskleding	4.1	0.5	130	8	4.3	0.3	78	8
v331000 *	6	Jongensjassen	5.0	0.1	24	9	5.0	0.1	13	11
v331050 *	6	Kostuums, kolberts, pantalons	4.9	0.2	42	10	4.9	0.1	25	10
v331100 *	6	Vesten en truien	3.4	0.1	20	13	3.4	0.0	14	16
v331150 *	6	Overhemden	2.7	0.1	27	16	2.7	0.0	14	16
v331200 *	6	Overige bovenkleding	2.7	0.0	8	18	2.7	0.0	4	19
v331300 *	6	Huis-, nacht- en onderkleding	7.8	*	*	21	7.8	0.0	6	18
v331400 *	6	Sport- en kampeerkleding	4.2	0.0	8	14	4.2	0.1	13	14
v331550	6	Jongenskleding z.n.a.	3.0	*	*	30	3.0	0.0	3	19
v33180	5	Meisjeskleding	2.8	0.5	167	8	2.8	0.3	94	8
v331800	6	Meisjesmantels en -jassen	3.6	0.1	24	9	3.6	0.0	14	10
v331900	6	Japon, blouse, broek en rok	2.4	0.2	66	9	2.4	0.1	49	9

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v332000	6	Vesten en truien	2.8	0.1	32	14	2.8	0.0	14	14
v332050	6	Overige bovenkleding	2.3	0.0	18	14	2.3	0.0	5	15
v332100	6	Huis-, nacht- en onderkleding	4.2	*	*	23	4.2	0.0	9	15
v332150 *	6	Sport- en kampeerkleding	2.8	0.0	12	19	2.8	0.0	12	14
v332200	6	Meisjeskleding z.n.a.	3.0	*	*	29	3.0	*	*	21
v33250	5	Babykleding	3.2	0.1	44	14	3.2	0.1	39	11
v3327	4	Kleding z.n.a.	3.0	0.1	50	10	3.0	1.5	488	3
v3328	4	Kledingacc. heren/(kl)jongens	2.4	0.1	27	12	2.4	0.1	23	10
v3329	4	Kledingacc. dames/(kl)meisjes	2.4	0.1	23	13	2.4	0.0	15	11
v3330	4	Kledingtoebehoren e.d. z.n.a.	3.0	*	*	29	3.0	0.1	27	8
v3331	4	Stoffen en maakloon	4.9	0.4	76	9	5.2	0.8	146	5
v333100	6	Stoffen	5.9	0.3	46	11	5.9	0.5	77	7
v333150	6	Breiwol	10.3	*	*	22	10.3	0.2	20	10
v333160	6	Fournituren, garen en band	2.3	0.0	17	10	2.3	0.1	38	6
v333200	6	Kledinghuur en -maakloon	1.1	0.0	8	17	1.1	0.0	10	14
v3340	4	Overige kleding en fournituren	3.0	*	*	38	3.0	0.0	11	15
v335	3	Schoeisel en opschik	1.8	1.4	757	2	1.8	1.3	718	2
v3350	4	Herenschoeisel	1.7	0.2	132	4	1.6	0.2	93	4
v335000	6	Herenschoenen	1.6	0.1	79	4	1.6	0.1	48	5
v335100	6	Overig herenschoeisel	1.7	0.1	34	8	1.7	0.1	45	5
v335200 *	6	Sportschoeisel heren	2.2	0.0	19	9	2.2	0.0	7	12
v3360	4	Damesschoeisel	1.7	0.4	216	3	1.7	0.3	157	3
v336000	6	Damesschoenen	1.6	0.3	162	3	1.6	0.1	84	4
v336100	6	Overig damesschoeisel	1.8	0.1	46	7	1.8	0.1	73	4
v336200 *	6	Sportschoeisel dames	2.2	0.0	9	15	2.2	0.0	5	16
v3370	4	Kinderschoeisel	1.7	0.2	114	5	1.6	0.1	72	6

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v33700	5	Jongensschoenen	1.5	0.0	27	7	1.5	0.0	14	10
v33710	5	Meisjesschoenen	1.4	0.0	35	8	1.4	0.0	19	11
v33720	5	Overig kinderschoeisel	1.9	0.1	52	7	1.7	0.1	40	8
v337210 *	6	Overig jongensschoeisel	1.7	0.0	14	11	1.7	0.0	20	10
v337220 *	6	Sportschoeisel jongens	2.3	0.0	15	11	2.2	0.0	6	16
v337230 *	6	Overig meisjesschoeisel	1.7	0.0	14	15	1.7	0.0	18	11
v336240 *	6	Sportschoeisel meisjes	2.3	0.0	5	17	2.2	0.0	6	20
v337250 *	6	Kleuter- en babyschoeisel	1.6	*	*	36	1.8	*	*	30
v3375	4	Schoeisel z.n.a.	1.8	0.0	16	12	1.8	0.2	122	4
v3376	4	Huur schoeisel	1.3	0.0	5	15	1.3	0.0	6	14
v3380	4	Schoenreparaties en -materiaal	2.1	0.0	22	12	2.1	0.1	31	8
v338000	6	Schoenreparaties	2.3	0.0	18	14	2.3	0.1	24	10
v338100	6	Reparatiemateriaal schoenen	1.3	0.0	4	17	1.3	0.0	7	15
v3382	4	Opschik	2.0	0.5	251	4	2.0	0.5	237	4
v338200	6	Lederwaren e.d.	2.8	0.2	69	6	2.8	0.2	68	5
v338300	6	Bijouerieën en horloges	1.6	0.2	150	6	1.6	0.2	133	5
v338400	6	Overige opschik	1.9	0.0	21	11	1.9	0.0	21	8
v338500	6	Reparaties aan opschik	2.0	0.0	11	15	2.0	0.0	14	11
v339	3	Kleding, Schoeisel en toebehoren n.e.g.	2.4	*	*	23	2.4	0.0	4	19
v44	2	Hygiene en geneeskundige verzorging	2.9	4.6	1,571	2	0.9	4.8	1,515	1
v440	3	Huishoudelijke dienstverlening en reinig.	2.1	1.8	831	3	2.8	2.2	770	3
v4400	4	Huishoudelijke dienstverlening	0.6	0.2	432	9	0.6	0.2	338	6
v440000	6	Loon dienstpersoneel	0.0	-	197	7	0.0	0.0	171	9

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v440100	6	Wasserij, stomerij en ververij	3.0	0.1	19	14	3.0	0.1	25	8
v440200	6	Overige huishoudelijke dienstverlening	0.9	0.2	215	11	0.8	0.1	141	8
v440230	7	Glazenwasser e.d.	0.1	0.0	47	5	0.1	0.0	41	7
v440240	7	Kinderopvang	1.1	0.2	168	11	1.1	0.1	100	11
v4410	4	Reinigingsartikelen	3.8	1.5	399	4	4.6	2.0	432	1
v441000	6	Water	0.0	0.0	182	1	2.4	0.5	223	1
v441100	6	Was- en afwasmiddelen	6.8	1.0	151	4	6.8	1.0	150	3
v441110	7	Huishoudzeep	3.0	*	*	24	3.0	0.0	3	10
v441200	7	Wasmiddelen	6.9	0.8	123	5	6.9	0.9	126	3
v441210	7	Afwasmiddelen	6.8	0.2	26	8	6.8	0.1	21	5
v441300	6	Overige reinigings & verdelgings middelen	7.2	0.5	67	5	7.2	0.4	59	3
v442	3	Lichamelijke verzorging	3.8	2.8	740	3	3.6	2.7	746	2
v4420	4	Algemene lichaamsverzorging	6.3	1.7	272	3	6.0	1.7	273	3
v442000	6	Toiletartikelen	4.8	0.8	167	4	4.8	0.9	186	3
v442100	6	Toiletpapier	12.3	0.7	58	4	12.3	0.6	47	3
v442200	6	Damesverband	4.8	0.1	28	8	4.8	0.1	27	5
v442300	6	Openbaar badhuis, toilet e.d.	4.0	0.1	19	14	4.0	0.1	14	12
v4430	4	Haarverzorging	2.2	0.7	310	4	2.0	0.7	343	2
v443000	6	Kapper	1.4	0.3	196	4	1.4	0.3	237	3
v443100	6	Haarverzorgingsapparatuur en -artikelen	3.5	0.4	114	5	3.5	0.4	106	3
v443110	7	Elektrische haarverzorgingsapparatuur	1.8	0.0	13	10	1.8	0.0	12	9
v443120	7	Overige haarverzorgingsartikelen	3.7	0.4	100	5	3.7	0.3	94	4
v4440	4	Kosmetika en parfumerieën	2.5	0.4	158	6	2.5	0.3	130	4
v444000	6	Pedi-, manicure, schoonheids salon	1.4	0.1	38	9	1.4	0.0	33	9
v444100	6	Kosmetika en parfumerieën	2.9	0.3	120	6	2.9	0.3	96	4

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v55	2	Ontwikkeling, ontspanning en verkeer	5.1	55.0	10,707	2	5.2	56.5	10,828	2
v550	3	Ontwikkeling	3.3	4.4	1,343	2	3.6	4.7	1,293	2
v5500	4	Opleiding	1.3	0.7	506	5	1.7	0.8	486	3
v550000	6	School-, cursusgeld en vakopleiding	0.2	0.0	129	9	0.2	0.0	42	7
v550100	6	Muziek-, dans- en sportlessen	0.2	0.0	159	7	0.2	0.0	167	5
v550200	6	Studieboeken en leermiddelen	2.6	0.4	166	5	2.6	0.5	196	4
v550300	6	Overige opleidingskosten	3.6	0.2	53	8	3.6	0.3	81	7
v5504	4	Schrijfbehoeften en lektuur	4.5	3.7	836	2	4.8	3.9	807	2
v550400	6	Schrijf- en bureauartikelen	4.4	1.4	317	4	6.1	1.3	216	5
v550410	7	Schrijf-, tel- en rekenmachines	2.0	*	*	24	2.0	0.2	98	10
v550420 *	7	Computer en accessoires	2.0	0.4	212	8				
v550430 *	7	Overige schrijf- en bureauartikelen	9.6	1.0	101	5	9.6	1.1	118	4
v550500	6	Kranten en weekbladen	5.7	1.9	332	2	5.7	1.9	340	1
v550600	7	Boeken en tijdschriften	2.4	0.4	187	5	2.4	0.6	251	4
v550610	7	Boeken	2.4	0.3	117	6	2.4	0.4	168	5
v550620	7	Tijdschriften	2.4	0.2	71	5	2.4	0.2	83	3
v551	3	Sport, spel en vakantie	5.7	13.2	2,331	3	5.6	13.9	2,468	3
v5510	4	Sport en spel	2.6	0.6	221	19	2.6	0.8	303	8
v551100	6	Huur sportaccommodaties	0.9	0.1	100	6	0.9	0.1	100	5
v551200 *	6	Sportartikelen en spellen	4.1	*	*	23	3.7	*	*	28
v551210 *	7	Zeil- en motorboten	7.6	*	*	30	7.6	*	*	83
v551250 *	7	Sportartikelen	1.7	0.1	56	8	1.7	0.1	42	8
v551300 *	7	Spellen	1.8	0.0	16	14	1.8	0.0	15	11
v5516	4	Vakanties, kampeer & weekeind bestedingen	6.0	12.6	2,110	3	6.0	13.1	2,166	3

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v55160	5	Kampeerruistrusting en caravans	3.5	0.4	121	16	3.8	0.6	155	16
v551610	6	Caravans e.d.	3.7	*	*	48	3.7	*	*	29
v551620	6	Overige kampeerruistrusting	6.2	0.2	39	12	6.2	0.2	40	9
v551640	6	Huur en onderhoud kampeerruistrusting	1.3	0.1	48	12	1.3	0.0	33	13
v55170	5	Verzekeringen voor vakantie	2.3	0.1	53	4	2.3	0.1	40	5
v55180	5	Overige kosten weekendbesteding	4.9	0.6	115	6	4.9	0.4	91	6
v55190	5	Vakantie binnenland	5.6	1.4	257	5	5.6	1.7	300	4
v551900	6	Verzorgde vakantie reizen	4.6	0.4	95	7	4.6	0.5	113	6
v551950	6	Overige vakantie kosten	6.2	1.0	162	6	6.2	1.2	187	5
v55210	5	Vakantie buitenland	6.4	10.0	1,549	4	6.5	10.2	1,568	3
v552100	6	Verzorgde vakantie reizen	6.1	4.8	795	4	6.1	4.0	661	4
v552200	6	Overige vakantie kosten	6.8	5.1	754	4	6.8	6.2	907	3
v55250	5	Vakantie z.n.a.	6.7	*	*	24	6.7	0.1	12	20
v553	3	Overige ontspanning	2.7	4.9	1,818	3	2.7	4.8	1,764	2
v5530	4	Muziek, zang en toneel	1.9	0.2	114	9	1.9	0.2	115	7
v553100	6	Entrees concert, schouwburg e.d.	2.0	0.1	61	6	2.0	0.1	62	6
v553200	6	Muziekinstrumenten	2.1	*	*	22	2.1	0.1	37	19
v553300	6	Huur en reparatie muziekinstrumenten	1.4	0.0	16	16	1.4	0.0	17	12
v5535	4	Radio, TV en grammofoons	2.1	2.0	967	3	2.1	1.9	888	3
v553500	6	Radio's en versterkers	2.1	0.2	74	10	2.2	0.2	72	8
v553510	7	Radio's	2.5	0.0	10	19	2.5	0.0	14	10
v553520	7	Geluidsversterkers	2.2	0.1	39	15	2.2	0.1	42	13
v553530	7	Autoradio's inclusief accessoires	1.8	0.0	26	13	1.8	0.0	16	10
v553600	6	Televisietoestellen	2.3	0.4	176	8	2.3	0.3	131	7
v553700	6	Grammofoons en bandopnameapparatuur	2.7	0.5	200	7	2.6	0.5	180	6
v553710	7	Grammofoons	2.8	*	*	46	2.8	*	*	24

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v553720	7	Cassette- en bandrecorders	2.5	0.1	26	12	2.5	0.1	52	7
v553730	7	Videoapparatuur	2.7	0.5	173	8	2.7	0.3	124	7
v553800	6	Geluidsapparatuur gecombineerd	2.6	0.2	81	11	2.6	0.3	104	8
v553900	6	Huur & reparatie geluids-/beeldapparatuur	1.4	0.1	51	7	1.4	0.1	51	6
v554000	6	Grammofoonplaten e.d.	1.9	0.3	169	6	1.9	0.3	163	5
v554100	6	Overige kosten radio en tv	1.6	0.3	216	1	1.6	0.3	187	1
v554110	7	Luister- en kijkgeld	1.2	0.2	161	0	1.2	0.2	146	1
v554120	7	Omroepblad	3.1	0.1	39	2	3.1	0.1	41	2
v554130 *	7	AbonneeTV/Filmnet	1.2	0.0	17	13				
v5542	4	Overige ontspanning	3.7	2.2	597	4	3.7	2.4	641	3
v554200	6	Entrees bioscoop	5.8	0.1	19	13	5.8	0.1	23	9
v554300	6	Film- en projectieapparatuur	2.8	*	*	46	2.8	*	*	36
v554400	6	Fotoapparaten en -accessoires	1.6	0.1	35	14	1.6	0.1	37	9
v554410	7	Fotocamera's	1.6	0.0	25	18	1.6	0.0	28	10
v554420	7	Film- en fotoaccessoires	1.7	0.0	9	19	1.7	0.0	9	15
v554500	6	Overige kosten fotografie en film	2.7	0.3	126	7	2.7	0.4	148	4
v554600	6	Huisdieren	5.0	1.4	275	5	5.1	1.4	277	4
v554610	7	Aankoop huisdieren	1.5	*	*	24	1.5	*	*	32
v554620	7	Kosten verzorging huisdieren	5.3	1.4	256	5	5.3	1.4	264	4
v554700	6	Dienstverlening verenigingen	1.6	0.0	5	20	1.6	0.0	6	15
v554800	6	Overige entrees	2.0	0.1	72	6	2.0	0.2	77	5
v554900	6	Overige liefhebberijen	2.1	0.0	19	13	2.1	0.1	32	10
v555000	6	Feestartikelen	3.2	0.1	43	9	3.2	0.1	38	9
v5551	4	Speelgoed	2.8	0.4	139	7	2.8	0.3	120	5
v556	3	Roken	1.1	0.4	333	4	1.1	0.4	367	3
v556000	6	Sigaren	1.2	0.0	18	17	1.2	0.0	18	14

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie-intensiteit (MJ/Gld)	Energie-intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v556100	6	Sigaretten	0.9	0.2	189	6	0.9	0.2	197	5
v556200	6	Overige tabaksartikelen	1.3	0.2	123	6	1.3	0.2	146	4
v556300	6	Rokersbenodigdheden	1.9	*	*	23	1.9	0.0	5	13
v557	3	Verkeer en vervoer	6.6	32.1	4,883	2	6.6	32.7	4,935	2
v5570	4	Openbaar vervoer	7.6	2.8	375	5	7.6	2.9	389	4
v557000	6	Trein	7.4	1.8	250	5	7.4	1.7	233	5
v557100	6	Overige uitgaven openbaar vervoer	7.9	1.0	125	7	7.8	1.2	156	5
v557110	7	Taxi	1.1	0.0	14	17	1.1	0.0	18	13
v557120	7	Overig openbaar vervoer	8.7	1.0	112	7	8.7	1.2	139	5
v5572	4	Rijwielen	2.2	0.4	171	5	2.2	0.4	193	4
v557200	6	Aankoop rijwielen	1.9	0.2	116	7	1.9	0.2	125	5
v557300	6	Rijwielonderdelen en -reparatie	2.8	0.2	55	8	2.8	0.2	67	6
v5574	4	Bromfietsen, motoren e.d.	2.3	0.3	130	20	2.3	0.1	60	18
v557400	6	Bromfietsen, motoren en scooters	2.1	*	*	26	2.1	*	*	25
v557500	6	Reparaties Bromfietsen, motoren e.d.	2.8	0.1	32	14	2.8	0.1	20	13
v557510	7	Reparaties en onderdelen bromfiets					2.8	0.0	6	20
v557530	7	Reparaties en onderdelen motor, scooter					2.8	0.0	14	17
v5576	4	Auto's	2.4	4.7	1,946	6	2.4	4.9	2,062	5
v5579	4	Overige kosten eigen vervoer	15.3	22.6	1,473	2	15.0	22.8	1,519	2
v557900	6	Auto-, motor- en rijwielstalling	4.8	0.2	36	8	4.4	0.1	31	6
v557910	7	Auto- en motorstalling	5.5	0.2	31	8	5.5	0.1	24	7
v557920	7	Rijwiel- en bromfietsstalling	0.5	0.0	5	16	0.5	0.0	7	12
v558000	6	Voertuigverzekering	1.5	0.7	469	2	1.5	0.8	509	2
v558010	7	Autoverzekering	1.5	0.6	424	2	1.5	0.7	470	2
v558020	7	Motor- en scooterverzekering	1.5	0.0	17	14	1.5	0.0	11	16
v558030	7	Brommer- en fietsverzekering	1.5	0.0	13	9	1.5	0.0	13	9

Tabel C1. Energie-intensiteiten, bestedingen en energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1990 en 1995.

Categorie nummer	Niveau	Consumptie categorie	1995				1990			
			Energie- intensiteit (MJ/Gld)	Energie- beslag (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)	Energie- intensiteit (MJ/Gld)	Energie- intensiteit (GJ)	Uitgaven (Gld)	St.afw gemidd. (%)
v558040	7	Overige voertuigverzekering	1.5	0.0	15	12	1.5	0.0	16	9
v558100	6	Benzine en olie	22.4	21.7	968	2	22.4	21.9	980	2
v558110	7	Benzine, olie voor auto en motor	22.4	21.6	966	2	22.4	21.9	977	2
v558120	7	Andere benzine en olie	20.0	*	*	28	20.0	*	*	29
v5582	4	Overige verkeers- en vervoerskosten	1.8	1.4	789	3	1.9	1.4	712	2
v558200	6	Telefoon	1.0	0.6	641	1	1.0	0.6	560	1
v558300	6	Porti	8.0	0.5	57	7	8.0	0.5	62	5
v558400	6	Overig verkeer en vervoer	3.2	0.3	91	10	3.7	0.3	90	9
v558420	7	Overig verkeer en rijles	2.3	0.2	73	11	2.3	0.1	63	11
V558430	7	Vrachtdiensten	6.8	0.1	18	19	6.8	0.2	27	16

Bijlage D Efficiëntieverbeteringen van de toeleverende sectoren

In tabel D1 is aangegeven hoe de jaarlijkse efficiëntieverbeteringen, volgens Farla en Blok [1997], zijn gekoppeld aan de belangrijkste levenscyclus stappen per hoofdconsumptie categorie volgens Biesiot et al. [1995]. Tevens is het gevolg voor het energiebeslag van een gemiddeld huishouden in 1995 gegeven.

Tabel D1. De aandelen van de drie belangrijkste stappen in de levenscyclus per hoofdcategorie volgens Biesiot et al. [1995], de hieraan gekoppelde toeleverende sectoren en de daarbijbehorende jaarlijkse efficiëntieverbeteringen volgens Farla en Blok [1997] en het gevolg voor het energiebeslag per hoofdcategorie voor een gemiddeld huishouden in 1995.

Hoofdcategorie	Levenscyclus stap	Aandeel Toeleverende lvnscycl. stap sector [Biesiot et al., 1997]	Besparing per jaar tussen 1990 en 1994 voor de toel.sector [Farla en Blok, 1997]	Besparing tussen 1990 en 1995 voor de toel.sector	Energiebeslag 1995 (GJ) ongecorrigeerd	Energiebeslag 1995 (GJ) Gecorrigeerd
Voeding	basis materialen	54% agriculture	-1.3%	-7%	41.1	38.7
	produktie	27% food beverages and tobacco	-1.4%	-7%		
	handel	19% bussiness services	-0.3%	-2%		
Wonen (excl. woning)	basis materialen	56% heavy industry	-1.0%	-5%	21.3	20.3
	produktie	24% light industry	-1.6%	-8%		
	handel	20% bussiness services	-0.3%	-2%		
Woning	basis materialen	81% building materials	-1.0%	-5%	9.0	8.6
	produktie	19% construction	0.0%	0%		
Kleding en schoeisel	basis materialen	34% light industry	-1.6%	-8%	7.4	7.0
	produktie	25% light industry	-1.6%	-8%		
	handel	41% bussiness services	-0.3%	-2%		
Hygiene	basis materialen	17% heavy industry	-1.6%	-8%	4.6	4.3
	produktie	61% light industry	-1.6%	-8%		
	handel	22% bussiness services	-0.3%	-2%		
Opleiding	-	100% other services	0.2%	1%	4.4	4.5
Ontspanning	basis materialen	41% heavy industry	-1.6%	-8%	18.8	17.7
	produktie	29% light industry	-1.6%	-8%		
	handel	31% bussiness services	-0.3%	-2%		
Communicatie	-	100% transport and communication	0.4%	2%	1.4	1.4
Verkeer (excl. benzine)	basis materialen	37% heavy industry	-1.6%	-8%	9.1	8.5
	produktie	32% light industry	-1.6%	-8%		
	handel	30% bussiness services	-0.3%	-2%		
Benzine	produktie				21.6	21.6
Gas en andere brandstoffen	produktie				60.5	60.5
Elektriciteit	produktie	100% electricity generation	0.5%	2.5%	29.7	30.5

Bijlage E Meerdimensionale tabellen

In deze bijlage zijn de cijfers gegeven van twee driedimensionale tabellen die gevuld zijn met het totale energiebeslag en de totale uitgave.

De aspecten van tabel E1 zijn:

- verstedelijkingniveau (5 niveaus)
- huishoudtype (3 huishoudtypen)
- uitgaven niveau (4 kwartielen).

Tabel E2 omvat in plaats van het aspect ‘verstedelijkingsniveau’ het aspect ‘autobezit’.

Omdat het aantal te vullen cellen in de meerdimensionale tabellen te groot is voor voldoende celvulling die nodig is voor voldoende betrouwbaarheid van de gegeven cijfers, is gebruik gemaakt van de budget onderzoeken van 1993, 1994 en 1995. Indien het aantal respondenten per cel kleiner is dan 50, zijn geen cijfers in de tabel opgenomen.

Het energiebeslag van de huishoudens die in 1993 of 1994 zijn geënquêteerd, is op dezelfde wijze berekend als het energiebeslag van de huishoudens uit 1995. De uitgaven van de huishoudens uit 1993 en 1994 zijn echter alleen geïndexeerd met het algemene indexcijfer voor de consumptie voor de betreffende jaren, ten opzichte van 1995.

Tabel E1 Meerdimensionale tabel gevuld met het totale energiebeslag en de gemiddelde totale uitgaven voor de aspecten verstedelijkingsgraad, huishoudtype en uitgavenniveau.

Huishoudtype	Uitgavekwartiel	Zeer sterk stedelijk				Sterk stedelijk				Matig stedelijk			
		1e	2e	3e	4e	1e	2e	3e	4e	1e	2e	3e	4e
1 volwassene (evt met kinderen)	Totale energiebeslag (GJ)	107	160	216		115	169			121	173		
	Totale uitgaven (x 1000 Dfl.)	15	25	36		15	25			15	26		
2 volwassenen zonder kinderen	Totale energiebeslag (GJ)		185	247	330	139	192	239	348		203	250	358
	Totale uitgaven (x 1000 Dfl.)		27	39	59	17	27	38	61		27	38	61
2 volwassenen met kinderen	Totale energiebeslag (GJ)			249	350		203	265	378		211	261	377
	Totale uitgaven (x 1000 Dfl.)			38	61		28	40	65		28	39	64

Huishoudtype	Uitgavekwartiel	Weinig stedelijk				Niet stedelijk			
		1e	2e	3e	4e	1e	2e	3e	4e
1 volwassene (evt met kinderen)	Totale energiebeslag (GJ)	121	185			124	183		
	Totale uitgaven (x 1000 Dfl.)	16	25			15	26		
2 volwassenen zonder kinderen	Totale energiebeslag (GJ)		204	260	368		215	265	370
	Totale uitgaven (x 1000 Dfl.)		27	39	60		26	38	58
2 volwassenen met kinderen	Totale energiebeslag (GJ)		216	273	382			277	379
	Totale uitgaven (x 1000 Dfl.)		28	39	62			39	59

Tabel E2 Meerdimensionale tabel gevuld met het totale energiebeslag en de gemiddelde totale uitgaven voor de aspecten autobezit, huishoudtype en uitgavenniveau.

Huishoudtype	Uitgavekwartiel	Geen auto				1 auto				2 auto's			
		1e	2e	3e	4e	1e	2e	3e	4e	1e	2e	3e	4e
1 volwassene (evt met kinderen)	Totale energiebeslag (GJ)	110	156			131	182	230	315				
	Totale uitgaven (x 1000 Dfl.)	15	25			16	26	37	55				
2 volwassenen zonder kinderen	Totale energiebeslag (GJ)	138	183	230		161	203	253	342				402
	Totale uitgaven (x 1000 Dfl.)	17	26	38		18	27	38	58				65
2 volwassenen met kinderen	Totale energiebeslag (GJ)			240	340		218	266	361			295	426
	Totale uitgaven (x 1000 Dfl.)			39	59		28	39	61			40	69